

הישיבה השלוש-מאות-ועשרים וחמש של הכנסת התשיעית

יום שני, ז' ניסן תש"ם (24 מארס 1980)

ירושלים, הכנסת, שעה 16:01

א. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היילר, ת. זיאד, ת. טובי וח. מוויס; 3. חוק-יסוד: הלשון העברית, תש"ם-1980 — מטעם חברת-הכנסת משה שמיר.

לקריאה שנייה ולקריאה שלישית: 1. חוק עידוד התעשייה (מסים) (תיקון מס' 7), תש"ם-1980 — שהוחזר מועדפת הכספים; 2. חוק לשכת עורכי-הדין (תיקון מס' 12), תש"ם-1980 — שהוחזר מועדפת החוקה, חוק ומשפט; 3. חוק לשכת עורכי-הדין (תיקון מס' 13), תש"ם-1980 — שהוחזר מועדפת החוקה, חוק ומשפט.

כן הונחו מסקנות ועדת החינוך והתרבות: א. בנושא "מערכת החינוך ועיכובים בתשלומי משכורת המורים"; ב. בנושא "הקמת קרן לחינוך מבוגרים".

כן הונחו: א. הודעת שר החינוך והתרבות בעקבות מסקנות ועדת החינוך והתרבות בנושא: "יום חינוך ארוך", והודעת שר החינוך והתרבות בעקבות מסקנות ועדת החינוך והתרבות בנושא: "בדיקה והערכת תרומת גן-הילדים ובית-הספר היסודי למערכת החינוך, כחנאי להמשך ביצוע הרפורמה".

ב. הצעה לסדר

לכל מה שנאמר, ואם יש, היא יכולה להיאמר היום. אינני סבור שיש מקום לכנס את הכנסת ליום נוסף השבוע. לכן לא אמליץ בפני ועדת הכנסת על קביעת יום נוסף לדיון הזה.

נאולה כהן (התחיה — בנאי):
אולי אדוני יתייחס למה שאמרתי? הרי ביקשתי דיון מיוחד לקראת נסיעת ראש הממשלה לארצות-הברית. דיון מיוחד של הכנסת. האם זו לא בקשה שצריך להת- ייחס אליה בכובד-ראש?

היילר, י. ברמן:
חברת-הכנסת כהן, היום תהיה לך הזדמנות לומר את הכול שיש לך לומר בקשר לנושא הזה.

נאולה כהן (התחיה — בנאי):
אדוני היושב-ראש, הטעות שלך היא שאתה חושב שאני מתפשת הזדמנויות. לא. אני חושבת שהכנסת צריכה לקיים דיון מיוחד לקראת נסיעת ראש הממשלה לארצות-הברית. גם אם יש פה, ללא ספק, חילוקי-דעות יש לקיים דיון בנושא.

היילר, י. ברמן:
שקלתי את העניין והחלטתי שלא להמליץ על כך.

היילר, י. ברמן:
חברי הכנסת, אני פותח את הישיבה. ראשונה נשמע הודעה על המסמכים שהונחו על שולחן הכנסת.

מוזכר הכנסת נ. לורך:
ברשות יושב-ראש הכנסת, הגני מתכבד להודיע כי היום הונחו על שולחן הכנסת:

לקריאה ראשונה, מטעם הממשלה: א. חוק מס הבור- לים על מסמכים (תיקון), תש"ם-1980; ב. חוק לעריכת קובץ דיני ממונות, תש"ם-1980; ג. חוק בתי-המשפט (תיקון מס' 12), תש"ם-1980; ד. חוק רשות שדות- התעופה (הוראת-שעה), תש"ם-1980; ה. חוק לתיקון סקודת מס הכנסה (מס' 39), תש"ם-1980.

לדיון מוקדם: 1. חוק התפוזרות הכנסת התשיעית, תש"ם-1980 — מטעם חברת-הכנסת ד. גולומב, מ. ויר- שובסקי, ז. ורטהיימר, ש. טולידאנו, ז. עטשי, מ. עמית, א. רובינשטיין ות. אשל; 2. חוק התפוזרות הכנסת התשי- עית, תש"ם-1980 — מטעם חברת-הכנסת צ. ביטון, מ.

היילר, י. ברמן:
רשות להצעה לסדר לחברת-הכנסת גאולה כהן.

נאולה כהן (התחיה — בנאי):
אדוני היושב-ראש, אני מגישה בשם סיעתי את ההצעה לסדר הזאת: לקבוע את יום ה' השבוע כיום ישיבות נוסף, וזאת על-מנת לאפשר דיון מיוחד לקראת נסיעת ראש הממשלה לארצות-הברית. אחרי ההחלטות הקשות שכפתה ארצות-הברית על ישראל בהסכמי קמפ- דייוויד א' לא מותר נשיא ארצות-הברית ספק בכך שמטרת המפגש של קמפ-דייוויד ב' היא להשפיע על ישראל לקבל החלטות קשות נוספות בנושא גורל יהודה שומרון ועזה. כזכור הסכמי קמפ דייוויד הובאו בזמנם על-ידי הממשלה לאישורה של הכנסת. אישור זה קבע עובדה שכל שינוי בהסכמים אלה או ברוחם — ומאחורי הדיבורים היום על רוח ההסכמים עומדת כוונה ברורה לקדם מדינה פלשתינאית — מחייב אישור נוסף של הכנסת ומגיע מצב שבו הממשלה תעמיד את הכנסת ואת העם בישראל בפני עובדות מוגמרות.

היילר, י. ברמן:
חברת-הכנסת גאולה כהן, יש היום הצעת אי-אמון לממשלה. היתה לפני שבוע הצעת אי-אמון לממשלה וכל הבעיות הללו נדונו. אינני מתאר לי שיכולה להיות תוספת

ג. הצעת סיעת התנועה לשינוי ויוזמה להביע אי-אמון לממשלה

שהושמעו ללא הועיל מפי שישה שרים בממשלה נגד צעד זה ישכנעו לפתע בהגיבונם הצרוף כשיאמרו על-ידי נשיא ארצות-הברית. אך שיכנוע כזה הוא השיכנוע היקר ביותר למדינה. שיכנוע כזה נוחת על המדינה לאחר ששילמה את מלוא מחיר האמינות, את מחיר הרצון הטוב והאמון היקר ביותר בה — האמון הפנימי.

תלותה של מדינת ישראל בארצות-הברית מעוררת מנודר-ראש בחוץ וחדרה בפנים. אנו תלויים בארצות-הברית מבחינה בטחונית עד להחריד. מבחינה מדינית אנו נקלעים בין אויבים לבין עוינים ואדישים, כשרק ארצות-הברית עדיין לא הפנתה לנו עורף. רמת החיים שלנו ניוונה יום יום על-ידי מילות ומענקים מארצות-הברית. אין בארץ 200,000 מובטלים רק מפני שארצות-הברית מזרימה לישראל במישרין או בעקיפין 10 מיליון דולר כל יום — 10 מיליון דולר ביום שבו עובדים ו-10 מיליון דולר ביום שבו שובתים; 10 מיליון דולר ביום שבו יושבת הממשלה ומחליטה את החלטותיה ו-10 מיליון דולר ביום שבו דוחה הממשלה את החלטותיה. כדי לשמור על עצמאות ישראל בתוך תלות גוראה זו צריך לאזור את מלוא הפכחון והתושייה ולייחד את העקשנות והסירוב לארצות-הברית רק לגבי צרכינו הקיומיים.

אם קולה של הממשלה הוא קול אריאל שרון וידיה ידי הרב לוינגר, תינתן הבכורה לעשיו. פעם אחר פעם מהמרת הממשלה על ידידותה ותמיכתה של ארצות-הברית תמורת שגיגות שריה, והימוריה אלה מגדילים את תאוצת ההתדרדרות ביחסי ישראל — ארצות-הברית. אך כשתבוא החבטה אל הקרקע ישולם כל החשבון במטבעות קשים: במטבע של מדינה פלשתינאית אויבת, במטבע של אבטלה המונית ובמטבע של נכות-רוח, תיסכול ואבדן חיות.

מעשה חברון אינו שגיאה חריגה שעליה צריכה הממשלה לתת את הדין. מעשה חברון הוא פרי יום עבודה רגיל של הממשלה. הוא אוסייני לדרכה, הוא חוליה בשיטתה ועל אלה כולם ולא על מעשה אחד צריכה הכנסת להביע אי-אמון לממשלה. מעשה חברון יש לו גם היבט שלא בתחום המדיני, 100 מיליון לירות תעלה החלטת הממשלה בשלב הראשון, מאות מיליוני לירות יוצאו בשלבים הבאים. פתאום מתברר שיש לו, לשר האוצר. פתאום מתברר כי "אין לי" הוא שם עצם פרטי. "אין לי" לחקלאים ואין ליישוב הגליל; "אין לי" אשראי לתעשייה ו"אין לי" ליישובי ההר; אבל "יש לי" ליישיבה בחברון ו"יש לי" להקצבה פוליטית לשר השיכון ו"יש לי" לגוש-אמונים. אמת — הסכומים אינם גדולים, הם קטנים ביחס לסיוע האמריקני. הם קטנים ביחס לגודל ההזרמה החד-שית, המגיעה ליקף של 7 מיליארד לירות להתנחלויות, מספר לא מיליון לחברון, 2 מיליארד לירות תוספת לשיכון, ופתאום כל המסר הכן והאמיתי של שר האוצר מתקמט ובמקום אמת אכזרית מבצבצת התחשבות יחסית.

לאחר שתי שנות קילקול מידות של המשטר הכלכלי שקדם לשר האוצר מוגש תקציב הנושא אתו איום של מפולת מחירים נוספת, של הרחבת המגזר הציבורי ושל הסכמת ללחצים פוליטיים בתוך הממשלה ומחוצה לה.

מעבר לדין המדיניות ומעבר לבחינות הכלכלה קיים חשבון-הנפש של הכנסת עצמה. מעולם לא היתה המנ-

הי"ר י. ברמץ :

חברי הכנסת, אנו עוברים להצעת סיעת התנועה לשינוי ויוזמה להביע אי-אמון לממשלה. ינמק את ההצעה חברי-הכנסת גולומב.

דוד גולומב (התנועה לשינוי ויוזמה) :

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצעת אי-אמון זו לא גורעה מראש להתקשר לאירוע דראמטי כשהוגשה לפני יומיים. היא נבעה משיקול מיושב וענייני. היא נר-אתה המסקנה ההכרחית הנובעת משאלה פשוטה: האם יש בממשלה הזאת דבר-מה הראוי לאמון?

אם רצה מישו מחברי הבית לסכם לעצמו את מושב הכנסת ולהסיק מסיכום זה במה הוא יכול לתרום לטובת האינטרסים הגדולים והקטנים של המדינה, התשובה לכך היא — לפזר את הכנסת ולהחליף את הממשלה.

לכנסת זו, שרק לפני חודשים מספר הוציאה את מחצית זמנה, מתאים כבר המשפט: "ימים רבים מדי ישבנו, חברי הכנסת; החושבים אתם לשבת עד יום הכנסת האחרון?" ולממשלה הזו, שהתחילה את שלטונה בגיפוח יומרות והפירות שליתות, יש להגיד: "עד מתי, חברי הממשלה, תנצלו את סבלנותו ...

מאיר כהן (הליכוד) :

עד הסוף.

דוד גולומב (התנועה לשינוי ויוזמה) :

אולי אוסיינית יותר מכול לממשלה זו היא העובדה שהצעת אי-אמון שנוולדה. כסיכום הגיוני ושקט של מחדלי הממשלה, מצוקת המדינה וצרות האזרחים, הצעת אי-אמון זו לא יכלה להבשיל אפילו יומיים וכבר סיפקה לה הממשלה עילה כה מהותית, כה יורדת לשורש אוסייני הקלוקל של המשטר, כה מוכחת בעליל כמו ההחלטה ליישב ישיבה של מטה בחבון. גרמה כי אין לה לסיעה כלשהי אלא להגיש ביום שישו הצעת אי-אמון שתידון בכנסת ביום שני ולהשאיר את קביעת נושא ההצעה להחלטת הממשלה בישיבתה השבועית והיגילה ביום ראשון. היא כבר תעשה זאת.

החלטה אחרונה זו להתנחל בחברון, לא כמעשה אברהם שפנה אל תושבי חברון וחזר ואמר כי תושב וגר הוא בתוכם היא אלא כמעשה כפייה של הרב לוינגר, הכופה עצמו על ערביי חברון ועל שרי הממשלה גם יחד. החלטה זו אינה מעשה של גאולת יהודים והגשמה ציונית אלא מעשה של כפייה כנגד עקרונות ממשל וכנגד האינטרסים המדיניים החשובים ביותר של מדינת ישראל. על הכף האחת מונחים יחסי ישראל עם ארצות-הברית, על המף שלה, נבחריה ודעת-הקהל בה, וכן רצונה הטוב של יהדות ארצות-הברית. על אותה הכף האחת מונחת הישיבה במארב של אירופה המערבית, הששה כעת לכל שגיאה ישראלית. על אותה הכף האחת — מעט הליכוד הפנימי הקיים עוד בעם, ועל הכף השנייה מוטלים כל השבויים — ראש הממשלה השבוי בסיסמאותיו, ראשי המפלגה השבו-יים בפחדו "התחיה", שרים השבויים בתדמיתם ומנסים לפרפר ולהתפרפר מהרשת בטענת עיתוי גרוע, וממשלה שלמה השבויה בידי כחות קנאים הגוררות אותה לאבדן הסיכוי הגדול שהיא עצמה פתחה למדינת ישראל — לכרות שלום עם שכניה.

ספק גדול אם תקום ישיבה זו בחברון. אותם נימוקים

בהצעתו להחליף את הממשלה ולפור את הכנסת. ידוע וברור לי כי לא תיתנו יד להצעה של חבר האופוזיציה להחליף את השלטון. ידועים וברורים לכולם הסככים שבהם אתם נתונים, אך ידוע וברור לכם עד כמה נטולה ממשלה זו כל יכולת לספק באמת את צרכי המדינה מבחינה רוחנית, חברתית, כלכלית ומדינית. ידוע וברור לכם יותר מאשר לי עד כמה שבויה הממשלה בסבכיה ובשיטתה, שלא תוכל להתיר את פיתוליה ולתקן את קילקוליה. ואתם היודעים עד כמה התפכחתם אתם מאשליית הכוח המדיני של ישראל ועד כמה חייבת הממשלה לנצל את שארית אפשרויותיה המדיניות של ישראל, בזירה המדינית ובמאבק הכלכלי. אדרבה, אני מוכן בזה הרגע לוותר על זכות המציע ולשנות את שם מציע ההצעה ולמסור בידיכם את המפתח ולברך אתכם על חוק שתגישו לפיזור הכנסת ולעריכת בחירות חדשות. לא מתוך חשבונאות פוליטית אלא בכורח שיקול מדיני ולאומי אל תחכו לשעת-רצון פוליטית ואל תאחרו את הרגע האחרון. אולי עכשיו הוא, כי אם תאחרו תהיה לביטוי "רגע אחרון" משמעות חמורה משאתם סוברים היום.

דב שילנסקי (הליכוד):

אתם רוצים כבר לעשות קואליציה עם המערך?

יוראן עטשי (התנועה לשינוי ויוזמה):
זוהי זכות שאיננו נוטלים אותה מכם עדיין.

דוד גולומב (התנועה לשינוי ויוזמה):
לטובתה של מדינת ישראל, לטובת מדיניותה, לכללתה וחברתה, ולטובת הרגשות של האזרח המתבייש בעצמו שזוהי ממשלתו, אני מציע בכנסת להביע אי-אמון לממשלה ולהכריז על פיזור הכנסת.

ה"ר י. ברמן:

ישיב על ההצעה השר נסים, ואחר כך תימסרנה הודעות של הסיעות.

מאיר פעיל (מחנה שלי):
אפשר לקרוא לשר נסים "בעל תשובה".

יוסי שריד (המערך):
השר נסים, נכון שזוהי הצעה הכי-לא-חשובה שהועלתה השבוע בכנסת?

השר מ. נסים:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חברי-הכנסת גולומב העלה את הצעת סיעתו להביע אי-אמון בממשלה. קדמה לו בימים ספורים חברת-הכנסת גאולה כהן. אני חייב לומר שבכושר הציוני אין ספק שידה של חברת-הכנסת גאולה כהן היא על העליונה. —

מרדכי אלגרבלי:

איוה סגנון הוא זה? העם רוצה תשובות על בעיות.

השר מ. נסים:

— אבל כשם שההצעה הזאת בשבוע שעבר שבקה חיים לכל חי כן תשובת הצעה זו חיים לכל חי, כי אתם הורדתם בכנסת זו. את הערך, את המשמעות ואת היופי שיש בהגשת הצעות אי-אמון לממשלה.

מרדכי וירשובסקי (התנועה לשינוי ויוזמה):
ואתם הורדתם את הערך של הממשלה.

השר מ. נסים:

כאשר מגישים מדי שבוע הצעות אי-אמון אין אמן בהצעות אי-אמון.

היגות הפוליטית של המדינה בשפל מלווה בבזבז כבשים האחרונות. היחס לשרים ולחברי כנסת הוא יחס של דחייה ודוגמה להתנהגות שרצוי להתרחק ממנה. בבתי-הספר, בפגישות מכרים וידידים, בשיחות במקום העבודה — משעולה נושא הפוליטיקאים הוא גדרש לגנאי ולביטול.

ראש הממשלה אמר כי יש קילקולים בממשלה. שבעה עשר קילקולים יש בממשלה, כי מדינה שבה שר משמש דוגמה לתרבות קלוקלת של יחסי אנוש אינה מדינה מתוקנת. ממשלה שתרבות הדיון והוויכוח בין שריה מתמצית בהשמעות, ולפעמים בגידופים, אינה ממשלה עם קילקולים אלא אלא ממשלה מקלוקלת. והשירות החשוב ביותר שממשלה זו יכולה עוד להעניק לעם הוא שירות ההסתלקות. הסתלקות מרצון, ואם שלא ברצון — אזי בהוראת הכנסת.

אך משתפשפש הכנסת במעשיה תיווכה כי הממשלה היא בכואה נאמנה שלה עצמה. היא שלחה אותה לשליחותה המדינית, הכלכלית והומנהיגית. היא קיימה אותה שנתיים-וחצי והיא האחרית לכל מעשיה. ראשי דבריה של הקואליציה בטלוויזיה, בראדיו, בעתונות, באסיפות ובחוגים משדרים, מפיצים ומשרים אותו ניחוח ואותו צבע. הגסות משתלטת על התרבות, החשבון מאפיל על השיקול, הקנאה אוכלת ברוחב-הדעת ויצר הפירסום משמש קנה-מידה עליון לבחירת העמדות והיזמות. רק שנתיים-וחצי מכהנת כנסת זו בתפקידה, מהן שנתיים מיותרות, והגיעה השעה לחקן את מעוות האיתור.

כנסת זו לא תבחר בממשלה אחרת. כשתפול ממשלה זו תתפור הכנסת ותקיימנה בחירות חדשות. הממשלה הגיעה למצב שבו כל מפתח פוליטי עשוי למוטטה, ואני פונה לשני בעלי מפתחות כאלה: מעבר לביקורת וליריבות האופיינית לכל שותפים שנפדרו דרכיהם, אני פונה לתנועה הדמוקרטית לעריכת חשבון-אמת בין שני סייכומים. לדעתי, לדעת כל הציבור ולדעת חלק גדול מחבריכם אינכם משפיעים ולא כלום על דרכה של הממשלה. אך אפילו אם בסודי סודות יש לכם השפעה נסתרת, השוו השפעה סודית זו למידת האחריות שאתם נושאים בה. אתם המשענת להופעתו של שר החקלאות בפני יהדות ארצות-הברית, אתם בונים את ההתנחלויות בלב יהודה ושומרון, לולא תמכתם אתם בממשלה זו בכנסת לא היו מעשים אלה מתבצעים. אתם מנקים את מצפונכם במיל-מולי מחאה כשאתם מרימים את ידיכם בהצבעות תמיכה. מה הוא הגבול? רציתם לתקן משטר ואתם מוצאים עצמכם משרתים נאמנים של ממשלה שהגדילה לקלקל בכל אחד מהתחומים שביקרתם אותם. האם לא הגיע רגע של חשבון עצמי? של הוצאת המסקנה המוכרחת מהכרזותיכם ומצי-עכם?

(חברי הכנסת ז. שובל קורא קריאת ביניים)

זה האופייני.

שרה דורון (הליכוד):
אתם בחרתם בהם.

שמאל פוליראנו (התנועה לשינוי ויוזמה):
הם שלכם עכשיו.

דוד גולומב (התנועה לשינוי ויוזמה):

ולאחרונה, לעוד סיעה שאין לה אף נציג אחד בישיבה הזאת בכנסת — נכראה כל בעלי המפתחות למנועלים נעלמו — למנהיגי המסד"ל, ידוע וברור לי כי לא תתמכו

אמנון רובינשטיין (התנועה לשינוי ויוזמה):
יום אחד בלי אי-אמון בכם — זה ביזבז.

השר מ. נסים:
תגייסו רוב.

אמנון רובינשטיין (התנועה לשינוי ויוזמה):
חבר מפלגתך, סגן ראש הממשלה, אומר שממשלה זו מרמה.

השר מ. נסים:
אין זה נכון, אתה מסלף.

(חבר הכנסת א. רובינשטיין קורא קריאת-ביניים)

הד"ר י. ברמן:
חבר הכנסת רובינשטיין, אני קורא אותך לסדר.

יודאן עטשי (התנועה לשינוי ויוזמה):
יש הטעיה של עם ישראל. צריך להסיק מסקנות.

הד"ר י. ברמן:
הנציג שלכם אמר את מה שיש לכם לומר. אין צורך להוסיף.

השר מ. נסים:
חבר הכנסת גולומב ביסס את הצעת אי-האמון הפעם על ההחלטה שקיבלה אתמול הממשלה באשר לחברון.

דוד גולומב (התנועה לשינוי ויוזמה):
לא נכון. כל מעשי הממשלה.

השר מ. נסים:
רוב דבריו היו על נושא זה.

חבר הכנסת גולומב, עובדה נחרצת היא שממשלה זו החליטה פה-אחד שיש זכות ליהודים להתיישב בחברון כמו בכל מקום אחר בארץ-ישראל. אין ספק שכנושא זה חלוקה הממשלה על דעתך, על דעת סיעתך, ויכול להיות שגם על דעת סיעות אחרות בבית.

מרדכי אלגרבלי:
מרכז המפלגה שלך — — —

השר מ. נסים:
אולי לא תאלף אותי מה מחליט מרכז המפלגה הליבראלית.

הממשלה פה-אחד החליטה על כך. נוסף על כך חזר מרכז המפלגה הליבראלית — חבר הכנסת אלגרבלי, אם אתה מאזכר את מרכז המפלגה — ואישר החלטה זו של הממשלה במפורש פה-אחד. אמת, קיימת בעיה של עיתוי.

אריי אבנרי (מחנה שלי):
מדוע נמנעת אתמול מהצבעה?

השר מ. נסים:
בעיה של עיתוי קיימת לכל עניין — מתי לבטל סובסידיות ומתי לא, מתי ליישב יהודים בחברון ומתי לא. יש חילוקי-דעות, ואינני בוש מחילוקי-דעות בנושא כזה.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):
מותר לשאול שאלה? בשבוע שעבר — — —

השר מ. נסים:
טענה אחת שחזרה ונשנתה עליידי כל הדוברים נגד התנחלויות, נגד ישוב יהודי בחברון — — —

ואב ורטהיימר (התנועה לשינוי ויוזמה):
חבר הכנסת גולומב דיבר לעניין. תדבר אתה לעניין.

השר מ. נסים:
חבר הכנסת ורטהיימר, אני בא לבטא את מדיניות הממשלה, לא את מדיניות סיעתך.

דוד גולומב (התנועה לשינוי ויוזמה):
אולי באמת נשמע?

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):
סתמו לכנסת את הפה — — —

השר מ. נסים:
מדיניות הממשלה היא כפי שהבעתי אותה כעת. נכון, יש חילוקי-דעות על העיתוי. אבל הממשלה החליטה, כידוע, שהנושא יידון בוועדת החוץ והבטחון על יסוד ההסכם הקואליציוני עם המפלגה הדמוקראטית. צריך לציין דבר אחד: חברי הכנסת או דוברי ציבור שונים, כאשר הם מביעים את התנגדותם להתנחלות והתיישבות בארץ-ישראל, הם בונים את עמדתם בעיקר על היחס השלילי להתנחלות מצד ארצות-הברית ומצד מדינות אירופה.

יפסי שריר (המערך):
עכשיו נפנה לעבר. מספיק עם ההווה.

השר מ. נסים:
אני מבקש להציג לכם שאלה: נניח שממשלת ישראל לא היתה מקבלת החלטה בקשר להתיישבות ביהודה וב-שומרון. לא תמול, לא לפני חודש ולא לפני ארבעה חודשים מאז הסכמי קמפ-דייוויד.

דוד גולומב (התנועה לשינוי ויוזמה):
אולי תציג את השאלה לששת השרים?

שמזאל טולידאנו (התנועה לשינוי ויוזמה):
לשמונה שרים, ואתה בתוכם. מדוע נמנעת אתמול?

השר מ. נסים:
אני מבקש לשאול את הדוברים למיניהם: העמדות של ממשלת ארצות-הברית, העמדות של ממשל ארצות-הברית בשיתות האוטונומיה, כפי שהן באות לידי ביטוי בשיתות שהיו או בשיתות שתהיינה, האם מילימטר אחד מעמדות אלה היה משתנה באין התיישבות ביהודה וב-שומרון?

שמזאל טולידאנו (התנועה לשינוי ויוזמה):
ההתנגדות שלנו היא רק בגלל זה?

השר מ. נסים:
אין דובר שאיננו תולה את התנגדותו בנימוק זה.

יודאן עטשי (התנועה לשינוי ויוזמה):
מדוע אתה מעמיד את הדברים זה מול זה?

השר מ. נסים:
כי זוהי עובדה שההתנגדות להתנחלויות בארץ-ישראל מצד מה שנקרא הקהילה הבין-לאומית היא התנגדות עקרונית. ומי שמתנגד עקרונית להתנחלות בארץ-ישראל הוא בעד נסיגה לגבולות 1967 והקמת מדינה פלשתינאית. זה הנימוק של המדיניות שלהם בהתנגדותם המילולית.

מרדכי וירשובסקי (התנועה לשינוי ויוזמה):
ומה על יהדות ארצות-הברית?

השר מ. נסים :

אני מדבר על הקהילה הבין-לאומית.

(חברת הכנסת ג. כהן קוראת קריאת ביניים)

היו"ר י. ברמן :

חברת הכנסת גאולה כהן, אצטרך לקרוא אותך לסדר.

השר מ. נסים :

יש ברירה בין הפסקת ההתנחלויות, ולא חשוב היכן, ובין אי-הפסקתן. אבל גם אם יופסקו, וגם אם יוקמו רק בבקעת-הירדן או ברמת-הגולן, עמדת ארצות-הברית — שהיא חשובה לנו יותר מאשר כל מדינה אחרת, כמוכר — עמדת ארצות-הברית באשר לעתיד יהודה ושומרון, באשר לתוכן האוטונומיה, באשר ליחס אל בעיותיה הבטחוניות של ישראל לא תשתנה כמלוא הנימה. רבותי, היו כנים —

שמעאל מולידאנו (התנועה לשינוי ויוזמה) :
והיחס של ערביי יהודה ושומרון ?

השר מ. נסים :

לכן, כאשר משיאים לנו עצות מארצות-הברית — ואנחנו מכבדים ונכבד את רחשי הלב ואת העמדות של ארצות-הברית — הרי בכל-זאת מה שצריך לקבוע אילו הם צרכי בטחונה של ישראל.

חברת-הכנסת גולומב, אתה אמרת דבר די חמור. נכון, ארצות-הברית נתנה ונותנת, ואני מאמין שתיתן, מילווה ומענקים לישראל, וזה בנוי, בלי ספק, על אהדה מקורית ועניינית של דעת-הקהל בארצות-הברית, של ממשלי ארצות-הברית, לקיומה של ישראל.

אמנון רובינשטיין (התנועה לשינוי ויוזמה) :
אתם הורסים אהדה זאת.

השר מ. נסים :

חברת-הכנסת רובינשטיין, יש חילוקי-דעות בינינו. אתה נגד ההתנחלויות. ובכן, חברת-הכנסת גולומב, כלום אתה סבור שמחמת מענקים ומילווה אלה עלינו לקבל את עמדת ארצות-הברית בסיכסוך הערבי ? היכן היינו מגיעים ?

זיראן עטשי (התנועה לשינוי ויוזמה) :

אני מאוד רגיש לנושא. אני לא יהודי, אבל אני גאה מאוד על שאני ישראלי וחי במשטר דמוקרטי ; אני גאה מאוד על הברית עם יהדות העולם. מה יחס הממשלה לרגישותה של יהדות התפוצות, שהיא מובכת בנושא ההתנחלויות ?

השר מ. נסים :

אי-אפשר לומר שביהדות ארצות-הברית ויהדות העולם יש בנושא זה דעה אחת. יש דעות, גם בבית זה יש דעות.

יופי שריד (המצר) :
זה סילוף המציאות.

השר מ. נסים :

יש מתנגדים להתנחלויות. אילו קמו ההתנחלויות בבקעת-הירדן וממשל ארצות-הברית היה נוף, האם זה היה משנה את מידת התמיכה או את היחס של יהודי ארצות-הברית אל מדינת ישראל ? הדבר לא היה משנה כהוא-זה. מי שצריך לחרוץ דין ולקבוע מדיניות בשאלה אם להתיישב והיכן להתיישב, זה אנחנו.

זיראן עטשי (התנועה לשינוי ויוזמה) :
— — — רק בגלל הכסף ?

השר מ. נסים :

רוב חילוקי-הדעות בעם אינם על השאלה אם יש להקים ההתנחלויות אם לאו. אני באמת ובתמים, בכל הכנות, מברך את ממשלות ישראל שהיו מאז מלחמת ששת-הימים ועד היום הזה על המעש ועל הצעדים שעשו כדי להבטיח קיום של יהודים, כל אחד לפי תפיסתו, ביהודה ובשומרון, בגולן. אני יודע שיש מיעוט בעם שמתנגד.

ארי אבנרי (מחנה שלי) :

מה על פיתחת-רפיח ? לא היתה הסכמה ביניכם. פירקתם. גם ישובים אלה יפורקו עד האחרון שבהם.

השר מ. נסים :

אני מקווה שזאת תקוות-שווא.

זאב ורטהיימר (התנועה לשינוי ויוזמה) :

האם אתה חושב שעקב הפעילות בחברון היחסים משתפרים או משתבשים ? היחסים עם ארצות-הברית, עם מצרים ועם הערבים ?

השר מ. נסים :

אשיב קודם בעניין מצרים.

שמעאל מולידאנו (התנועה לשינוי ויוזמה) :
הוא שאל על חברון.

השר מ. נסים :

אני מדבר על ההתנחלויות ואשיב בעניין חברון. ההתנחלויות קמו לא רק אחרי חתימת חוזה השלום ; הם קמו גם לפני חתימת חוזה השלום וקמו אחרי הסכמי קמפ-דייוויד. יותר מזה, מצרים קיבלה — קיבלה במובן פסי, לא במובן של הסכמה — ויודעת מה היא עמדת ישראל באשר להקמת ההתנחלויות.

שמעאל מולידאנו (התנועה לשינוי ויוזמה) :
שמענו את התגובה שלה.

זאב ורטהיימר (התנועה לשינוי ויוזמה) :
אני שאלתי על חברון.

חיים קורפו (הליכוד) :

גם העברת הכנסת לירושלים לא שיפרה את היחסים עם ארצות-הברית. לא עשינו זאת בשביל לשפר יחסים.

משה שמיר (התחיה — בנא"י) :

גם הנסיגה מסיני לא שיפרה את היחסים עם ארצות-הברית, גם השלום לא שיפר את היחסים. — — —

היו"ר י. ברמן :

חברת-הכנסת משה שמיר, אני קורא אותך לסדר. אני קורא אותך לסדר בפעם השנייה.

השר מ. נסים :

לפני חתימת חוזה השלום הודיע שר החוץ דאז של ממשלת ישראל לנציגים מוסמכים של מצרים : דעו לכם, תפסתנו בעניין זה היא שונה, אין אנחנו מקבלים את דעתכם, אנחנו התנחלנו ונוסיף להתנחל. חוזה השלום נחתם לאחר אמירה זו ולא לפנייה.

חברת-הכנסת ורטהיימר שאל בעניין חברון. לדעתי ישיבה יחד של יהודים וערבים בארץ-ישראל, בכל מקום, קיום יחד, יכול להביא גם ברכה. נכון, יכולות גם להיות תופעות לא רצויות.

אורי אבנרי (מחנה שלי) :

גם בבית-סוהר יושבים ביד... .

שמואל מולידאנו (התנועה לשינוי ויוזמה) :

גם סוס ורוכבו קיימים יחד... .

השר מ. נסים :

לא ציפית שאשיב על קריאת-ביניים זו.

זאב ורפהיימר (התנועה לשינוי ויוזמה) :

אתה חושב שזה ישר?

השר מ. נסים :

אם אתה שואל להסכמה בעניין התנחלויות — — —

עקיבא גוף (התנועה הדמוקרטית) :

איזה מין דבר זה? אנחנו נקבל תכתיב שלהם איפה לחיות ואיפה לא?

השר מ. נסים :

הסכמה להתנחלות יהודית בארץ-ישראל לא תקבל משום תושב ערבי ביהודה ובשומרון ומשום מדינה ערבית.

אמנון רובינשטיין (התנועה לשינוי ויוזמה) :

לא זאת היתה השאלה.

השר מ. נסים :

לכן אנחנו מצווים לקבוע את מדיניותנו לפי צרכינו.

דוד גולומב (התנועה לשינוי ויוזמה) :

נכון, וזה מה שאינכם עושים.

השר מ. נסים :

תברר-הכנסת גולומב, תרשה לי לומר לך שהממשלה חולקת על דעתך.

אמנון רובינשטיין (התנועה לשינוי ויוזמה) :

עדיין לא ענית על השאלה.

אורי אבנרי (מחנה שלי) :

אפשר לשאול את כבוד השר מדוע הממשלה התנגדה ליישוב בית "הדסה" עלי-ידי נשות "הדסה" ומה השתנה מאז, ומדוע לא הצבעת אתמול, בממשלה, בעד?

השר מ. נסים :

רבותי חברי הכנסת, איני רואה צורך להשיב על הטענות האחרות של חברי-הכנסת גולומב, כי הוא חוזר על הטענות שהשמיע בשבוע שעבר.

מרדכי וירשובסקי (התנועה לשינוי ויוזמה) :

גם בשבוע שעבר לא נתת תשובות.

השר מ. נסים :

איני רואה צורך לחזור על דברים שנאמרו. התשובה כבר ניתנה. אני מבקש שהכנסת תסיר את הצעתו של חברי-הכנסת גולומב מסדר-היום.

היו"ר י. ברמן :

יימסרו הודעות של סיעות במסגרת של חמש דקות לכל סיעה. רשות הדיבור לחברי-הכנסת ברעם, ואחריו — לחברי-הכנסת ביטון.

עוזי ברעם (המערך) :

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, כמעט כל שבוע

מוגשת הצעת אי-אמון — ולפעמים אני תמה מדוע היא לא מוגשת בכל יום ובכל ישיבה — אבל דבר אחד נשאר מונצח: על ההצעות עונה השר משה גסים. ככל הכבוד, אני שואל את השר משה גסים, באחריות ובידידות: שמעתי אותך מדבר. קשה לומר שהשתכנעתי בכנות הפנימית של טיעונך. אולי תגיד לנו פעם מי מכריח אותך לדבר?

מרדכי וירשובסקי (התנועה לשינוי ויוזמה) :

אלה תנאי ההעסקה שלו.

רב שילנסקי (הליכוד) :

זה לא מתאים לך.

עוזי ברעם (המערך) :

אם נדע מי מכריח אותך לדבר נעזור לך, כי הוא גורם לך עוול גדול. מי שתייב להופיע כאן, חברי-הכנסת שילנסקי, מעל הבמה הזאת, בימים אלו, לענות על הצעת אי-אמון, זה ראש הממשלה.

גאולה כהן (התחיה — כנא"י) :

אין ראש הממשלה.

עוזי ברעם (המערך) :

עני העם צופית שראש הממשלה יאמר שהוא שבר את השיא והולך לנשיא.

אהוד אילמרט (הליכוד) :

גם אצלכם יש תור, יום בשבוע מוקדש להצעות אי-אמון.

עוזי ברעם (המערך) :

אני שואל את ראש הממשלה: מה עוד צריך לקרות עלי-מנת שתפנה את מקומך למישהו אחר? מה עוד צריך להינתן על האזרחים שנפגשם קצה מממשלתך? אמש הגעתם לשיא, בהחלטה החמורה, מבחינת העקרון ומבחינת העיתוי, בעניין חברון, החלטה חסרת-פשר וחסרת-הגיון.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח) :

אתה טועה. בשבוע הבא תראה שזה לא השיא.

עוזי ברעם (המערך) :

ההחלטה מבטאת יותר מכל דבר אחר יאוש עמוק ואי-אמון בשלום. מה אירע אמש, רבותי חברי הכנסת, בישיבת הממשלה? שר הבטחון, האמון על בטחון המדינה — מתנגד. שני סגני ראש הממשלה — מתנגדים. יושב-ראש צוות השרים לאוטונומיה נס על נפשו. ולפני גסיעתך אל הנשיא קארטר, אדוני ראש הממשלה, אתה מקדיח את התבשיל? אמנם הבחירות המוקדמות בניו-יורק מעיבות על התגובה האמריקנית הרשמית הראשונה, אבל זו דחייה ליום של ליומיים. הבאתם אותנו למשבר ביחסי החוץ והפנים שלא היה כמותו. רבים ידעו זאת לפני חודש ולפני חודשיים. מיום ליום רבים בני העם שנפגשם קצה מהמשך שלטונכם, מה צריך עוד לקרות, רבותי חברי הממשלה, עלי-מנת שתפנו את מקומותיכם לגבחרי העם בבחירות חדשות? יחסי החוץ — במבוי סתום. הנורמאליזציה, כביכול, שאני מקווה לה ומייחל אליה, עם המצרים, מתרחשת בתנאי אי-נורמאליזציה עם העולם כולו. האוטונומיה שהגיתם עולה על שרטון. ההחלטה על חברון היא פרי ידיעתכם שעלינו על שרטון.

— הצעת סיעת התנועה לשינוי ויזמה להביע אי-אמון לממשלה; הודעת ממלא-מקום של יושב-ראש ועדת הכנסת; חילופי גברי בוועדת הכנסת; מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת; הצעת סיעת התנועה לשינוי ויזמה להביע אי-אמון לממשלה —

עקיבא נוף (התנועה הדמוקרטית):
על מה ולמה? בגלל המשטר שלכם.

חיים קורפו (הליכוד):
יש גם בבית חברי כנסת שהיו חצי-יורדים. האם זה דבר חדש?

עוזי ברעם (המערך):
לממשלת ישראל יש, לאשרנו, רק משרד אחד שמ-תפקד — משרד מבקר המדינה, וידי עמוסות עבודה. העם, בסיטואציה של בין משבר למרי, כמעט כולו מאוחד ברצונו בבחירות מוקדמות. הוא ממתיך כל בוקר לשעה שבע בבוקר כדי לשמוע את מחזות השטויות והבושות.

אדוני ראש הממשלה, אתה נוסע אל הנשיא קארטר ללא אשראי מוסרי וציבורי. אתה בא כפושט-רגל, זה חמור מאשר לבוא כפושט-יד. חברי הכנסת הליברלים, הדמו-קראטים, אנשי המפד"ל — הרגרסיה בלתי-ימנעת. שום תיקון לא ירצה את העם. העם רואי, בעת מצוקה לישראל, לממשלה אחת, בעלת אידיאולוגיה חברתית צודקת יותר, בעלת גישה מדינית ריאלית יותר ובעלת יכולת תפקוד טובה יותר. מה צריך עוד לקרות למען תלכו ותפנו את הדרך?

בנושא חוק וסדר — הפגנות שוטרים, שביתות של מורים ותלמידים, הפגנות של חקלאים, לראשונה מאז קום המדינה.

בתחום הכלכלה — שיעבוד העתיד עלי-ידי גידול חובות החוץ השנה ל-15.5 מיליארד דולר, בין השאר כתוצאה מקלות-הדעת של ראש ממשלת ישראל בקשר להסדרי המימון של שדות-התעופה החדשים בנגב. הגעתם לאינפלציה שהעלתה מחירים פי 3.5 במשך שנתיים-וחצי. הבאתם להתעשרות דוהרת, לעוני מדא ולהתמרת מצב המדינה במטבע-חוץ.

רק לפני שנתיים-ומחצה באחד מנאומיך, אדוני ראש הממשלה, אמרת שבתקופת היותך ראש הממשלה תביא לעידוד ולהרחבה של החקלאות על כל סוגיה וגוגיה. כמה אתם נראים היום נלעגים, חלשים וחסרי תושיה. אמרתם שתחזירו יורדים, שתעלו עולים ואנחנו נמצאים בפני שוקת שבורה.

רב שילנסקי (הליכוד):
אולי תיתן מספרים, חבר-הכנסת ברעם?

עוזי ברעם (המערך):
אצטט את יושב-ראש ועדת העלייה והקליטה של הכנסת. הוא אמר שיש 2,000 יורדים כל חודש. דברי חבר-הכנסת רונן מילוא.

ד. הודעת ממלא מקום של יושב-ראש ועדת הכנסת

19 במארס 1980, הוחלט, בהתאם לסעיף 17א לחקנון, להטיל על ועדת הכנסת לקבוע את הוועדה שתדון בהצעה לסדר-היום של חבר-הכנסת יוסי שריד, בנושא: "פינוי בית 'הדסה' בחברון". ועדת הכנסת, בישיבתה היום, החליטה להעביר את הדיון בהצעה הנ"ל לוועדת החוץ והבטחון.

היו"ר י. ברמן:
רשות להודעה לממלא מקום של יושב-ראש ועדת הכנסת.

משה ל. מרון (מ"מ יו"ר ועדת הכנסת):
אדוני היושב-ראש, הריני מתכבד למסור לכנסת את ההודעה הבאה: בישיבת הכנסת מיום ב' בניסן תש"ם,

ה. חילופי גברי בוועדת הכנסת

נסת לחילופי גברי בוועדות, מטעם סיעת הליכוד: בוועדת הכנסת, במקום חבר-הכנסת יצחק ברמן, ייכנס חבר-הכנסת אברהם שריר.

היו"ר י. ברמן:
עתה תימסר הודעה על חילופי גברי בוועדת הכנסת.

משה ל. מרון (מ"מ יו"ר ועדת הכנסת):
אדוני היושב-ראש, הנני מבקש את אישורה של הכנסת.

ו. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

לדיון מוקדם: הצעת חוק לתיקון סקודת הבטיחות בעבודה (מס' 2) — מטעם חבר-הכנסת זאב כ"ץ.
לקריאה שנייה ולקריאה שלישית: חוק שירות המ-דינה (גימלאות) (תיקון מס' 22), תש"ם-1980 — שהוחזר עליי ועדת העבודה והרווחה; וחוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 28) (תיקון מס' 3), תש"ם-1980 — שהוחזר עליי ועדת העבודה והרווחה.

היו"ר י. ברמן:
נשמע גם הודעה על המסמכים שהונחו על שולחן הכנסת.

מוכר הכנסת נ. לורך:
ברשות יושב-ראש הכנסת, הנני מתכבד להודיע שהיום הונחו על שולחן הכנסת:

ז. הצעת סיעת התנועה לשינוי ויזמה להביע אי-אמון לממשלה

ויזמה להביע אי-אמון לממשלה. רשות הדיבור לחבר-הכנסת ביטון, ואחריו — לחבר-הכנסת גרוס.

היו"ר י. ברמן:
חברי הכנסת, אנו חוזרים להצעת סיעת התנועה לשינוי

מאתמול קוממה נגדה את תושבי השטחים הכבושים, את רוב דעת-הקהל בארץ, גם רוב שרי הממשלה היו נגדה. לאחר החלטה כזו חייבת הממשלה להתפטר.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, יש עוד הרבה סיבות שבגללן צריכה הממשלה להתפטר — הקיצוצים הנוספים בתקציבי המשרדים הנותנים שירותי רווחה לאוכלוסייה, שבקבוצותיהם יגדל מספר מחוסרי העבודה, אפילו עובדי "המשקס" יפוטרו, ייסגרו מעונות ילדים, יקוצצו שירותי הסעד, החינוך, הבריאות, מחירי המצרכים החיוניים ביותר ימשיכו לעלות, תעריפי התחבורה הציבורית, הדלק, החשמל והמים ימשיכו לעלות. יהיה גיהנום לאוכלוסייה בארץ, כפי שהתבטא השר לוי. ודווקא הוא שהביא לממלכה את הצעת אי-אמון הבתים בחברון, שהיא אחד הגורמים, לא היחידים, המבטאים את מדיניות הממשלה היוצרת גיהנום בארץ ומסכנת את בטחונה ואת עצם קיומה. למעשה היתה מספיקה רק סיבה אחת מכל הסיבות שמניתי כדי שהממשלה הזאת, השנואה על העם, תתפטר. על-אחת-כמה-יוכמה צריך להוריד את הממשלה הזאת כאשר לכל הסיבות נוספה ההחלטה האחרונה של הממשלה מאתמול.

היו"ר י. ברק:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת גרוס, ואחריו — לחבר-הכנסת שמיר.

שלמה יעקב גרוס (אגודת ישראל):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חברי-הכנסת אמנון רובינשטיין, ראש התנועה לשינוי ויומה, הכריז לא אחת מעל במה זו כי זכותו הגדולה של הליכוד היא שהצליח לסלק את המערך מהשלטון. דברים אלה שמעתי מפי חבר-הכנסת רובינשטיין לא פעם אחת אלא פעמים אינספור. עכשיו, פחות משלוש שנים מאז עלה הליכוד לשלטון, אצה לה הדרך לתנועה לשינוי ויומה להפיל את ממשלת הליכוד.

מרחבי וירשבוסקי (התנועה לשינוי ויומה):

לכל העם, חברי-הכנסת גרוס, לא רק לתנועה לשינוי ויומה.

שלמה יעקב גרוס (אגודת ישראל):

אני אשאל אותך שאלה. החכה, בבקשה.

שמענו מפי המציע, חברי-הכנסת גולומב, את הצעת אי-האמון בשם סיעת ש"י, שכל הצורות במדינת ישראל הן בגלל הליכוד. הפרופסור רובינשטיין ותבריי מטפלים אישית בהחתמת המונים על עצומה להחלפת הממשלה ולהקדמת הבחירות. הם עושים מאמצים נואשים ממש להפיל את הממשלה הזאת.

רצוני לשאול את אנשי סיעת שינוי ויומה, ברצוני לשאול את חברי-הכנסת וירשבוסקי, ואת חברי-הכנסת הפרופסור המלימד אמנון רובינשטיין, שאני מעריך אותו כפוליטיקאי הגון וישר: מה היא האלטרנאטיבה שאתם מציעים לעם?

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):

הליכוד הביתה.

שלמה יעקב גרוס (אגודת ישראל):

לפני הבחירות לכנסת התשיעית אמרתם וטענתם בעל-פה ובכתב באוני הציבור בלהיטות רבה. ששלטון מפא"י והמערך התנוון במשך שלושים שנה. אמרתם לציבור

צירלי ביטון (החיות הדמוקרטית לשלום ולשוויון): אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בבואי היום להצביע על הצעת אי-האמון אני חש שלוה ומצפוני רגוע. עברתי על שרשרת מעשיה ומחדליה של הממשלה הנוכחית ולא מצאתי נקודת אור אחת שניתן לזקוף לזכותה. חיפשתי, אך לצערי לא מצאתי.

זוכר אני איך שרי הממשלה עמדו ערב הבחירות ופירור הבטחות מהבטחות שונות. אך זכורה לי במיוחד הכרזתו של ראש-הממשלה מנחם בגין; לאחר שנהייה מועמד להרכבת הממשלה, הוא הכריז: "אגו ניטיב עם העם". לא השליתי את עצמי. ידעתי היטב את המהומה שמייצגת אותה ממשלה בגין. אך אמרתי לעצמי: נחכה ונראה, אולי בכל-יזאת. והנה לא עברו אלא אך שלוש שנים, וראו מה הצליחה לעשות ממשלה זו. ממשלת הליכוד בראשותו של מנחם בגין היתה צריכה מזמן ללכת. כפי שאמרנו לא אחת, אנחנו וגם חברי כנסת מסיעות אחרות, כל יום נוסף של שלטון ממשלת הליכוד הוא אסון למדינה. גם חברי כנסת מסיעות הקואליציה ושרים בממשלה של מנהגים לצדדים שונים של מדיניות הממשלה הזאת. כאילו לא הספיקו פעולות ההתנחלות של הממשלה בשטחים, פרושות אלון-מורה, תל-כביר, שעוררו את התנגדותם וזעמם של תושבי השטחים ושל דעת-הקהל העולמית, באה עכשיו החלטת הממשלה מאתמול על הקמת התחנות לוח יהודית במרכז חברון. ההחלטה נתקבלה ברוב וצום של 8 קולות נגד 6 ו-3 נמנעים. החלטה זו של הממשלה, שנתקבלה בקולותיהם של 8 מתוך 18 חברי הממשלה, מוכיחה שממשלה זו איננה מתפקדת כקולקטיב. איך יכולה ממשלה כזו לזכות בתמיכת הכנסת, בתמיכת העם כשגם שרים, חברי ממשלה, לא תומכים בצעדה האחרון?

באשר להחלטה כשלעצמה, לא היתה החלטה פרו-בוקאטיבית יותר, מוזיקה יותר, מתבלת יותר בסיכויי השלום מן ההחלטה על אי-אמון הבתים בחברון. דעת-הקהל בארץ ברובה המכריע נגד אי-אמון הבתים בחברון. בכנסת יש רוב נגד צעד זה. דעת-הקהל העולמית מגנה פעולות אלו, ודבר זה בא לביטוי בהחלטת מועצת הבטחון מ-1 במרס 1980, שנתקבלה פה-אחד, לרבות קולו של נציג ארצות-הברית באו"ם. לאחר כל זאת באה החלטת הממשלה מאתמול, שאין לה הסבר אחר מאשר רצונה של הממשלה לחבל בכל סיכוי של שלום. ושלום, רבותי חברי הכנסת, פירוש הכרה בזכות ההגדרה העצמית של העם הערבי הפלשתינאי, לרבות זכותו למדינה עצמאית משלו בצדה של מדינת ישראל.

בזמן האחרון מתברר שיותר ויותר מדינות מכירות בזכות ההגדרה העצמית של העם הערבי הפלשתינאי ופר-עלות למען הכרה בה. הדבר בא לביטוי בהחלטות והכרזות של מדינות אירופה. גם ארצות-הברית לא תוכל לאורך ימים לעמוד מהצד ותהיה נאלצת להכיר בזכויות הלגיטימיות של העם הערבי הפלשתינאי. במצב זה מוכנה ממשלת ישראל לעשות הכול כדי לחבל בסיכויי השלום, אפילו אם דבר זה יביא גם להתמוטטות הסכמי קמפ-דייוויד, אשר מראש לא היתה מטרתם הסכם שלום כולל אלא רק הסכם נפרד עם מצרים בחסות אמריקנית ובמסגרת ברי-תות צבאיות לשמירה והגנה על האינטרסים של האמריקנים באזור.

ההתפתחויות האחרונות וכשלון השיחות על האוטו-נומיה מוכיחים שבמסגרת הסכמי קמפ-דייוויד אי-אפשר להשיג שלום כולל ויציב באזורנו. החלטת הממשלה

ומכריזים: רבותי, העם נמצא במצוקה מבחינה בטחונית, כלכלית —

מרדכי וירשובסקי (התנועה לשינוי ויוזמה):
נכון, הוא באמת נמצא במצוקה.

שלמה יעקב גרוס (אגודת ישראל):

— הבה נרכיב ממשלת ליכוד לאומי. הייתי מבין את זה. אני יודע שזה דבר קשה במדינת ישראל, אבל לפחות לתפארת המליצה, לשם הגינות, להציע משהו, ליכוד לאומי כדי להדוף את הסכנות האורבות עכשיו למדינת ישראל מבפנים ומבחוץ. את זה הייתי מבין. ייתכן שגם אחרים היו מצטרפים להצעה זו. אבל אתם אינכם מציעים זאת כלל, אתם מציעים בחירות חדשות, לפזר את הכנסת.

מרדכי וירשובסקי (התנועה לשינוי ויוזמה):
כן, זה דבר מאוד דמוקראטי, דבר שאתה לא מבין אותו. מה אתה מבין בדמוקראטיה?

שלמה יעקב גרוס (אגודת ישראל):

מה מציעה תנועת ש"י? היא מציעה לפזר את הכנסת, להקדים את הבחירות, לזרוק את המדינה לקלחת בחירות שיעלו מאות מיליוני לירות לעם ויגרמו לזעזוע נוסף למשק ולבטחון המדינה. זה מה שאתם מציעים. האם זה רציני, אדוני? זה לא רציני.

מרדכי וירשובסקי (התנועה לשינוי ויוזמה):
ומה שאתם עושים יום יום כשאתם בשלטון, האם זה רציני?

שלמה יעקב גרוס (אגודת ישראל):
נכון, היו מחודלים לממשלה הזאת, אבל היו לה גם הישגים נכבדים.

מרדכי וירשובסקי (התנועה לשינוי ויוזמה):
למשל?

הד"ר י. ברמן:

חבר-הכנסת וירשובסקי, זה ליווי בלתי-פוסק.

שלמה יעקב גרוס (אגודת ישראל):

לעת-עתה לא מאיימת מלחמה על מדינת ישראל. נחתם הסכם שלום עם מצרים, זה הישג די נכבד. אינני יודע מה יהיה בעוד שנתיים, אני אומר את האמת, אבל לעת-עתה אין סכנת מלחמה. יש צימצום מנגנונים, מל-חמה בשחיתות, בעבריינות ובפשע.

מרדכי וירשובסקי (התנועה לשינוי ויוזמה):
איפה יש צימצום במנגנונים? אני רואה שמוסיפים.

שלמה יעקב גרוס (אגודת ישראל):

יש גילויים של העלמות הכנסות, העמקת גביית המ-סים, ביטול הסובסידיות המופרזות שאכלו במשך שלושים שנה מאות מיליארדים של לירות.

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
את זה אתה זוקף ליכוחה של הממשלה?

שלמה יעקב גרוס (אגודת ישראל):

האכלנו את כל השכנים שלנו לחם חינם. אם אתם אינכם מציעים ולא כלום, למה אתם באים ומציעים אי-אמון? זה לא רציני. אמרתם שהמערך זה אסון למדינה.

הבוחרים שלכם, שהעניק לכם במכה אחת 15 מאנדאטים, שהמערך הוא אסון ממש למדינה. כל זרע הפורענות שנזרע במשך שלושים שנה ייחסתם אותו למערך. בכל גידולי הפרא במדינה הזאת האשמתם את המערך, אמרתם שזה פרי גידולים של המערך. השחיתות, הפרוטקציוניזם, המני-גנונים הכפולים והמסורבלים, הפשע, העבריינות שצמחו במדינה, מוסר עבודה הרוס, מערכת חינוך הרוסה, אנאלי-פביתים שצמחו במדינה הזאת — בכל אשם המערך. כך אמרה תנועת ש"י.

האלטרנאטיבה שאתם מציעים במקרה הטוב ביותר היא להחזיר את המערך לשלטון. אתם בוודאי לא כל כך נאיביים לחשוב שהתנועה לשינוי ויוזמה היא שתרכיב את הממשלה אחרי הבחירות שאתם רוצים להקדימן. אלא מאי? אתם רוצים להיות שותף וזטר בממשלת המערך. האם כבר תוקנו כל הליקויים? האם כבר נעקרו כל עשבי-הבר משורות המערך, לדידכם?

מרדכי וירשובסקי (התנועה לשינוי ויוזמה):
חבר-הכנסת גרוס, עוד כמה שבועות של ממשלת הליכוד ולא יהיה עוד מה לתקן.

שלמה יעקב גרוס (אגודת ישראל):
האם כבר נעקרו ונעלמו כל גידולי הפרא מהמשטר הישן שאתם כל כך התקפתם אותו, ועכשיו אתם פועלים בלהיטות רבה להחזירו לשלטון? אתם אפילו לגמרי לא בטוחים שהמערך יסכים לשתף אתכם בממשלה.

מאיר פעיל (מחנה שלי):
אתה יכול להיות בטוח שאם המערך יחזור לשלטון, אתה תקבל שוחד גם מן המערך.

שלמה יעקב גרוס (אגודת ישראל):
המערך הולך בראש מורם עם 62 מאנדאטים בכיס, ואחרים מאנשי המערך מכריזים בבטחון עצמי שח"י וחלילה מלשתף מישהו בממשלה, כי למה להם זאת, הרי יש להם רוב מחולט, אז למה להם לשתף אחרים? ובכן אתם לא יכולים להיות גם שותף וזטר בממשלה.

מרדכי וירשובסקי (התנועה לשינוי ויוזמה):
אתה מסדר לנו את הבעיות שלנו? תראה איך נראית המדינה, תראה איך נראית הממשלה שאתה שותף בה.

שלמה יעקב גרוס (אגודת ישראל):
מה מציעה התנועה לשינוי ויוזמה?

יודאן עמשי (התנועה לשינוי ויוזמה):
אנחנו מציעים שאתם תצאו מן הממשלה ולא תיכנסו לשום ממשלה אחרת.

שלמה יעקב גרוס (אגודת ישראל):
ואחר כך? מה האלטרנאטיבה שאתם מציעים?

יודאן עמשי (התנועה לשינוי ויוזמה):
שאתם לא תהיו בשלטון. יהיה שינוי, אני מבטיח לך.

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
זה העם יחליט.

שלמה יעקב גרוס (אגודת ישראל):

אתם יודעים את האמת. מה אתם מדברים? הייתי מבין אילו תנועת ש"י וחבר-הכנסת רובינשטיין היו קמים

האמת היא שממשלת הליכוד היא פושטת-רגל ומהווה אסון לאומי משום שהיא מפרקת ישובים, משום שהיא מכינה את הרקע לפירוקם של ישובים אחרים. האופן שבו מיישבת ממשלה זו את חברון — ואנחנו חושבים שצריך ליישב את חברון כמו כל מקום אחר בארץ-ישראל — האופן שבו היא עושה זאת, בגניבה, בפחדנות, בכל מיני גימוק-ביניים, היא הדרך המובהקת והבטוחה להכשרת הקרקע לעקירתו של הישוב הזה. ומדיניות הממשלה הזאת מובילה לכך שגורל סיני יהיה גורל יהודה, שומרון, עזה והגולן ומזרח-ירושלים.

צ'רלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון) :
תסתכל ביציע, אנשים לא יכולים לשמוע אותך.

משה שמיר (התחיה — בנא"י) :

ואם אחרי הממשלה הזאת יבואו תומכיה באופוזיציה, הם יביאו לכך שגורל תל-אביב והשרון ועמק-ירזעאל יהיה כגורל סיני, אם תשמעו למדיניות המוליכה את שולחיו של האיש שקרא עכשיו את הקריאה.

מחוץ לבניין הזה עומדים כיום שובת-ירעב — ראשי מועצות, ראשי ישובים בארץ-ישראל, ישובים שממשלות ישראל הקימו אותם, ממשלות המערך וממשלת הליכוד, ישובים שהם הקימו אותם, שהעם הזה והבית הזה הקימו אותם. ועל מה הם שובת-ירעב ? על מה ועקתם ? הם חשים, בצדק, שניטלת הקרקע מתחת לרגליהם, שהם מועמדים לפירוק, שהם מועמדים לסילוק. על זה הם זועקים את זעקת כולנו. הם זועקים את זעקת הכנסת הזאת, שיש מי שמכין לה עקירה והריסה, ועם זה הולכים לנהל משא-ומתן, כי שמו סאדאת והוא נשיא מצרים.

ממשלת האבסורד הזאת — שמענו היום — תגיע לכך שהצבעה בעד החלטתה תביא להפלתה. מתי היה לנו כדבר הזה ? אם ועדת החוץ והבטחון תצביע בעד החלטת הממשלה ליישוב חברון, הממשלה תיפול — הודיעו לנו אנשי המפלגה הדמוקרטית. על-כן, רבותי, הממשלה היא אסון, אבל האופן שבו אתם מבקרים אותה מחזק את האסון. על-כן נקבל ביקורת כזאת. אנחנו בעד התיישבות מלאה בכל חלקי ארץ-ישראל, אנחנו בעד בטחונה ושלומה של מדינת ישראל. הממשלה פועלת נגד שני אלה. האופוזיציה, לצערי, פועלת גם היא נגד שני אלה. אנחנו נלך בדרכנו שתחתור למניעת הסכנות הח- מורות הללו.

דו"ר י. ברמן :

רשות הדיבור לזוהר-הכנסת פעיל, ואחריו — לחבר- הכנסת כהנא.

מאיר פעיל (מחנה שלי) :

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לא אחדש הרבה אם אודיע מעל במה זו כי סיעת שלי תצביע גם הפעם בעד ההצעה להביע אי-אמון לממשלת ישראל הנוכחית.

עקיבא נוף (התנועה הדמוקרטית) :
ממש מפתי.

מאיר פעיל (מחנה שלי) :

אני רוצה לפתוח בתמונה שבה למדינת ישראל. אני חושב כי כלכלת ישראל והמוסדות והתאים החברתיים בישראל הם, כנראה, חזקים הרבה יותר ממה שהערכנו קודם אם עדיין אנו מחזיקים מעמד תחת שלטונה של ממשלת המסכנים הזאת.

צ'רלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון) :
זאת אומרת שאתה תתמודד בממשלה, כך אני מבין.

שלמה יעקב גרוס (אגודת ישראל) :
אנחנו לא נצביע בעד הצעת אי-האמון, כי זה משחק לא רציני.

דו"ר י. ברמן :
רשות הדיבור לחבר-הכנסת משה שמיר, ואחריו — לחבר-הכנסת פעיל.

משה שמיר (התחיה — בנא"י) :

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הממשלה הזאת אינה זקוקה כבר להבעות אי-אמון בבית הזה. אינני חושב שבהיסטוריה של מדינת ישראל יש דוגמה לממשלה שאיבדה כל כך הרבה אמון בזמן כה קצר כמו הממשלה הזאת. הבעת אי-האמון היא נחלת העם כולו, בקרב פועלים ובקרב בורגנים, צעירים וקנים, שלומי אמוני ישראל וחילוניים, ממש מכל הצדדים. הממשלה עדיין נאחזת בשברי הספינה שלה בכוח חולשתן של הסיעות המרכיבות אותה. אילמלא הפחד המשותף של כל הסיעות המתאפסות הללו שבתוך הממשלה להתייצב מול הבוחר, כבר בזמן היה קם בתוכה מישור עם טיפה של הגינות ציבורית ואומר : צריך לעזוב, צריך לפזר את האבסורד הזה, את הסכנה הזאת לעצם קיומה של המדינה.

יחד עם זאת סיעת התחיה תימנע הפעם בהצבעה על הצעת אי-האמון מטעם סיעת ש"י, וזאת משום שההב- מקה שהביאה סיעת ש"י לאי-אמון בממשלה היא בקו של מדיניות הממשלה. הדיבורים התריפים נגד התנחלות, נגד חברון, נגד התיישבות, הם באותו קו של נסיגה וכניעה, של גימוד המפעל הציוני, של הפרת בטחון ישראל, שהם אבי-אבות הטומאה של כשלון הממשלה הזאת.

אתם באים וטוענים נגד הממשלה ותובעים ממנה תאוצה יותר גדולה של כל המשגים שהיא עושה, —

מרדכי וירשובסקי (התנועה לשינוי ויזמה) :
אנחנו רוצים שהיא תפסיק לעשות שגיאות, שהיא תפסיק להתקיים. זה הכול.

משה שמיר (התחיה — בנא"י) :

— משום שזאת אינה ממשלה מיישבת, זו אינה ממשלה מנחילה, היא אינה בונה מפעל התיישבות, היא אינה מקימה נקודות של-יממש, נקודות חדשות בארץ- ישראל. היא מפקירה את אדמת ארץ-ישראל. בתכנית האוטונומיה שלה היא הקימה את הבסיס למדינה פלש- תינאית. ראש הממשלה הולך לווישניגטון לכניעה נוספת, למכירה נוספת, על-כרחו וברצונו. וכל התכסיסים האחרים אינם אלא עלה תאנה על כל זה.

אתם, סיעת ש"י, כמו רבים באופוזיציה היום בכנסת הזאת מתכננים בצעדים הקאטאסטרופאליים ביותר של הממשלה הזאת. אתם דחפתם אותה. ואם היה בה חוסר נסיון וחוסר יכולת לתיכנון ולמחשבה, וחוסר אחריות — אתם לא הוזהרתם. אתם עורחם לצעדים הכושלים ביותר, עכשיו אתם באים בטענות. יש לכם חלק בכל כשלונותיה של הממשלה. גם אם הייתם שותפים רק להצבעה בעד הסכמי מפידייוויד ורק להצבעה בעד החוזה הקרוי חוזה השלום הישראלי-מצרי, בזה הבאתם את אותם אסונות שהיום הממשלה מאכילה בהם את כולנו.

את כל העולם נגדנו. אתם אשמים שנשיא ארצות-הברית אמר בתגובה, לפני כמה ימים, שארצות-הברית עדיין לא מכירה בירושלים כבירת ישראל. אתם הוצאתם את השד מהבקבוק ואתם האכלתם אותנו את הפירות. כך קורה שממשלת חלם הליכודאית משחקת תוקפנות כלפי פנים כדי למצוא חן בעיני הלאומנים הקנאים מבית-המדרש של "חירות", המפד"ל ו"התחיה", וקוצרת רוח מבחוץ, ובעצם גם בתוככי ירושלים. הרי לכם דוגמה קלאסית של מנהיגות חלמאית.

אני לא טוען שאנחנו נמצאים באסון. המצב רע — כלכלית, חברתית, פוליטית, אבל אני מאמין שהעם הישראלי יכול לסבול אתכם עוד כמה שנים טובות; זאת, משום שהתשתית אשר בנינו כאן חזקה ממה שנדמה לכך אורה. אבל מדוע אנחנו צריכים לסבול זאת אם אפשר למצוא תחליף טוב יותר? לכן אני מציע לכנסת להצטרף להצעת אי-האמון של סיעת ש"י — בכל אופן סיעת "של"י" תעשה זאת — ואני מקווה שאולי הפעם יעלה בידינו להפיל את הממשלה.

היו"ר י. ברמן:

רשות הדיבור לתבר-הכנסת כהנא.

קלמן כהנא (פועלי אגודת ישראל):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הבעתי לא אחת את דעתי שאינני בעד הצעות אי-אמון לממשלה חוזרות ונשנות. לאמיתו של דבר הרי זה מכרסם בנשק הזה שבו לוחמת האופוזיציה בממשלה. אבל מאידך גיסא עלי לומר שתוך הזמן השתכנעתי שאין ברירה אלא להביע הלוך וחזר אי-אמון לממשלה אשר איננה מתפקדת ואיננה פועלת כראוי. מצבה של הממשלה הוא כזה שמוכרחים השכם והערב להפנות תשומת-לב להעדר תיפקודה. לעצמי עלי להצטרף להערכה של המצב היום ולהערכה של מי שהציע אי-אמון ששבוע שעבר לממשלה זו, כי ברך שהיא פועלת בצורה שהיא מופיעה בפני הציבור, באופן ששריה לוחמים וזו נגד זה — אין היא ראויה לאמון, ולאמיתו של דבר הרי גם חברי הממשלה סבורים כמוני, אלא שהם משלים את עצמם או משלים אותנו שיש להם תרופה למכה זו והם ימצאו דרך היום להביא ממשלה זו לתפקד כראוי. אבל אנו כבר שבוענו הבטחות ואיננו יכולים לסמוך עליהן.

המצב הכלכלי מדבר בעד עצמו. שר האוצר נכנס במרץ לתפקידו, עשה הרבה, פעל מתוך עמדות לא-סוף פולאריות, אבל כשרצה להמשיך בפעולותיו ורצה לנסות להגיע להישגים — גם על גבו של ציבור שבע, בעל יכולת כספית, שלא נפגע לעת-עתה בצורה קשה מתגזירות הכלכליות — הפריעו לו, ובהו בעצם הביאו לכך שנשמי עים יותר ויותר קולות שתכניתו, למרות ההתחלה הטובה, נכשלה ולא תוכל עוד להצליח.

על המצב המדיני קשה לדבר, לא היה זמן אשר בו ממשלת ארצות-הברית התייחסה אלינו ולבעיותינו כשם שהיא מתייחסת כעת. הצבעת ארצות-הברית במועצת הבטחון, שהיא עובדה למרות ההודעה שהיא קצרה בתקשורת, פגישתו של נציג ארצות-הברית עם נציג אש"ס, למרות הודעות שהפגיש לא נעשתה על דעת הנשיא והממשל, הצהרותיו האחרונות של נשיא ארצות-הברית בעצם תהליך הבחירות המוקדמות לנשיאות, ללא כל התחשבות בהשפעה שיכולה היתה להיות לכך על ציבור הבוחרים, הצהרות בקשר לירושלים שלא היו

מרדכי וירשובסקי (התנועה לשינוי ויוזמה):
אנחנו המסכנים, לא הממשלה מסכנה. אנחנו המסכנים.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

אם עברנו שלוש שנים והמדינה עדיין לא התפוררה לגמרי תחת שלטון הממשלה הזאת, סימן הוא שמה שבנו בארץ מאז הבילויים הוא, כנראה, הרבה יותר רציני ועמוק ממה שהיה נדמה לכולנו ממבט ראשון. לכן אני לא רואה עדיין את האפוקליפסה של משה שמיר — הוא סופר, זכותו להתבטא כך. נראה שעדיין צפויה תקומה למדינתנו ובלבד שהממשלה הזאת תיפול. הצרה שאני מודאג לא פחות — אולי במידה דומה אבל קצת פחות מהממשלה הצפויה, אם תוקם על-ידי המערך.

לממשלה הזאת מגיע אי-אמון בעבור כל מעשיה, אבל אתרכו רק בנושאים פוליטיים של השבועיים האחרונים. תברון: לידתה של ההתנחלות היהודית המתחדשת, מאז 1967—1968 בתוככי חברון ובקירבתה החלה בתקופה של שלטון המערך, שלא ידע לבלום את הנצים של ממשלת ישראל דאז. מפאת כבודם של אנשים מספר שאינם בין החיים לא אוכזר עכשיו את שמותיהם. עתה מנסה ממשלת המסכנים של הליכוד להפעיל אקט של גסיסה — "רפלקס חברון" — כדי למצוא חן בעיני הקיצוניים הלי-אומניים של "חירות". דוד לוי הרביק לעצמו כנפיים של לאומן, כצעד במאבק על מעמדו בתנועת "החירות". כנראה הוא רוצה להתבסס בתנועת "החירות" גם במקום עזר ויצמן וגם במקום אריק שרון; ובמקביל למצוא חן בעיני הקיצוניים של מפד"ל — כבר לא כל מפד"ל, ברוך-השם יום יום — ובעיני "התחיה". הדבר אינו מפריע למשה שמיר לדבר כאן במונחים של קץ מדינת ישראל והציונות. אבל העובדה היא שהיום לא תצביע סיעת התחיה בעד הצעת אי-אמון. הממשלה עשתה לכם כיווני-חן, ההליטו על הקמת שני בנייני-בעל בחברון ואתם שבעי-רצון. קנו אתכם.

אני רוצה להזהיר את עצמנו: השיטה הזאת של ההתנחלות בתוככי הגדה והרצועה, אם היא תצליח, תהפוך את מדינת ישראל לגיהנום דו-לאומי מעורב ללא מוצא. שיטת השלטון במדינתנו תהא שיטה של אפא-רטהיד: העם המודרני, כביכול — החזק, כביכול — היהודי, כביכול — הוא לא יהיה יהודי בשיטה הזאת — יקיים שלטון על אפליה פוליטית על העם השני. ככל שנתערב בערבים הפלשתינאים יותר ויותר כן נהיה דומים יותר לדרום-אפריקה, כן יבזו אותנו בעולם, וסופו שגם לא נצליח להחזיק פה מעמד. אם משה שמיר מפחד מקץ הציונות, אם הוא מפחד מהתפתחות של חורבן תצן ארץ-ישראל השלמה, הוא דרך-המלך לחורבן. ככל שתנסו להפגין שרירים לאומניים בחברון כן תאלצו אותנו — אני פונה לממשלה — את כל היושבים בישראל לקטוף, לבצור ולהתמודד עם רוח ההתנגדות כנגדנו, גם מהציבור הפלשתינאי — אתם מעודדים אותם — גם מכל מדינות העולם — אתם מעודדים אותן — וגם מהידידה האחרונה שעדיין נותרה למדינת ישראל ולממשלת ישראל, ארצות-הברית של אמריקה.

אני לא חושב שאתם כורעים עדיין ברך בפני ארצות-הברית, אבל הם יכריעוכם ברך; אביא דוגמה קצרה ממה שמתרחש בירושלים, כדי שתיווכחו לאן הממשלה הזאת מובילה אותנו: החלטתם "לעשות שרירים", לפני שבועיים, בירושלים. החלטתם החלטה פוחזת להספיע קרקעות של ערבים בצפון-ירושלים, בין גוזה-יעקב ושעמאת. עוררתם

אשר לענין שבו אנו דנים היום — אם זה נקרא דיון — אדוני היושב ראש, אני חושבת שעל מר מנחם בגין לעשות קיצור דרך ותחת לנסוע לנשיא ארצות-הברית יואל-צא בטובו ויסע לנשיא מדינת ישראל ויגיש את התפטרותו. בכך אין לי ספק שהוא יציל גם את כבודו, גם את כבודו, ומה חשוב אולי יותר — את שלום ירושלים.

הקונסנסוס הלאומי, או הקונסנסוס בכלל, האהוב כל כך על ראש ממשלתנו, היום הוא נגדו. אני זוכרת כמה פעמים בכסת הקודמת הוא התריע ואמר: אם יתנו לאנשים להצביע לפי מצפונם — לא יהיה רוב לממשלה. אני אומרת עכשיו: לממשלה זו אין רוב — לא בבית הזה ולא מחוץ לבית הזה, ולא בארץ ולא מחוץ לגבולות הארץ הזאת, והקונסנסוס הוא נגדו.

ההחלטה שנתקבלה אתמול על-ידי מר בגין, וברצונו — למרות האזהרות שניתנו — מעידה כי הוא התעלה על עצמו והפגין קהות-חשים ואטימות פוליטית מובהקת, וכל זאת כדי לספק תביעות סהרוריות של קנאים פוחזים המחניפים מאוד לאגו" המשיחי של ראש הממשלה.

כל מעשיה של ממשלה זו נעשים במנותק לחלוטין מצרכי הציבור, מכל חלקי הציבור, במנותק מהמציאות, במנותק מצדק אלמנטארי, ומה שחמור ביותר — במנותק לחלוטין מהשכל הישר. בהרפתקנותה הקולוניאליסטית הורסת הממשלה הזאת את ריקמת החיים שלנו — החב"רתיים, הכלכליים, הפוליטיים, ומה שחמור עוד יותר — היא מסכנת לחלוטין את כל הישגי מדינת ישראל בכל מלחמות ישראל, ובכלל זה את שלום ירושלים ואת שלמותה. רק מי שמשווה את בית "הדסה", אשר עליו היתה החלטה שיש לפנותו, לירושלים מביא להחלטות ולהערות שאנו שומעים מהמדינות הידידותיות לנו — שירושלים ושלמותה אינן מובטחות עוד.

אדוני היושב-ראש, אצטרף לכל מי שייציע אי-אמון לממשלה זו, כי כל יום נוסף שהיא מכהנת היא מביאה נזק חמור, ברור, מכאיב ויקר למדינת ישראל ולאזרחיה.

היו"ר י. ברמן:

רשות הדיבור לחברת-הכנסת האוזנר, ואחריה — הכנסת אלגרבלי.

גדעון האוזנר (המפלגה הליברלית העצמאית):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצעות אי-אמון רודפות האחת את השנייה. הממשלה ביזוזה את אמון הציבור, את האשראי שהיה לה. הציבור כבר בכלל איננו יודע איך להעריך את מעשי הממשלה ואיך לשקול אותם. היא הצליחה לבלבל את העם לחלוטין. אולם לאחרונה איבדה הממשלה גם את אמון החברים שלה עצמה. מה פירוש ההצבעה שהיתה אתמול, ואשר בה הצביעו 8 שרים בעד, 6 שרים נגד ושני שרים גמנעו? זה אומר שלראש הממשלה לא היה רוב לענין שנוי במחלוקת, לענין בעל חשיבות מדינית ממדרגה ראשונה, לענין שעור סערות במגים ובחוק. כמעשה — יישוב שני בתים בחברון חסר ערך; כהצהרה — מיותר; כתכלית — גורם נזק בלתי-תוקן בכל מגזר מדיני אפשרי.

איוה שיקול מדיני יכול היה להוביל להחלטה האומית למה הזאת? נאמר לנו שצריך להראות, כביכול, שיש לנו כוח לעמוד בלחצים. נאמר לנו שצריך היה לגלות על-ידי הצבעה זאת שיש לנו כוח לעמוד בלחצים. נאמר לנו שלפני שראש הממשלה נוסע לווינגטון הוא צריך

חמורות כמותן — כל אלה מראות בבירור לאן הגענו. ולא הגענו לכך על-ידי עמדות קשוחות של הממשלה, כפי שרוצים להסביר לנו, אלא מפני ששרי ממשלה הם המגלים עמדה של נסיגה, של כניעה, של ויתורים מרחיקי-לכת. ולמה לא ינקטו עמדות אלה מדינאי ארצות-הברית ואירופה, כאשר הממשלה איננה יכולה להשליט משמעת בקירבה, כשממשלה מחליטה החלטות על הגייר על ידי אחוזת כלשהי בחברון ונותנת ידה לעשותן לאל על-ידי העברת ההכרעה לוועדת החוץ והבטחון, אשר תדון בכך רק לאחר חודשים? מה הפלא שמתייחסים אלינו כאל גמרי-שלי-גייר אשר אפשר להכניעו על בקלה?

אינני יכול שלא להביע את התנגדותי לממשלה זו גם על הדרך שבה היא מטפלת בבעיות דתיות מרכזיות. לפני שנה ויותר הובטחו לנו בחירות לרבנות ראשית אחרי דתיות ואחרי קבוצות שאין הדעת סובלת אותן. לפני שבוע נתקבל חוק הרבנות הראשית שהוא בזיון מוסד שצריך להיות מוסד הלכתי עליון במדינה — — —

מאיר פעיל (מחנה שלי):

באמת, רק זה חסר לך. אינך יכול לחיות בלי רבנות ראשית, רחמנא ליצלן.

קלמן כהנא (פועלי אגודת ישראל):

— כאשר חבר מבין סיעות הקואליציה, אשר איננו מתעטף באיציטלה דתית, רצה לשמור על כבודה של הרבנות והגיש הסתייגויות, הוכרח על-ידי הקואליציה לוותר על ההסתייגויות וכך נתקבל חוק פגום אשר, חוששני, יהיה בכייה לדורות.

עומדים כעת לכבד אותנו עוד בחוק הונאה בכשרות, חוק פגום, אשר טוב לו שלא נברא משנברא ואשר אפילו תיקון זעיר בו שהובטח על-ידי ההסכם הקואליציוני, אף עליו מותרות סיעות הקואליציה הדתיות.

חוסר נחת זה מבחינה דתית, מבחינה מדינית ומבחינה כלכלית איננו מאפשר לי להצביע נגד הצעת אי-האמון, אף שאינני תמים-דעים עם חלק נכבד מהממקדתי של המצע.

היו"ר י. ברמן:

רשות הדיבור לחברת-הכנסת אלון, ואחריה — לחברת-הכנסת האוזנר.

שולמית אלון (תנועה לזכויות האזרח):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, בראשית דברי, עם כל הכבוד הראוי, אדוני היושב-ראש, אני מוכרחה למחות על הנהוג בכנסת. אין פה עוד כל דיא-לוג; המיקרופונים סגורים; כל הערה או שאלה אי-אפשר לשאול, כי גם המיקרופונים הצדדיים סגורים, ואנו כאן עולים במיסדר — כל אחד אומר את תפילתו או את נאומו אל מי שאינו משיב לעולם, ואולי לפרוטוקול; משום שנסתם כל דיאלוג וזה איננו עוד דיון בכנסת. אינני יודעת מה אנו עושים פה, למעשה. אין שום פארלאמנט במדינה דמוקרטית שכלאה קיימים בו נהלים, מבלי שתהא איוו שהיא אפשרות של דיאלוג. אנו לא צריכים לצעוק במלוא גרון, ויש לפתור בעיה זו בצורה מכובדת. אם אי-אפשר להזמין שר המביא אינפורמציה לא מדויקת ולבקשו לתקן, אם אי-אפשר להעיר הערה לחבר הכנסת הנואם תוך כדי דיון — הרי אנו הופכים את הכנסת לדבר מבדח, בוודאי לא מכובד ובוודאי לא דמוקרטי.

מרדכי אלגרבלי :
גם לא המסדל.

הצעות אי-אמון אלה הן הוכחה ניצחת שהעם ונציגיו הנמצאים פה, אדוני סגן ראש הממשלה, מביעים אי-אמון לממשלה. הממשלה הזאת הוכיחה שאין לה תשובה לשום נושא. בתחום הכלכלי אני מנגבא שחורות. בחודש שים מאי ויוני יעלה המדד לא פחות מאשר ב-20%. אדוני שר הבריאות — אגב, אני מציע לך שבכמה נושאים, כגון עזרה לשאה, תעשה צדקה בסתר, ואינני בטוח שמה שהודעת היום צריך היה להודיע אותו מעל דפי העתונות.

הי"ר י. ברמן :
רגע אחד. אבקש מכם, חברי הכנסת, לשבת במקום מותיכם.

מרדכי אלגרבלי :
בתחום הכלכלי אני מצפה, אדוני שר הבריאות, שבחודשים מאי ויוני יעלה המדד לא פחות מאשר ב-20%. האינפלציה הולכת וגוברת. אתם יכולים להוזיל את המחירים לפני פסח. זה מעשה יפה לאזרחים, אבל מבחינה כלכלית המדד יעלה ב-20% עד 25% בחודשים הקרובים. בחודש אפריל יהיו תוספות שכר של 50%. זה לא יעבור בשקט במשק. תוספת ההזרמה למשק של מיליארדים כל חודש אינה עוברת בשקט, ואתם חייבים להיות הראשונים המודאגים מהמצב. הממשלה חייבת להיות מודאגת מהמצב.

בתחום החברתי כבר הודיע שר העבודה והרווחה הד"ר ישראל כ"ץ — ואני קורא לו מעל במה זו להתפטר מהממשלה. אם יש לו אומץ, הוא חייב להתפטר מהממשלה — — —

שמאל טולידאנו (התנועה לשינוי יוזמה) :
אין לו. מה לעשות ?

מרדכי אלגרבלי :
לא ייתכן שכל שבוע הוא יגיד שהגענו לבשר החי ושהקיצוץ פוגע כבר בשכבות החלשות ביותר ; לא ייתכן שיאיים כל חודש בנושא זה ואחר כך ימשיך לשבת בממשלה. שר העבודה והרווחה אמר במפורש — ואני בטוח שכל הנושאים והנתונים שהוא מביא נכונים — שהפערים הכלכליים במדינת ישראל הולכים וגדלים.

אני חושב שסגן ראש הממשלה, הפרופסור יגאל ידין, נאבק על עקרונותיו בתוך הממשלה, ואתמול נקט עוז צעד של מאבק, אבל הגיע הזמן שייסיק את המסקנות. אין זו ממשלה בשבילך, אדוני סגן ראש הממשלה.

חפי שריר (המערך) :
אשכול המנות היה אומר : "עברו כאריות, טבעו כזוברים".

מרדכי אלגרבלי :
אינני מקבל את דעתך. אני חושב שסגן ראש הממשלה נאבק על עקרונותיו, אבל הוא חייב לעשות את חשבון-הנפש האמיתי שלו ולהתפטר מהממשלה. זו דעתי.

אמנון רובינשטיין (התנועה לשינוי יוזמה) :
אתרי זה יבוא המשיח.

שמאל טולידאנו (התנועה לשינוי יוזמה) :
אולי.

להראות שאנו יודעים לעמוד מול נגד העצה האמריקנית. ולמעשה מה הושג ? לא כוח התגלה אלא נחשפה חולשה, והמסוכנת שבחולשות ; נחשף הבקע בתוך הממשלה עצמה ; נתגלו חילוקי-הדעות העמוקים שבעם.

ועל מה ? אילו אפשר היה, לפחות, לשנות את אופייה של חברון על-ידי איזה מעשה, מעשה גדול, חד-פעמי. שני בתים, הצהרה חדשה, כאילו אפשר היה לשנות את המציאות על-ידי הצהרות.

הי"ר י. ברמן :
חברי הכנסת, אבקש לשבת במקומותיכם.

גדעון האוזנר (המפלגה הליברלית העצמאית) :
כל ימי תמותי על מה שאמר, על מה שנאמר במקור רותינו, שעל קמצא ובר-קמצא חרבה ירושלים ועל תרנגול ותרנגולת חרב הרהבית ועל אשקא דריספס חרבה ביתר. וכי אבותינו לא ידעו שמעשים כגונים כאלה, חסרי ערך, מובילים לאסונות גדולים ? ודאי שידעו, אבל רצו להצביע על כך, דרך לסמל שמעשים חסרי אחריות, חסרי טעם בתכלית מצד ההנהגה יכולים לגרום אסון.

שני הבתים האלה שאתם רוצים לאכלס הופכים את ישראל למנודה ממשפחת העמים ; יקרעו את היחסים שלנו שהתחילו להירקם עם האוכלוסיה השכנה ביהודה ובשומרון ; מעמיקים את הניכור בינינו ובין ארצות-הברית, מפלגים את העם ומפלגים את הממשלה שלכם וחושפים את חולשתכם לעיני הרבים.

אין זאת אלא שיש אמת בפתגם הישן, שכאשר ריבו נר-של-עולם רוצה להעניש מישהו הוא נוטל ממנו תחילה את שיקול-הדעת. לכן הממשלה ראויה לאי-אמון, כדי שתפנה מקומה וכדי שהעם ילך לבחירות.

הי"ר י. ברמן :
רשות הדיבור לחברי-הכנסת אלגרבלי, אחרון הנואמים.

מרדכי אלגרבלי :
אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה לקבוע כאן בצורה חד-משמעית שממשלה זו איבדה את רצון החיים שלה ואני רוצה להוכיח זאת כאן. נציג הממשלה, השר משה נסים, אפילו לא מצא לנכון לשכנע את הכנסת בצידקת דרכה של הממשלה, לא מצא אף לא תשובה אחת על השאלות הרבות שחברי-הכנסת דוד גולומב העלה כאן מעל במת הכנסת — לא בתחום המדיני, לא בתחום החברתי ולא בתחום הכלכלי. בשום נושא לא נתן תשובה, וזו הוכחה למצב שבו הממשלה איבדה את רצון החיים שלה. היא איבדה אפילו את הרצון לשכנע את הציבור שהיא צודקת במשהו.

הוכחה נוספת : שום נציג מהליכוד לא מצא לנכון לעלות כאן על במת הכנסת ולהסביר שהממשלה צודקת.

משה קצב (הליכוד) :
השר משה נסים הוא נציג הליכוד.

מרדכי אלגרבלי :
השר משה נסים דיבר בשם הממשלה. אני חושב שזו הפעם הראשונה שבהצעת אי-אמון לא עלה נציג הליכוד על הבמה למסור איוז שהיא הודעה בשם סיעתו.

שמאל טולידאנו (התנועה לשינוי יוזמה) :
גם לא המסדל.

לא גדל מספר האנשים מעדות המזרח המקבילים תעודת בגרות, לא גדל מספר האנשים המגיעים לחינוך הגבוה.

סגן שר הפטחון מ. צמירי:
חינוך חינם, זה לא מספיק.

מרדכי אלגרבלי:

חינוך חינם הוא שינוי טכני בלבד. זאת האמת. לכן ממשלה זו לא הביאה שום בשורה בתחום החברתי; בתחום הכלכלי אין לה תשובות והעתיד ה"כלכלי הוא שחור יותר מבעבר, בעניין האינפלציה. בתחום המדיני חייב אני, לצערי, לחזור על כך בפעם המיידית — אותו הסכם טוב עם מצרים שראש הממשלה והממשלה הביאו — אני מצטער להגיד שאני חרד: האם אנחנו נדע להשכיל לבצר אותו, להביא אותו לידי סיום טוב? זאת חרדתי.

לכן אני מציע לכנסת להביע אי-אמון לממשלה.

היו"ר י. ברמן:

חברי הכנסת, הם הדיון. אנחנו עוברים להצבעה. אני ממנה שני מונים — את חברי הכנסת קצב ואת חברי הכנסת טולידאנו.

הצבעה

בעד הצעת סיעת התנועה לשינוי ויזמה
להביע אי-אמון לממשלה — 44
נגד — 56
נמנעים — 3
הצעת סיעת התנועה לשינוי ויזמה להביע
אי-אמון לממשלה לא נתקבלה.

ה. שאלות ותשובות

4. מה כוונת המשרד לעשות לפתרונה של מצוקת חדרי הלימוד בכפר?

תשובת שר החינוך והתרבות ז. הזר:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

מתוך הסכום של 2 מיליון לירות שאושר לעבודות פיתוח כבר שוחררו 1,500,000 לירות, והיתרה תשוחרר לפי האפשרויות הכספיות של המדינה בעתיד הקרוב.

הפרשי המשכורת של עובדי שירות החינוך לשנת 1978 ולשנת 1979 כבר שוחררו.

אין בפסוטה מצוקה של חדרי לימוד. לפני כשנה הושלמה בנייתו של בית-ספר מפואר ומרווח ובו 14 חדרי לימוד וכן כל חדרי-הספת הדרושים. 4 כיתות לומדות בחדרים של מבנה הכנסיה בכפר, שהוא בניין ציבורי ומיועד לשימוש בני העדה. בעתיד ילמדו תלמידי כיתות ז'—ח' בחטיבת-הביניים האזורית בתרשיחה.

5931. הפניית ילדים כמצוקה לפנימיות

חברת-הכנסת א. נמיר שאלה את שר החינוך והתרבות ביום ג' בניסן תש"ם (20 במארס 1980):

נמסר לי כי בתחילת חודש אוקטובר הועבר דיווח למשרד על כ-120 מקומות פנויים ב-4 פנימיות לילדים של "משען". דיווח זה הועבר כתגובה על ידיעות שהגיעו

מרדכי אלגרבלי:

אני מציע לו לצאת מהממשלה. הוא ניסה את דרכו החברתית, הוא מנסה את דרכו המדינית, אבל זה לא "עובד". הוא אינו נמצא במקום הנכון. אי-אפשר.

שמואל טולידאנו (התנועה לשינוי ויזמה):
הוא אינו יודע זאת.

מרדכי אלגרבלי:

הוא יודע זאת.

גם בתחום החברתי וגם בתחום הכלכלי היתה נסיגה. אדוני שר השיכון דוד לוי, לצערי לא הצלחת בתחום של שיכון משפחות מרובות-ילדים. אני יודע שהנושא קרוב ללבך, אבל עדיין יושבות 50,000 משפחות בצפיפות דיור של שלוש נפשות ויותר בחדר. זה המצב.

אדוני שר החינוך והתרבות, אני פונה גם אליך. אני רוצה לומר לך מלה אחת: נקטת השבוע יזמה והצעת שכל שר בממשלה יטפל אך ורק בענייני משרדו. — — —

מאיר פעיל (מתנה שלי):

כל שר בממשלה מתפטר בנפרד.

(קריאה)

גם אני.

מרדכי אלגרבלי:

אני קורא לשר החינוך והתרבות להתחיל לטפל אך ורק בנושאי משרדו, ונושאי משרדו הם רבים ונרחבים מאוד. אחד מהם הוא עבריינות הנוער. לא חל שום שיפור בפערים בחינוך בשנתיים-החצי האחרונות. לא חל שום שיפור לא אצל הנוער העובד ולא אצל הנוער הלומד.

היו"ר י. ברמן:

אנו עוברים לשאלות ותשובות.

5930. חוסר חדרי לימוד בכפר פסוטה

חברת-הכנסת א. נמיר שאלה את שר החינוך והתרבות ביום ג' בניסן תש"ם (20 במארס 1980):

נמסר לי כי משרד החינוך והתרבות טרם שיחרר הפרשי משכורת לשנת 1979, ובאופן חלקי ל-1978, של עובדי שירות החינוך בבית-הספר בפסוטה. המשרד אישר סך 2 מיליון לירות לעבודות פיתוח בבית-הספר ל-1979/81. אף שהעבודות שהתבצעו עד כה הסתכמו ב-2 מיליון לירות שיחרר המשרד עד כה 800,000 לירות בלבד. בכפר קיים מחסור בחדרי לימוד והתלמידים נאלצים ללמוד בחדרים מושכרים ולא-מתאימים.

בקשר לכך אודה לשר אם ישיב לי:

1. האם טענות אלו נכונות?

2. אם כן — מתי ישחרר המשרד את הפרשי המשכורת של עובדי שירות החינוך לשנת 1979 ואת החלק הנותר לשנת 1978?

3. מדוע אין המשרד משחרר את יתרת הסכום, בסך 1.2 מיליון לירות, להשלמת עבודות הפיתוח בבית-הספר המקומי?

ואת הסגן, האחראי בין השאר לספריית בית-הספר, על הצורך לקרוא כל ספר לפני רכישתו לספריה, כדי להבטיח שמקרה מסוג זה לא יישנה.
הוראה זו הופצה גם בקרב שאר המנהלים.

5933. המחנך בחדרי לימוד במגיד-אל-כרם

חברת-הכנסת א. נמיר שאלה את שר החינוך והתרבות ביום ג' בניסן תש"ם (20 במארס 1980):

נמסר לי כי במגיד-אל-כרם קיים מחסור חריף בחדרי לימוד וכי המועצה שוכרת 21 חדרים שמרביתם במצב גרוע ואינם מתאימים להוראה. משרד החינוך והתרבות אינו משחרר כספים לבניית תוספת של 7 חדרי לימוד בבית-ספר יסודי ב' בכפר. כמו-כן קיים צורך דחוף להקים בכפר גנון לגילאי 3-4 שנים.

אודה לשר אם ישיב לי:

1. האם הטענות האלו נכונות?
2. אם כן — א. מתי ייחזרו כספים בשביל המועצה המקומית לבניית חדרי לימוד נדרשים?
- ב. כיצד יבטיח המשרד תנאי לימוד הולמים לתלמידי הכפר?

ג. מה בדעת המשרד לעשות כדי לפתור את בעיית הגנון לגילאי 3-4 בכפר?

תשובת שר-החינוך והתרבות ז. המר:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)
לכל השאלות:

במגיד-אל-כרם יש השנה 52 כיתות בגנים ובבתי-הספר היסודיים וכן 6 כיתות תכנוניות. לרשות עומדים 32 חדרי לימוד תקינים. קיים, אפוא, מחסור של 20-חדרים לחינוך היסודי ו-6 חדרים לחינוך העל-יסודי.

בכפר נבנים עתה 7 חדרי לימוד, שמרבית הוצאות בנייתן שולמו, אולם החשבונות שהוגשו לאחרונה אינם מספקים את דרישות משרדנו למרות הסכרי המשרד למועצה.

לפני כחודש שיחרר המשרד עוד 250,000 לירות ולפני שבוע הוגשה בקשה לשיחרור של מיליון לירות.

מתוכנן להקים ליד הכפר בית-ספר מקיף משותף ל-4 כפרים נוספים שבסביבה.

לצערנו אין ביכולתנו להגדיר מתי נוכל להתחיל בבנייה, בשל הקיצוצים בתקציב הפיתוח. ומאותה סיבה משרדנו אינו מסמל, בשלב זה, בהקמת גני-ילדים לגילאים שמתחת לגיל חובה.

5934. מימון פעילות העשרה לתלמידים

חברת-הכנסת א. נמיר שאלה את שר החינוך והתרבות ביום ג' בניסן תש"ם (20 במארס 1980):

נמסר לי כי פעולות העשרה לתלמידים הטעונים טיפוח (שיעורי-עזר, חונכים) ומפעלות חברתיות לתלמידי דים לאחר שעות הלימודים מתקצבות על-ידי כמה מחלקות במשרד החינוך והתרבות, במשרד העבודה והרווחה וברשויות המקומיות.

בקשר לכך אודה לשר אם ישיב לי:

1. אילו גופים מממנים שיעורי-עזר לתלמידים הטעונים טיפוח?

למשרדך שלילדים במצוקה לא נמצא סידור מתאים בפינימיות.

בקשר לכך אודה לשר אם ישיב לי:

1. האם טענות אלו נכונות?
2. אם כן — מדוע לא ניתנו ממשרדך הנחיות מתאימות להפנות ילדים במצוקה לפינימיות הנ"ל?
3. מה הוא המספר הכולל של ילדים במצוקה הלומדים בפינימיות?

4. מה הוא מספר הילדים אשר בשבילם לא סודר מקום לימוד בפינימיות?

תשובת שר-החינוך והתרבות ז. המר:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

ידוע לנו שמוסד "עלומים" השייך ל"משען" הקים בניין מגורים חדש וחלקו הגדול טרם אוכלס. הסיבות לאי-אילוסו קשורות בבעלות המוסד. "המפעל להכשרת ילדי ישראל" ביקש השנה להפנות לפינימיות של "משען" ילדים נוספים אך נענה בסירוב, וזאת בשל סלקציה קפדנית שנוקט המוסד ובית-הספר שבו לומדים ילדי המוסד לגבי המועמדים, וכן לדברי הבעלות נוצלו עד תום כל מקומות הקליטה.

משרדנו מחזיק השנה בפינימיות של "משען" באמצעות "המפעל להכשרת ילדי ישראל" — ב"כרמית", ירושלים, 78 ילדי וב"עלומים", כפר-סבא, 53 ילדי. בפינימיות אחרות של "משען" הקליטה בלעדית ילדים ובני-נוער אשר מכוונים אליהם על-ידי משרד העבודה והרווחה. המספר המשוער של ילדים בגיל בית-הספר היסודי אשר נזקקים לפינימיות הוא כ-5,000. מהם סודרו על-ידי "המפעל להכשרת ילדי ישראל" כ-1,100 ילדי.

5932. הספרים המצויים בספריית בבתי-הספר הערביים

חברת-הכנסת א. נמיר שאלה את שר החינוך והתרבות ביום ג' בניסן תש"ם (20 במארס 1980):

נמסר לי כי בספריית בית-הספר אל-גריבה (בית-הספר של השכונה המערבית) בנצרת מצויים ספרים המכילים דברי שיטנה נגד המדינה. באחד הספרים על דמותו של עבד אלקדר אל ג'אזירי נאמר: "... קיום הסרטן הצינוני על אדמה יקרה של הלאום הערבי הגדול...".

בקשר לכך אבקש את תשובת השר:

1. האם מצויים ספרים מהסוג הנזכר לעיל בספריית אחרות בבתי-ספר ערביים בכלל ובבית-הספר אל-גריבה בפרט?

2. האם אחזקת ספרים מסוג זה תואמת את מדיניות המשרד?

3. אם לא — מה עושה המשרד בעניין זה?

תשובת שר-החינוך והתרבות ז. המר:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

לכל השאלות:

לפני שבועות אחדים הובאה לידיעתנו העובדה המצויה בשאלתה, כי בספריית בית-הספר של השכונה המערבית בנצרת מצוי הספר הנזכר בשאלתה ובו המשפט המצוטט.

ברור שהחזקת ספר זה או דומה לו אינה תואמת את מדיניות המשרד. אנו העמדנו את מנהלת בית-הספר

שר-החינוך והתרבות ז. המר :
1. כן.

2—3. לא ננקטו כל צעדים, לא הוגשה כל תלונה.
אם תוגש תלונה נפעל כחוק.

הח"ר י. ברמן :
התשובות על יתר השאלות של חברת הכנסת אורה
נמיר תימסרנה לפרוטוקול.

5937. הוספת כותרות בערבית בשידורי
הטלוויזיה הלימודית

חברת הכנסת א. נמיר שאלה את שר החינוך והתרבות
ביום ג' בניסן תש"ם (20 במארס 1980) :

פנו אלי מורים ערבים רבים בטענה כי אין ביכולתם
להיעזר בשידורי הטלוויזיה הלימודית מאחר שהם משוד-
רים בשפה העברית בלבד.

בקשר לכך אבקש את תשובת השר :

1. האם ניתן לקבוע על מסך הטלוויזיה הלימודית
תרגום בערבית ?
2. אם כן — האם מוכן השר להורות לטלוויזיה הלי-
מודית לעשות כן ?

תשובת שר-החינוך והתרבות ז. המר :
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)
לכל השאלות :

הטלוויזיה הלימודית רכשה לאחרונה מכשיר אלקט-
רוני חדש לכותרות. המכשיר נמצא בשלבי הרצה ראשו-
נים.

יש להניח שתוך שנה יופעל המכשיר בצורה שוטפת.
הפעלתו תאפשר להוסיף כותרות בערבית לתכניות נבחרות.

5938. מעד פירסומם של ציוני-מגן

חברת הכנסת א. נמיר שאלה את שר החינוך והתרבות
ביום ג' בניסן תש"ם (20 במארס 1980) :

נמסר לי כי קיימת הוראה של משרד החינוך והתרבות
כי על בתי-הספר לפרסם את הציונים השנתיים (ציוני-
המגן) של כל תלמיד בסוף כיתה י"ב. רבים מבתי-הספר
אינם מקפידים על מילוי הוראה זו ואינם מאפשרים לתל-
מידים הניגשים לבחינות הבגרות לדעת את ציוני-המגן
שקיבלו.

בקשר לכך אודה לשר אם ישיב לי :

1. האם טענות אלו נכונות ?
2. אם כן — מדוע אין משרד החינוך והתרבות מקפיד
על ביצוע ההוראה ?
3. האם לדעת השר אין בכך משום פגיעה בזכותו
של תלמיד לדעת את ציוניו השנתיים לפני שהוא ניגש
לבחינות הבגרות ?
4. אם יש, לדעתו, פגיעה כזאת, האם בדעת השר
להורות למנהלי בתי-הספר לאפשר לתלמידים לדעת את
הציונים הניתנים להם ?

תשובת שר-החינוך והתרבות ז. המר :
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

לכל השאלות :

נכון שניתנה הוראה לבתי-הספר לפרסם את הציונים

2. אילו גופים מממנים פעילויות חברתיות לתלמי-
דים ?

3. מי מתאם בין גופים אלה וכיצד מובטח שלא
יוקדש תקציב כפול לאותה המטרה ולאותה האוכלוסיה ?

תשובת שר-החינוך והתרבות ז. המר :
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)
לכל השאלות :

בחינוך הרשמי — החינוך היסודי וחינוך הביניים —
פעולות ההעשרה לתלמידים הטעונים טיפוח ממומנות
באמצעות סלי הטיפוח המופעלים על-ידי המפקחים הכו-
לים בלשכות המחוזיות של המשרד. בחטיבה העליונה
ממומנות פעולות אלה על-ידי המחלקה לטיפוח בחינוך
העלי-יסודי.

פעילויות חברתיות בבתי-הספר ממומנות באמצעות
הקצאת שעות התקן ותשלומי שכר הלימוד, ואלה המוג-
דרות כחינוך משלים ממומנות באמצעות אגף הנוער,
המתאם אף את ההקצבות הבאות ממקורות הרשויות
המקומיות.

בישובי תכנית הרווחה צוות ההיגוי הישובי, לאחר
שבדק את הפעילויות הקיימות, מחליט על הרחבתן ממש-
אבי תקציב הרווחה.

התיאום במסודות החינוך מובטח באמצעות המטה
הכולל, המאשר את מכלול הפעילויות ומשמש ככתובת
מרכזת ליחידות המטה המפנות משאבים לפעולה בשדה.
קיימת הפרדה מוחלטת בין מוסדות החינוך המפוקחים
וממומנים על-ידי משרד החינוך לבין אלה המפוקחים
וממומנים על-ידי משרד העבודה והרווחה.

5936. ניהול תעמולה בעת רישום ילדים
לגנים ממלכתיים

חברת הכנסת א. נמיר שאלה את שר החינוך והתרבות
ביום ג' בניסן תש"ם (20 במארס 1980) :

נמסר לי כי בשעת רישום ילדים לגני ילדים בגן-
ילדים ממלכתי ברחוב בורמה 12 בקריית-שלום בתל-
אביב ובלשכת המודיעין העירונית ברחוב ההגנה 61
בשכונת-התקווה בתל-אביב התערבו בין היתר, שעמדו
בתור לרישום ילדיהם, אנשים דתיים והשפיעו על ההורים
שירשמו את ילדיהם לגני-ילדים ממלכתיים-דתיים. היו
מקרים שלאחר שרשמו הורים את ילדיהם לגני-ילדים ממ-
לכתיים חזרו וסיפרו כי כתוצאה מהשפעת נציגים דתיים
הם מבקשים להעביר את ילדיהם לגנים ממלכתיים-דתיים.

בקשר לכך אבקש את תשובת השר :

1. האם אין בפעולות אלו משום ניהול תעמולה,
האסורה על-פי תקנה 12 (ב) לתקנות לימוד חובה וחינוך
ממלכתי (רישום), תשי"ט—1959 ?

2. האם ננקטו האמצעים המתאימים כדי להפסיק את
התעמולה, על-פי תקנה 12 (ג) לתקנות האמורות ?

3. האם מנהלי התעמולה שלא כחוק הועמדו לדין
בשל עבירות על התקנה 45 לתקנות האמורות ?

אח"כ הרליין (המערך) :
אודה לשר, אם ישיב על השאלתה מס' 5936.

הח"ר י. ברמן :
בבקשה.

מנהל האגף לחינוך התיישבותי, שהוא מנהל המחוז לגבי בית-הספר התיכון האזורי בעמק-חפר, אישר את התכנית הג"ל.

2. בית-הספר חייב לפרט להורים על מה מוצא הכסף הנגבה, והסבר מתאים נמסר להורים באמצעות ועדות החינוך של הישובים ולכל הורה שפנה באופן פרטי.

3. יש איסור על עיכוב תעודות בחטיבות-הביניים ותשומת-לבו של בית-הספר הופנתה לכך.

4. האגף לחינוך התיישבותי יעודד את ועדי הכפרים לממן ישירות מתקציביהם את התכנית הנוספות בחטיבות-הביניים, החורגות במידה ניכרת מהיקף השתתפות המשרד בהחזקת בית-הספר, ולא להטיל את מימון בלעדי על הורי התלמידים, כמו שקרה במקרים בודדים שבהם ועדי כפרים לא כיסו הוצאות אלה.

5942. המחסור בחדרי לימוד בכפר זלפה

חברת-הכנסת א. נמיר שאלה את שר החינוך והתרבות ביום ג' בניסן תש"ם (20 במרס 1980):

נמסר לי כי בכפר זלפה 7 חדרי לימוד מתוך 19 נמצאים במבנים שכורים שאינם ראויים ללימודים. יתרת החדרים, חלקם אינו מתאים להוראה, בבית-הספר אין חדר מורים, חדר מעבדה ושירותים הולמים. בסוף 1978 הבטיחו נציגי האגף לחינוך ערבי לבקר בבית-הספר, אולם עד היום לא יצא הביקור אל הפועל.

אודה לשר אם ישיב לי:

1. האם טענות אלו נכונות?

2. אם כן — כיצד מתכוון המשרד לפתור את בעיית חדרי הלימוד בכפר?

3. האם הבטיחו נציגי האגף לחינוך ערבי לבקר בבית-הספר?

4. אם כן — מדוע לא ביקרו בו?

תשובת שר-החינוך והתרבות ז. המר: (לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. בחלקן: נציג המשרד ביקר במקום; 7 חדרי הלימוד השכורים במרכז הכפר משמשים את הכיתות הנמוכות, וזאת משום שבית-הספר רחוק ממרכז הכפר; מתוך 12 חדרי הלימוד של בית-הספר 6 זקוקים לשיפוץ.

2. משרדנו מתכנן בניית חטיבה צעירה במרכז הכפר וכן בניית חטיבת-ביניים אזורית שתשרת את כל הכפרים הקטנים בסביבה. הקושי הוא לשכנע את הכפרים להסכים לחטיבת-ביניים אזורית משותפת.

3—4. נציגי האגף לחינוך ערבי ביקרו בבית-הספר ביום 13 בדצמבר 1979.

5944. פעולתה של "האגודה להתנדבות העם"

חברת-הכנסת א. נמיר שאלה את שר החינוך והתרבות ביום ג' בניסן תש"ם (20 במרס 1980):

נמסר לי כי משרדך משתתף במימון "האגודה להתנדבות העם" העוסקת בגיוס בנות המשותחרות מצה"ל מטעמים דתיים לשירות לאומי.

השנתיים (ציוני-המגן) בסוף כיתה י"ב. על מועד הפירסום, אם לפני או אחרי בחינות הבגרות, רשאי להחליט בית-הספר לפי שיקוליו.

5940. שיקום האתרים ההיסטוריים בעיר בית-שאן

חברת-הכנסת א. נמיר שאלה את שר החינוך והתרבות ביום ג' בניסן תש"ם (20 במרס 1980):

נמסר לי כי ועדת שרים שדנה בשיקום האתרים ההיסטוריים בעיר בית-שאן גיבשה החלטה לפעול בנושא זה.

בקשר לכך אבקש מכבודו להשיב לי:

1. האם הוחל בשיקום האתרים ההיסטוריים בעיר בית-שאן?

2. אם לא — האם בכוונת ועדת השרים להורות למשרד הנוגע בדבר לבצע את ההחלטה שנתקבלה?

3. מה הוא התקציב המיועד על-פי החלטת ועדת השרים לשיקום האתרים ההיסטוריים של העיר בית-שאן?

4. מי יבצע פעולות אלו ועל-פי אילו תכניות ושלבים?

תשובת שר-החינוך והתרבות ז. המר:

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

לכל השאלות:

לא ידוע לי באיזו ועדת שרים מדובר.

ממכירת הממשלה נמסר לי כי בתקופת כהונתה של הממשלה הנוכחית לא היו החלטות בנושא זה.

5941. גביית סכומי כסף מחורים למימון

פעולות שונות בבית-הספר האזורי בעמק-חפר

חברת-הכנסת א. נמיר שאלה את שר החינוך והתרבות ביום ג' בניסן תש"ם (20 במרס 1980):

בהמשך לחשובות השר על השאלתה מס' 5030 שה-גשתי בנושא גביית סכומי כסף מהורים נמסר לי כי הורים לילדים הלומדים בחטיבת-הביניים בבית-הספר התיכון האזורי (שש-שנתי) בעמק-חפר נדרשים לשלם סכום של 4,500 לירות בשנה על חשבון שירותים והחזקה. בית-הספר מסרב לתת להורים את פירוט ההוצאות מהכסף הנגבה.

בקשר לכך אודה לשר אם ישיב לי:

1. האם מותר לבית-הספר התיכון האזורי בעמק-חפר לגבות מהורים 4,500 לירות בשנה?

2. האם רשאי בית-הספר שלא לפרט להורים על מה מוצא הכסף הנגבה?

3. האם רשאי בית-הספר לעכב תעודות של תלמיד שהוריו לא שילמו את הסכום הנדרש?

אם לא — מה בדעת השר לעשות?

תשובת שר-החינוך והתרבות ז. המר:

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. לבית-ספר על-יסודי מותר לגבות 10% משכר הלימוד המשולם מאוצר המדינה בעד תכניות נוספות שאושרו על-ידי מנהל המחוז. בית-הספר רשאי לגבות 5% נוספים בעד תכנית טיולים ופעולות של"ח, שאושרו על-ידי מנהל המחוז.

בית ספרי לימוד לכיתות א'–ד'. כמו־כן תורגם לערבית כל החומר שהוכן על־ידי מכוני־יצמן לחטיבות־הביניים, והספרים נמצאים בשימוש בחטיבות־הביניים ובכיתות ז'–ח–ט' של בתי־הספר היסודיים. אשר לכיתות ה'–ו' — כבר תורגמו שתי חוברות שהוכנו על־ידי הטלוויזיה הלימודית, ויש להניח שלקראת תשמ"א יושלם כל החומר גם בשתי כיתות אלה.

בשנת 1976 יצאה לאור והופצה תכנית הלימודים החדשה להיסטוריה לכיתות ה'–ט', ובשבועות הקרובים תצא לאור תכנית הלימודים החדשה להיסטוריה לחטיבה העליונה. בתכנית החדשה הוגדלו מיכסת השעות ומספר הנושאים בהיסטוריה של הערבים, עמי האיסלאם והמזרח־התיכון, והוקטן היקף תולדות עם ישראל. בעקבות הנהגת התכנית החדשה הוחל בכתיבתם ו'תירגומם של ספרי לימוד מודרניים בהיסטוריה על חלקיה — הישראלית, הערבית והעולמית.

גם במקצועות אחרים נערכות תכניות לימודים חד־שות; התכנית בעברית לערבנים מוכנה ברוב חלקיה, והתכנית בספרות ערבית לכיתות הגבוהות נמצאת בשלבי עיבוד אחרונים. בעקבות תכניות חדשות אלה יוחלפו בהדרגה גם ספרי הלימוד המיושנים, וספרים רבים כבר הוחלפו לספרים חדשים ומודרניים.

5947. המחפור בכוח־האדם בבית־הספר
החקלאי "כדורי"

חברת־הכנסת א. נמיר שאלה את שר החינוך והתרבות ביום ג' בניסן תש"ם (20 במארס 1980):
נמסר לי כי בבית־הספר החקלאי על שם "כדורי" אין אחות, 3 מדריכים מבין 5 חסרים. אין מנהל מטבח, אין מרכז ענף הדיר, אין מרכז ענף הפרחים ואין מרכז משק.

בקשר לכך אבקש מכבודו להשיב לי:

1. האם אינפורמאציה זו נכונה?
2. אם כן — האם לדעת השר יכול בית־הספר החקלאי על שם "כדורי" למלא את ייעודו החינוכי ולתפקד כהלכה במצוקה חמורה זו של כוח־אדם?
3. מה בדעת השר לעשות כדי לסייע לבית־הספר על שם "כדורי" ולהצילו מסכנת צימצום והורדה של רמת פעילותו?

תשובת שר־החינוך והתרבות ז. המר:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

לכל השאלות:

אחות בית־הספר עזבה בסוף חודש מארס; המשרה תאוייש בקרוב. מדריך אחד עוזב בסוף חודש זה והמשרה תאוייש לאחר שיימצא מועמד מתאים; בית־הספר מחפש מועמד לתפקיד מנהל מטבח; מרכז דיר עוב בסוף פברואר. המשרה הופשרה בינתיים ומחפשים מועמד מתאים. לגבי כל המשרות הנ"ל לא קיימת כעת מגבלה בקבלת עובדים.

5948. מתן שמות לבתי־הספר הערביים

חברת־הכנסת א. נמיר שאלה את שר החינוך והתרבות ביום ג' בניסן תש"ם (20 במארס 1980):
נמסר לי כי בבית־הספר במגזר הערבי אינם נקראים בשם אלא מסומנים באותיות האלף־בית.

בקשר לכך אודה לשר אם ישיב לי:

1. כמה בנות מהשירות הלאומי משרות במערכת החינוך?
2. באילו מקומות ישוב ובאילו מוסדות חינוך, וכמה בכל אחד מהם?
3. מה הוא התקציב המוקדש לנושא זה על־ידי משרד החינוך והתרבות?

תשובת שר־החינוך והתרבות ז. המר:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. כ־600 בנות.
2. כ־55 ישובים, רובם במחוזות הצפון והדרום. רשימת הישובים מצורפת בזה. בכל ישוב יש בין 2 ל־20 בנות, רובן המוחלט משרות במערכת החינוך הממלכתית־דתי ובבתי־ספר של תלמידים הטעונים טיפוח.

3. המשרד משלם בעד פעולות האגודה לפי מספר הבנות המתגייסות. בשנת 1979 השתתפות המשרד היתה כ־20 מיליון לירות.

5949. תכנית לימודים וספרי לימוד מיושנים
בבית־הספר הערביים

חברת־הכנסת א. נמיר שאלה את שר החינוך והתרבות ביום ג' בניסן תש"ם (20 במארס 1980):

במפגש עם מורים ערבים טענו אחדים מהם בפני שספרי הלימוד בגיאוגרפיה הנמצאים בשימוש הם מיושנים ובחלקם מתייחסים למדינות שאינן קיימות. ספרי חשבון מדברים על "שק סוכר במחיר של 15 אגורות" והיסטוריה ערבית נלמדת במספר שעות מצומצם ביותר.

בקשר לכך אבקש מכבודו להשיב לי:

1. האם אינפורמאציה זו נכונה?
2. כמה שעות היסטוריה ערבית נלמדות בבתי־ספר במגזר הערבי מדי שבוע?
3. כמה שעות היסטוריה יהודית נלמדות בבתי־ספר במגזר היהודי מדי שבוע?
4. מי אחראי לתכניות הלימודים במגזר הערבי?
5. באיזו חקירות נבדקות תכניות אלו?
6. מדוע נמצאים בשימוש ספרי לימוד המתייחסים למושגים שאבד עליהם כל?
7. האם בדעת השר להחליף ספרי לימוד אלו?
8. אם כן — מתי?

תשובת שר־החינוך והתרבות ז. המר:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

לכל השאלות:

תכנית לימודים חדשה בגיאוגרפיה לכיתות ה'–ט' נמצאת בשלבים סופיים של הכנה לקראת תירגום לערבית. על־פי תכנית זו כבר תורגמו 4 ספרי לימוד לכיתה ז', וספר לימוד על הודו לכיתה ו' נמצא בתירגום. ספרים וחוברות נוספות יתורגמו לערבית לאחר שייגמר הגיוס בהם והם יהיו מוכנים לפירסום במהדורה מסחרית. תכנית הלימודים בחשבון בבית־הספר היסודי תורגמה לערבית והופצה בבתי־הספר. לפי תכנית זו תורגמו לערבית

בקשר לכך אבקש מכבודו להשיב לי :

1. האם אינפורמאציה זו נכונה ?
2. אם כן — מה הסיבה לכך ?
3. האם מוכן השר לשקול פניות ראשי מועצות ערביות לקריאת שם לבתי-ספר שבתחום שיפוטם ?

תשובת שר-החינוך והתרבות ז. המר :
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

לכל השאלות : נכון כי מרבית בתי-הספר במגזר הערבי בישובים שיש בהם יותר מבית ספר אחד מזהים על-ידי אותיות ולא על-ידי שמות.

משרד החינוך מעודד את מנהלי בתי-הספר והרשויות המקומיות לתת שמות לבתי-הספר ונוהג בעניין זה על-פי הכללים שנבקעו בתקנות חינוך ממלכתי (שם מוסד), תשכ"א—1961.

כל הצעה לקריאת שם למוסד חינוך ערבי נבדקת על-ידי ועדה שהוקמה לצורך זה. עד כה אושרו על-ידיה כל ההצעות שהועלו. ואמנם יש כמה בתי-ספר ערביים שיש להם שמות.

5940. הקמת ספריה ציבורית במגיד-אליכרם

חברת-הכנסת א. נמיר שאלה את שר החינוך והתרבות ביום ג' בניסן תש"ם (20 במארס 1980) :

נמסר לי כי המועצה המקומית במגיד-אליכרם הת-
ליטה להקים ספריה ציבורית מקומית והחלה לגייס מקור
רות מימון להקמת הספריה ופיתוחה.

בקשר לכך אודה לכבודו אם ישיב לי :

1. האם אינפורמאציה זו נכונה ?
2. מה הוא הסכום הדרוש להקמת הספריה ?
3. כמה מסכום זה גייסה הרשות המקומית ?
4. האם לדעת השר יוכל המשרד להשתתף במימון הקמת הספריה ?
5. אם כן — בכמה ?

תשובת שר-החינוך והתרבות ז. המר :
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. במשרדנו נתקבל מכתב מראש המועצה המקומית מגיד-אליכרם המודיע כי המועצה המקומית החליטה להקים ספריה ציבורית.

2—3. המועצה המקומית לא נקבה כל סכום במכתבה ואין בידינו עדיין נתונים אלה.

4—5. רק לאחר בדיקת המיקום המוצע לספריה ודרך הפעלתה על-ידי איש המשרד, המומחה בנושא ספריות ציבוריות, נוכל לקבוע אם יש מקום לכלול ספריה זו ברשת הספריות הציבוריות הנמצאות בפיקוח ובסיוע משרד החינוך והתרבות, ואם כן — מה יהיה שיעור הקצאת המשרד. בדיקה זו תיעשה בעתיד הקרוב.

5950. מידת הצלחתם של הנבחנים האקסטרניים

בבחינות הבגרות

חברת-הכנסת א. נמיר שאלה את שר החינוך והתרבות ביום ג' בניסן תש"ם (20 במארס 1980) :

נמסר לי כי בין נבחני הבגרות האקסטרניים, שניגשו לבחינות בשנה החולפת, כ-85% עד 90% נכשלו ולא עברו את הבחינות.

בקשר לכך אבקש מכבודו להשיב לי :

1. האם אינפורמאציה זו נכונה ?
2. אם כן — מה לדעת השר הסיבה לכך ?
3. אם לא — מה הוא אחוז העוברים את בחינות הבגרות מבין הנבחנים האקסטרניים בכל אחת מחמש השנים האחרונות ?
4. אילו דרכים בדעת השר לנקוט כדי להגדיל את מספר האקסטרניים המצליחים בבחינות הבגרות ?
5. מה הוא אחוז העוברים את בחינות הבגרות מבין מסיימי השמיניות בכל אחת מחמש השנים האחרונות ?

תשובת שר-החינוך והתרבות ז. המר :
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1—2. מקור האינפורמאציה אינו ידוע לנו, אולם ברור שאינו במחלקת הבחינות של משרדנו, שכן הנתונים הנוגעים לשנת תשל"ט נמצאים עדיין בשלבי עיבוד. על-פי נתונים חלקיים נראה שאין היא נכונה אבל, כאמור, נוכל לחוות דעה רק כאשר יימצאו בידינו הנתונים הסופיים.

3. אם תתבקש התייחסות למקצועות ספציפיים תהיה אפשרות לענות לגבי השנים תשל"ה—תשל"ו. לש-
נים תשל"ח—תשל"ט אין עדיין סיכומים סופיים.

4. הנבחן האקסטרני הוא פרט המקבל עליו התחיי-
בות לימודים ורוכש את הידע בכוחות עצמו על-פי הקצב שהוא מכתוב לעצמו. אין בידינו לסייע לנבחנים אלה.

5. ראי תשובתי על השאלה 3.

5951. הקמת אולפנה לבנות באשדוד

חברת-הכנסת א. נמיר שאלה את שר החינוך והתרבות ביום ג' בניסן תש"ם (20 במארס 1980) :

נמסר לי האגף לחינוך דתי במשרד החינוך והתרבות החליט על בניית אולפנה דתית לבנות באשדוד. זאת כאשר בית-הספר המקיף הממלכתי-דתי באשדוד אינו מלא (הוקם בשביל כ-50 כיתות ; התפוסה בפועל — 33 כיתות בלבד, שגם הן אינן מלאות), והוא נאבק במשך כל שנות קיומו לביצוע אינטגרציה מלאה בין תלמידים דתיים בעיר.

לראשונה מוקמת אולפנה מקומית (כל האולפנות האחרות הן ארציות). לפתיחת האולפנה יירכש מבנה קיים, העומד ריק, בקריית-החינוך על שם וולפסון באשדוד, שקנייתו תעלה 40 מיליון לירות, ומיליונים נוספים יושקעו בהכשרתו ליעודו. לדברי אנשי עיריית אשדוד הובטח להם הסכום כולו מתקציב משרד החינוך והתרבות.

בקשר לכך אבקש מכבודו להשיב לי :

1. האם הוחלט על הקמת אולפנה לבנות באשדוד ?
2. אם כן — באיזה דרג במשרד נפלה ההחלטה ?
3. האם השר היה שותף בהחלטה זו ?
4. כמה תעלה רכישת המבנה ?
5. כמה יעלו השיפוצים להכשרת המבנה לאולפנה לבנות ?
6. האם רכישת האולפנה תמומן מתקציב משרד החינוך והתרבות ?

2. אם כן — מה הוא היקף החריגות?
3. האין זה מיוזר שחריגות בהיקף כזה מתגלות לאחר המעשה?
4. האם אין משרד הפנים תובע מהרשויות המקומיות לקיים פיקוח יעיל על אתרי בנייה בכלל ופיקוח צמוד על אתרי בנייה רחבי-היקף?
5. מה כבוד השר חושב לעשות לתיקון המעוות לגבי המקרה הקונקרטי?
6. אילו צעדים חושב כבוד השר לנקוט כדי למנוע הישנות חריגות מסוג זה?

שר-הפנים י. בורג:

1-3. העובדות בקשר לחריגות הבנייה בדיזנגוף-סנטר הינן: א. דיזנגוף-סנטר הוא מבנה רחבי-ממדים בשטח של אלפי מ"ר לכל קומה, כאשר המעברים והמסדרונות לא נכללו בשטחי המסחר המותרים; ב. היציאות של המבנה נבנו בשטח המותר, ללא חריגה, ורק בשלב מאוחר יותר, כאשר הוצבו חלונות הראווה של החנויות, צימצמו הבונים את שטח המעברים והגדילו את השטח המסחרי. לפי בדיקות הוועדה המקומית היקף החריגות הינו הוספת כ-1,000 מ"ר; ג. כשנתגלתה החריגה — שכאמור לא ניתן היה לגלותה לפני הצבת החלונות — הגישה הוועדה המקומית תביעה משפטית והוציאה צו הפסקת עבודה. העירייה אינה מוציאה רשיונות לעסקים ולחנויות ששטחן הוגדל.

4. משרד הפנים דורש פיקוח. הוועדות המקומיות חייבות בפיקוח זה לפי חוקי התיכנון והבנייה.
5. לאחר שהוועדה המקומית הגישה תביעה משפטית ומהנדס העירייה הודיע כי העירייה עומדת להגיש תביעה משפטית בגין כפל שווי, אין מקום לפעולה נוספת.
6. בטוחני כי הוועדות המקומיות ימשיכו לעשות כמיטב יכלתן כדי למנוע חריגות מסוג זה בעתיד, בהתאם לחוק, למשאבים התמריים וכוח-האדם העומדים לרשותו.

4885. המענקים שניתנו למעדוני בית"ר ובני-עקיבא בבית-שמש

חברת-הכנסת ח. גרוסמן שאלה את שר הפנים ביום י"ג בכסליו תש"ם (3 בדצמבר 1979):
בתאריך 25 ביוני 1979 הודיע קצין מחוז ירושלים לראש המועצה המקומית בית-שמש (העתק ההורעה בידי) על מענק של 200,000 לירות לצידוד ושיפוץ מועדון בית"ר ו-150,000 לירות לנוער הלומד והעובד הלאומי. נוסף על כך הקצבו עד כה 2 מיליון לירות למועדון בית"ר וכחצי-מיליון לירות לתנועת בני-עקיבא.

אבקשך להשיב לי:

- א. על סמך מה, מכוח איזו הוראה חוקית ולפי אילו קריטריונים הוענקו הסכומים הנקובים לעיל?
- ב. מדוע הוענקו סכומים אף ורק לתנועות נוער של חירות והמסדר ונעדר כליל מקומן של תנועות הנוער העיקריות, תנועות הנוער של ישראל העובדת?

ג. האם רשאת מועצה מקומית לפעול לעידוד תנועות נוער פוליטיות?

שר-הפנים י. בורג:

א-ג. ההקצבות הן ממסעי המענק הכללי לרשויות המקומיות, המיועד לממן פעולות מוניציפאליות של הר-

7. אם כן — מאיזה סעיף תקציבי תמומן?
8. אם לא תמומן מתקציב משרד החינוך והתרבות, מאיזה תקציב תמומן?
9. האם תפוסתו של בית-הספר המקיף הדתי באש-דוד מלאה?
10. אם לא — לכמה כיתות ותלמידים נועד, מה מספר התלמידים והכיתות בפועל ומה המספר הממוצע של תלמידים בכיתה?
11. האם תומך השר באינטגרציה בחינוך הממלכתי-דתי?

12. אם כן — כיצד הוא נותן יד לפגיעה כה קשה ומשמעותית באינטגרציה של תלמידים דתיים באשדוד?
13. אם לא — האם הוא מתנגד לאינטגרציה בכלל או בבת-הספר הממלכתיים-דתיים בלבד?
14. אם בממלכתיים בלבד — מאיזו סיבה?
15. מה היא הסיבה להקמת האולפנה לבנות באש-דוד?

16. האם במצוקה הכספית הקשה ובמסגרת תקציב פיתוח לשנה הקרובה, בסך של 250 מיליון לירות למבני חינוך בארץ כולה, הוצאה של 40 מיליון לירות לרכישת מבנה להקמת אולפנה לבנות היא, לדעת השר, מוצדקת?

תשובת שר-החינוך והתרבות ז. המר:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. כן.
2. הנהלת אגף החינוך הדתי ועיריית אשדוד, שהן המוסמכות לכך.
3. הדבר הובא לידיעתו.
- 4-8. מתנהל משא-ומתן עם הבעלות הקודמת של הבניין, שבו היה מוסד פנימייתי לבנים, להפוך אותו למוסד לבנות. בכל מקרה אין בכוונת המשרד להקציב כסף לרכישת הבניין במצב של קיצוצים בתקציבי הפיתוח.
- 9-10. התפוסה כמקובל במוסדות החינוך הממלכתי-דתי.

11. כן.
- 12-14. אין כאן כל פגיעה, שכן האולפנה תהיה אינטגרטיבית. זהו מוסד תורני טכנולוגי.
15. עם השלמת הרפורמה באשדוד בחינוך הממלכתי-דתי היה מקום למוסד נוסף, וסוכם על דעת העירייה שזו הדרך לספק גם את רצון ההורים, הרואים חינוך נפרד, כדי למנוע יציאת בנות מחוץ לאשדוד למוסדות חוץ מסוג זה שאין בכוח ההורים לממן זאת.
16. ראי תשובתי על השאלות 4-8.

4824. החריגות בבניית דיזנגוף-סנטר

חברת-הכנסת מ. ספירדר שאל את שר הפנים ביום י' בכסליו תש"ם (27 בנובמבר 1979):

ב"מעריב" מיום 1 בנובמבר 1979 וב"הארץ" מיום 2 בנובמבר 1979 מסופר על חריגות תמורות באחוזי בנייה ב"מרכז דיזנגוף" (דיזנגוף-סנטר) תל-אביב.

בשים לב לנסיחון הקודם עם היום פילץ בתחנה המר-כיות הבלתי-מושלמת, מקום שם היו חריגות חמורות באחוזי בנייה, הנני מבקש שתואיל להשיב לי:

1. האם נכונות הטענות המובאות בעתונות?

תקלות וטעויות אנוש מצערות. התובעת, שהיא בלתי-מנוסה בהליכים המינהליים, לא ידעה כיצד לאתר את האיש אף שהיה כלוא, והוא לא הגיע לבית-המשפט להמשך משפטו במועד שנקבע. טעות נוספת מצד איש משטרה אחר שהסיק מסקנה מוטעית ממידע שקיבל מבית-הסוהר, הביאה לזיהוי של הנאשם עם עבריו אחר בשם דומה, השפוט ל-25 שנות מאסר בגין עבירות בטחונות. כתוצאה מכך, תוך מחשבה הגיונית שאין עניין לציבור לטלטל אסיר השפוט ל-25 שנים מאסר לבית-המשפט באילת כדי לשפוט בגין העבירה הקלה יחסית, ביקשה התביעה בבית-המשפט רשות לחזור בה מן האישום. בית-המשפט נעתר לבקשה ויכזה את הנאשם. למחרת, ב-16 בנובמבר 1979, ניתן צו לשחררו והוא שוחרר ממעצרו.

2. הומלץ להעמיד לדין משמעתי את אלה אשר התרשלו ולבדוק מחדש את הנהלים הנוגעים למקרים אלו. המשטרה תציע לפרקליט המדינה להקים ועדה בין-משרדית שתקבע פיצויים לאיש.

5017. ממדי הפשיעה בנתניה

חברת-הכנסת ש. ברעם שאל את שר פנים ביום כ"ב בכסליו תש"ם (12 בדצמבר 1979):

לאחרונה מתפרסמת העיר נתניה כמוקד פשע וחסול חשבונות.

לאור זה אבקש מכבודו להשיב לי:

1. האם המשטרה רואה בעיר נתניה מוקד פשע וחסול חשבונות?

2. אם לא — במה ניתן להסביר את עליית ממדי הפירסום על-אודות פשעים בנתניה?

3. אם כן — מה היא ההיערכות המיוחדת של המשטרה לאיתור מוקד הפשע והחזרת השקט על כנו בעיר?

תשובת שר-הפנים י. בורג:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-2. בשנים האחרונות חלה עלייה בהיקף הפשיעה בנתניה; שני מקרי רצח שאירעו שם לאחרונה, ורקעם המשוער הוא חיסול חשבונות בין העבריינים, מיקוד את התעניינותם של אמצעי התקשורת למצב בעיר זו. המשטרה ערה לבעיית הפשיעה בנתניה, אך נראה לה שאין התאמה בין התמונה המצטיירת באמצעי התקשורת לבין המציאות. מיותר לציין כי לא על שר הפנים להסביר את עליית ממדי הפירסום.

3. היערכות המשטרה נמצאת בבדיקה מתמדת ב-התאם למצב הפשיעה, לצרכים המשתנים ולאמצעים העומדים לרשותה.

5040. השיפוצים בבניין מינהל ההנדסה בתל-אביב

חברת-הכנסת א. נמיר שאלה את שר הפנים ביום כ"ב בכסליו תש"ם (12 בדצמבר 1979):

נמסר לי כי בבניין מינהל ההנדסה של עיריית תל-אביב, בשדרות בן-גוריון 68, נערכים עתה שיפוצים בטיעון כי יקלו השרות לאורח. שיפוצים אלה תוקצבו בתקציב העתירה בסך של 5.2 מיליון לירות. על-פי אומדן שנעשה עתה יגיע הסכום של השיפוצים

שויות המקומיות. בדרך-כלל מוקצבים הסכומים לאיוון התקציב הרגיל. כאשר נתגלה במשך השנה כי יש צורך בפעולות שלא הובאו בחשבון מראש ניתנה חוספת מענק לפעולות אלו. הכספים מוקצבים לפי החלטת הרשות המ-קומית לתנועות הנוער הפועלות בתחומה. אם פועלות תנועות, נוער וספורט נוספות בבית-שמש הן מקבלות סכומים מן התקציב הרגיל. המועצה רשאית לתמוך בכל גוף הפועל בקרב הנוער. כאשר מצב הפעולות בקרב הנוער על-ידי גופים אחרים אינו משביע-רצון וקיימת התדרדרות של בני-נוער למעשים בלתי-רצויים יש חשי-בות לעורר תנועות הנוער לפעול ככל האפשר בקרב הנוער.

היו"ר י. ברמז:

רשות לשאלה נוספת לחברת-הכנסת גרוסמן.

חייקה גרוסמן (המערך):

אדוני השר, בכל-זאת, איך אפשר להסביר שההקצבה הנוספת הזאת נעשית בצורה כל כך מגמתית? האם ניסה כבוד השר לברר במקום, לא לענות באופן כללי, לא בפרינציפ, אלא באופן קונקרטי ביחס לשאלה ש-שאלתי?

שר-הפנים י. בורג:

אין לי שום ספק שמספר תנועות הנוער המקבלות תמיכה גדול יותר ממה שאת מניח בשאלה שלך.

חייקה גרוסמן (המערך):

האם זו תשובה?

היו"ר י. ברמז:

חברת-הכנסת חייקה גרוסמן, השר השיב לך כפי שהוא מצא לנכון.

4915. מאסרו של איש חף מפשע בשל טעויות ארמינו-טראומיות

חברת-הכנסת ש. שטרן-קמז שאלה את שר הפנים ביום כ"ב בכסליו תש"ם (10 בדצמבר 1979):

"במעריב" מיום 18 בנובמבר 1979 נמסר שאדם ושמו גאני מאדי יושב 9 חודשים בכלא על עבירה פשוטה, בגלל טעות ביורוקראטית של המשטרה אשר חשבה אותו בטעות לאדם אחר. בשם זה שנדון על עבירות בטחונות.

אודה לכבוד השר אם ישיב לי:

1. האם טענות אלו נכונות?

2. אם כן — מה עשה משרדך לגבי האדם שנפגע?

3. מה נעשה לתיקון עיוותים ביורוקראטיים מסוג זה להבא?

תשובת שר-הפנים י. בורג:

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. בדיקת המקרה העלתה כי האיש נעצר ב-22 בפברואר 1979 בחוף דייזוב כחשוד בגניבה. מעצרו הוארך על ידי בית-משפט, ובתוך תקופת המעצר הוגש נגדו כתב-אישום. ב-27 בפברואר 1979 כפר הנאשם באשמה. בית-המשפט קבע מועד (18 במארס 1979) לשמיעת הוכחות וכן ציווה על מעצרו של הנאשם עד סיום ההליכים המשפטיים נגדו. זאת נוכח טענת התביעה שלנאשם אין כתובת קבועה. בהמשך התרחשה שורה של

את ביצוע ההריסה ולכפות עליו את ביצועה באמצעות מאסר. יש להניח כי הפעולה הזו תביא לצימצום בהיקף חריגות הבנייה.

אשר לתל-אביב, ראש העיר הנחה את היועץ המשפטי של העירייה להכין, בשיתוף עם יתר הגורמים הנוגעים בדבר, נוהל לביצוע הוראות החוק החדש והפעלתו הלכה למעשה.

5293. מצב אחזקת המקלטים

הברת-הכנסת א. נמיר שאלה את שר הפנים ביום כ"ה בטבת תש"ם (14 בינואר 1980):

לאחרונה מתרבות התלונות על הונחת מקלטים והפיכת חלק מהם למחסנים, חלק למקומות מפגש מפוקפקים וחלק למזבלות.

בקשר לכך אבקש להשיב לי:

1. האם השר מודע למצב זה?
2. האם קיימות הוראות קבע בנושא זה?
3. אם כן — מה הן, ומי אחראי ליישומן?
4. לנוכח התלונות הרבות, מה בדעת השר לעשות כדי לשמור על המקלטים במצב תקין באורח קבוע?

תשובת שר-הפנים י. בורג:

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. כלל מצב אחזקת המקלטים ברשויות המקומיות מושבי רצון. לעתים מתעוררת בעיה של אחזקה לא נאותה בחלק מהמקלטים הפרטיים וכן במספר מקלטים ציבוריים, באותן הרשויות המקומיות החייבות, בהתאם להוראות צה"ל, להחזיק מקלטים אלה פתוחים כל הזמן.

2. (1) שר הבטחון ממנה על ביצוע חוק הג"א; (2) על הרשויות המקומיות מוטלת על-פי דיני ההתגוננות האזרחית האחריות לאחזקת המקלטים שבתחומה. אחזקת המקלטים הציבוריים היא באחריות הרשות המקומית, ואילו האחריות לאחזקת המקלטים הפרטיים חלה על בעלי הבתים; (3) למשרד הפנים אין מעמד פורמאלי וחוקי בנדון. על המשרד מוטלת אחריות כוללת בכל הנוגע לפיקוח על עבודת הרשויות המקומיות; הרשויות המקומיות פועלות בכל הקשור לאחזקת המקלטים בהתאם לדיני ההתגוננות האזרחית ובהתאם לחוק מנכ"ל משרד הפנים בנדון, שהוכן בשיתוף עם מפקדת ראש הג"א. במרבית הרשויות המקומיות קיים חוק-עזר המסדיר את כל הקשור לאחזקת מקלטים.

3. על הרשויות המקומיות מוטלת, על-פי דיני ההתגוננות האזרחית. האחריות לאחזקת המקלטים בתחומה. אחזקת המקלטים הציבוריים מוטלת על הרשות המקומית ואילו אחזקת המקלטים הפרטיים מוטלת על בעלי הבתים. הפיקוח על אחזקת המקלטים על-ידי הרשויות המקומיות מוטל על מחוזות הג"א, המבצעים ביקורות מדגמיות.

4. כדי להבטיח אחזקה נאותה של המקלטים ברשויות המקומיות מבצעת מפקדת ראש הג"א, בשיתוף עם משרד הפנים, את הפעולות הבאות: (א) הדרכת האוכלוסיה באמצעות תשדירי שירות; (ב) ביצוע ביקורת מקלטים ארצית; (ג) ביצוע ביקורות נוספות על-ידי חילי הג"א במסגרת אימוניהם. נוסף על כך מסייע משרד הפנים למפקדת ראש הג"א בחיוב הרשויות המקומיות למלא את המוטל עליהן על-פי חוק הג"א ותקנותיו.

האלה (הכוללים שטיח מקיר אל קיר ומחיצות זכוכית) ל-20 מיליון לירות.

בקשר לכך אודה לשר אם ישיב לי:

1. האם אינפורמציה זו נכונה?
2. אם כן — האם לנוכח מצבה הכספית החמור של עיריית תל-אביב והקפאת שכרם של העובדים שיפוך זה עומד בסדר עדיפות ראשון?

תשובת שר-הפנים י. בורג:

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. המידע נכון בחלקו. עלות ההוצאה על השיפוצים בבניין מינהל ההנדסה הוערכה בינואר 1979 בכ-9 מיליון לירות ובהתאם לכך הוקצבה בתקציב הפיתוח של העירייה. עקב ההתייקרויות שהיו מאז, העלות מוערכת כיום בכ-20 מיליון לירות. השיפוצ אינו כולל שטיחים אלא ריצוף, הכנסת מיזוג אוויר לקומת הקרקע של הבניין ובאולם הישיבות של מועצת העירייה באותו בניין, חידוש הטיח הישן ושיפוץ של הבניין כולו. השיפוצ יעלה את רמת השירות שנתון אגף הרישוי לקהל הרב הנוקס לשירותיו, מאחר שבעקבות השיפוצ תרוכזה כל פעולות הרישוי של מינהל ההנדסה בקומת הכניסה ותימנע התרוצצות מיותרת של הקהל בין הקומות והפקידים השונים.

2. איני סבור שבמצב הכספי של היום יש לעסוק בדברים שמעבר לגדר, אך במסגרת עבודות הפיתוח המורשות לרשות המקומית נתון הדבר לשיקול-דעתה שלה לאילו פעולות תינתן העדיפות.

5291. בנייה בלתי-חוקית בשכונת-שפירא

בתל-אביב

הברת-הכנסת א. נמיר שאלה את שר הפנים ביום כ"ה בטבת תש"ם (14 בינואר 1980):

תושבי שכונת-שפירא בתל-אביב מתלוננים על כי לאחרונה מתרבות הבנייה הבלתי-חוקית, במיוחד במגמה להפוך מבני מגורים למבני מלאכה, מבלי שאיש מונע זאת.

בקשר לקובלנות אלו אבקש להשיב לי:

1. האם מודעת הרשות המקומית לתופעה זו?
2. אם כן — מה עושה עיריית תל-אביב כדי להפסיק חריגה גסה זו ועיבירה על החוק?
3. אם לא נעשה דבר למניעת בנייה בלתי-חוקית זו על-ידי עיריית תל-אביב, מה בדעת השר לעשות?

תשובת שר-הפנים י. בורג:

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. ראש העירייה הודיע שהעירייה מודעת לחריגות הבנייה והשימוש בשכונת-שפירא.

2. העירייה הגישה ומגישה לבית-המשפט תביעות רבות בגין חריגות בנייה אלה.

3. עד כה ביצע צווי ההריסה בגין חריגות בנייה מוטל על הוועדה המקומית להתיכנון ולבנייה. כאשר הטיל בית-המשפט את ביצוע ההריסה על הוועדה המקומית מית נתקל הדבר בקשיים מרובים בכל הרשויות המקומיות בארץ. כדי ליעל את המאבק בבנייה הבלתי-חוקית הוקמה הכנסת לאחרונה את תיקון מס' 11 לחוק התיכנון והבנייה (ספר החוקים, 955, תש"ם). תיקון זה מסמיך את הוועדה המקומית לבקש מבית-המשפט הטיל על הבונה

ז. האם יש בדעת משרד הפנים להנהיג נהלים ותקנות לקביעת משכורות למנהלים ולעובדים של חברות עירוניות?

תשובת שרי-הפנים י. בורג:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

א. העובדות לגבי שכרו של מנהל החברה "עזרה ובצרון" הינן כדלקמן: מיום 15 באוגוסט 1978, תאריך התחלת העסקתו של מנהל החברה, ועד ליום 31 בדצמבר 1979 היתה משכורתו מורכבת משני חלקים: משכורתו כמנכ"ל החברה בתוספת תנאים גלויים — סך 55,000 לירות; משכורתו כמנהל פרויקט השיקום, שלדברי העירייה, בהתאם להסכם עם שר השיכון והבינוי הקודם, הועברה לחברה ממשרד השיכון, היתה בסך 70,000 לירות; בסך הכול 125,000 לירות לחודש. עם גילום ההוצאה למכונת צמודה והטבות נוספות סך כל השכר נאמד בכ-180,000 לירות. השכר שולם למנכ"ל "עזרה ובצרון" בהתאם לחוזה שנחתם בין החברה לבינו. מועצת המנהלים של החברה אישרה את ההסכם בחודש ינואר 1980, רטרואקטיבית לכל התקופה מ-15 באוגוסט 1978 עד 31 בדצמבר 1979. החל מ-1 בינואר 1980 הוספסה השתתפות משרד השיכון בשכרו של המנכ"ל. בינואר 1980 אישר דירקטוריון החברה למנכ"ל תנאי שכר כדלקמן: שכר והטבות — 90,844 לירות, הפרשות תנאים סוציאליים — 8,111 לירות, בסך-הכול 98,955 לירות.

ב-ד. שכרו של המנכ"ל אושר על-ידי דירקטוריון החברה. החברה "עזרה ובצרון" היא חברה עירונית, שכל מניותיה מוחזקות על-ידי עיריית תל-אביב ומנהליה הם נבחרי העירייה או אנשים הקשורים בה. אישור תנאי השכר הוא בסמכות דירקטוריון החברה, ואין צורך באישור הנהלת העירייה או משרד הפנים.

ה. ז. לפי הודעת עיריית תל-אביב שכר מנהלי החברות העירוניות בתל-אביב נקבע לפי הדירוג הנהוג ברשות החברות הממשלתיות. אך מנכ"לים המנהלים יותר מחברה אחת, או מנהלים חברה ופרויקט נוסף, זוכים לתנאי שכר גבוהים מהמקובל.

ו. אכן משכורתו של מנכ"ל החברה "עזרה ובצרון" גבוהה. אך כאמור לעיל, היא נקבעה על-ידי דירקטוריון החברה המוסמך לעשות זאת. בעקבות המדיניות הכלכלית של הממשלה יש להקפיד בקביעת תיקרת השכר של עובדי ציבור. לא מתקבל על הדעת שבחברה של עירייה תהיה תיקרת שכר גבוהה מזו שבעירייה. ביקשתי להוציא הוראות בעניין זה.

5472. אביבת חוק המסחר ברכב משומש

חבר-הכנסת ז. שובל שאל את שר הפנים ביום י"ט בשבט תש"ס (6 בפברואר 1980):

חוק המסחר ברכב משומש, תשל"ז-1977, שמטרתו למנוע הונאות במסחר ברכב משומש, פורסם ברשומות ביום 26 במאי 1977.

אבקש מכבוד השר להשיב לי:

א. אילו צעדים נקטה המשטרה לשמירה על הוראות החוק?

ב. האם נערכו פעולות ביקורת ופיקוח מטעם המשטרה? אם כן — מה? הוא מספר הביקורות שערכת המשטרה?

5374. כהונתו של חבר מועצה מקומית
כיושב-ראש המועצה הדתית

חבר-הכנסת ש. מוליידאנו שאל את שר הפנים ביום ג' בשבט תש"ס (21 בינואר 1980):

במכתב ששלחה הגברת ע. מרכוס, מבקרת מחוזות במחוז הדרום, לראש המועצה המקומית שדרות מר עמוס חגניה, נקבע כי "לא ייתכן שחבר המועצה המקומית יהיה עובד המועצה הדתית ויקבל שכר מהמועצה הדתית".

המכתב מתייחס למר חגי מויאל, המכהן בשתי המועצות ומקבל שכר משתייהן.

בסופו של אותו מכתב נאמר כי "אנו מניחים שיוסקו המסקנות המתבקשות מהנאמר לעיל".

אבקש מכבוד השר להשיב לי:

האם הוסקו המסקנות המתבקשות ואומנם הופסק השכר לג'?

שר-הפנים י. בורג:

מר חגי מויאל, חבר המועצה המקומית שדרות, משמש גם בתפקיד יושב-ראש המועצה הדתית ביישוב, אך אינו מקבל משכורת לא מהמועצה המקומית ואף לא מהמועצה הדתית.

המבקרת המחוזית, במכתבה מיום 10 בדצמבר 1979, הסבה את תשומת לבו של ראש המועצה המקומית שדרות לכך שהסכום של 10,000 לירות, ויותר מזה, לחודש, אשר מר חגי מויאל מקבל מהמועצה הדתית כהוצאות אש"ל ונסיעות, יש בו משום חריגה מסדרי מינהל תקינים. ראש המועצה התבקש להסיק את המסקנות מכך.

הנושא נבדק כעת על-ידי היועץ המשפטי של משרד הפנים ומסיבה זו טרם הוסקו המסקנות הסופיות.

5467. משכורתו של מנהל החברה "עזרה ובצרון"

חבר-הכנסת א. שפייר שאל את שר הפנים ביום י"ט בשבט תש"ס (6 בפברואר 1980):

לפי פירסומים חוזרים ונשנים מקבל המנהל הכללי של החברה "עזרה ובצרון" שכר חודשי של 180,000 לירות.

כידוע מדובר במנהלה של חברה שנועדה לטפל במשכנות עוני, שיפוץ בתים, שיפור פני השכונות וכדומה.

אודה לשר אם ישיב לי:

א. מה היה שכרו של מנהל "עזרה ובצרון" (לרבות כל ההטבות) מיום כניסתו לתפקידו ועד היום?

ב. האם אושרה המשכורת הזאת כחוק בידי המוסדות המוסמכים לכך מטעם החברה ומטעם העירייה?

ג. אם לא נעשה כן, מי האחראי להחלטה ומה הצעדים שנקטו נגדו בגין תשלומים שבוצעו שלא כחוק?

ד. האם אישר משרד הפנים את גובה תשלום המשכורת הנזכרת?

ה. מה גובה המשכורת של מנהלי חברות עירוניות בעיריית תל-אביב?

ו. האם הולמת, לדעת השר, משכורתו של מנהל החברה "עזרה ובצרון" עובד ציבור המנהל חברה מעין זו?

ג. כיצד יש בדעת המשטרה לפתור את בעיית בטיחותם של הולכי-הרגל והילדים ברחוב פתח-תקווה בנתניה?

תשובת שרי-הפנים י. בורג :
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

א-ב. בצמתים ברחובות פתח-תקווה ואצל בנתניה היו מוצבים משמרות זה"ב עד שהנהלת בית-הספר החליטה ליתן להפסיק את פעילותם שם. החלטה זו נתקבלה לאחר שהמשטרה הסבה את תשומת-לבה של הנהלת בית-הספר לליקויים שנתגלו בצמתים אלה וסיכנו את הילדים המוצבים שם.

ג. ביצוע השיפורים הדרושים בצמתים אלו אינו בתחום טיפולה של המשטרה אלא בטיפול של עיריית נתניה, אשר החלה כבר בביצוע העבודה. מטעם המשטרה היתה פנייה לראש העיר כדי שיפעל להחשת סיום העבודה בצמתים אלה. עם גמר ביצוע השיפורים יופעלו המשמרות מחדש.

5542. חקירת המשטרה בעניין עודפי הנייר של העתון "אל אנבא"

חברי-הכנסת ת. טובי שאל את שר הפנים ביום כ"ו בשבט תש"ס (13 בפברואר 1980) :

בדו"ח מבקר המדינה מס' 29, בעמ' 225, בפרק הדן על העתון "אל אנבא" — "הפעת העתון" — כתוב : "חברי ההנהלה ביקשו הסברים לאן נעלמו עודפי הנייר וההכנסה מעודפים אלה, כשמדי יום ביומו הודפסו 6,000 גליונות. סוכם שתיערך חקירה בנושא זה, והעניין הועבר לטיפול במשטרה."

הנני שואל את כבוד השר :

1. האם סיימה המשטרה את החקירה בנושא ? מה תוצאותיה ?

2. האם פורסמו תוצאות החקירה ? ומה הצעדים שנקטו נגד האחראים להיעלמות עודפי הנייר וההכנסה מעודפים אלה ?

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון) :
האם כבוד השר מוכן להשיב על השאלתה של חברת הכנסת טובי, שמספרה 5542 ?

שר הפנים י. בורג :

באופן יוצא מן הכלל אני מוכן לענות על השאלתה, אף שהוא איננו נוכח.

לשאלות 1-2 : החקירה המשטרתית הסתיימה.

תיק החקירה הועבר לפרקליט מחוז ירושלים, אשר החליט שאין ראיות מספיקות כדי להעמיד מאן דהוא לדין בתיק זה.

5699. החקירה המשטרתית בעניין הקשר בין החברה "מודיעין אורח" ומר אשר ידלין

חברי-הכנסת א. אלמרט שאל את שר הפנים ביום ג' באדר תש"ס (20 בפברואר 1980) :

א. הובא לידיעתי כי בעת שקיימה משטרת ישראל את החקירה נגד אשר ידלין נחשפו ארבע פרשיות שהציגו ביצע על קשר בין חברת "מודיעין אורח" ובין אשר ידלין בקשר לתשלום כספים שביצעה חברה זו לפי הוראות ידלין.

ג. האם הגיעו למשטרה תלונות ביוזמת אנשים פרטיים על-פי הוראות חוק זה ? האם הוגשו כתבי-אישום נגד עבריינים, ואם כן — כמה תביעות הוגשו נגד העבריינים עד היום ?

שרי-הפנים י. בורג :

א-ג. השר הממונה על ביצוע החוק הוא שר התחבורה, והמשטרה לא ערכה ביקורות בנושא זה. אין במשטרה מעקב אחר תלונות בנושא הנדון.

היו"ר י. ברמן :
רשות לשאלה נוספת לחברי-הכנסת שובל.

זלמן שובל (הליכוד) :
האם ידוע לשר אם הוגשו תלונות למשטרה על עבירות על החוק הקיים ?

שרי-הפנים י. בורג :
אינני יכול לענות. אני מוכן לבדוק את זה.

5473. הקמת נקודת משטרה בכפרים דלית-אל-כרמל ועוספיא

חברי-הכנסת ג. האדנור שאל את שר הפנים ביום י"ט בשבט תש"ס (6 בפברואר 1980) :

תושבי הכפרים דלית-אל-כרמל ועוספיא, המונים כ-18,000 נפש, טרם זכו לנקודת משטרה במקום. זאת על-אף הבטחותיהם של הנוגעים בדבר.

ישובים אלה, המרוחקים 25 קילומטר מיחפה, חשים בצורך נוכחות המשטרה לשם שמירת החוק והסדר בכפריהם.

אודה לשר אם ישיב לי :

1. האם יש בתיכנון המשטרה להקים נקודת משטרה בדלית-אל-כרמל ועוספיא ?

2. אם כן — מתי יבוצע הדבר ?

תשובת שרי-הפנים י. בורג :
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. כן.

2. בהקדם האפשרי, עם סיום הליכי ההתארגנות.

5541. הפסקת הפעולה של משמרות הזה"ב ברחוב פתח-תקווה בנתניה

חברי-הכנסת א. שפייר שאל את שר הפנים ביום כ"ו בשבט תש"ס (13 בפברואר 1980) :

משטרת ישראל הורתה לאחרונה להסיר את משמרות הזהירות בדרכים (זה"ב) מרחוב פתח-תקווה בנתניה, על-אף היותו רחוב סואן.

לדברי הורי התלמידים של בתי-הספר היסודיים "תח-כמוני" ו"שרשים" אין ברחוב מעברי חציה, תמרוזי אורחה ומיתקני בטיחות דומים — עובדות שדי בהן כדי להצדיק את המשך פעילותן של משמרות הזה"ב במקום.

אודה לשר אם ישיב :

א. האם נכונות האשמות ועדי ההורים של בתי-הספר הנזכרים ?

ב. אם כן — מה הסיבה להפסקת פעולתן של משמרות הזה"ב ?

ה. האם לפי דעת חוקרי המשטרה חל הסכם "עד המדינה", שנחתם עם אשר ידלן בשעתו, גם לגבי עבירות אלה שלא היו נשוא המשפט שבו הורשע?

שר-הפנים י. בורג :

מותר לי לענות על השאלתה אם כי השואל איננו נוכח?

היו"ר י. ברמן :

בבקשה.

שר-הפנים י. בורג :

הנני מתכבד להשיב על השאלתה כדלקמן :

לשאלה א : החקירה המשטרתית לא הסתיימה. חומר החקירה הועבר לפרקליט המדינה לשם קבלת הנחיותיו.

לשאלות ב-ג : כל עוד לא הסתיימה החקירה לא אוכל למסור מסקנות. בשלב זה של הדברים אף אין מקום לפרט בקשר לפעולות הנעשות במסגרת חקירה זו.

לשאלה ד : בחקירה נבדקות כל האפשרויות של הפ-רות החוק במיניה.

לשאלה ה : הסכם עם עד המדינה ותחולתו נקבעים על-ידי פרקליט המדינה.

5700. תלונת תושב שפרעם על התנהגות המשטרה כלפי

חבר-הכנסת ת. מוכי שאל את שר הפנים ביום ג' באדר תש"ס (20 בפברואר 1980) :

ביום רביעי, 26 בדצמבר 1979, פרץ כוח משטרי לביתו של תושב שפרעם (השם צורף) ועצר אותו, תוך שימוש בגאז מדמיע. המשטרה האזרחית העבירה אותו למשטרה הצבאית בטענה שהוא משתמש משירות מילואים. בזמן המעצר הוא הוכה קשות על-ידי אנשי המשטרה האזרחית והצבאית ונגרמו לו חבלות בראש ובגוף. תושב זה נשוי ואב לשני ילדים. מקור פרנסתו היחיד הוא עדר כבשים קטן. כתוצאה מהמעצר נגרמו לו, נוסף על החב-לות הגופניות, גם נזקים מרריים בכך שכמה כבשים מתו עקב אי-טיפול נאות בהם.

אבקש מכבוד השר להשיב לי :

1. האם המשטרה האזרחית עוסקת במעצר חשודים בהשתמטות ממילואים? אם כן — לפי איזה חוק?

2. האם מוכן כבוד השר לבדוק את תלונתו של תושב זה על כי הוכה על-ידי שוטרים בזמן מעצרו ואף השתמשו נגדו בגאז מדמיע? האם מוכן כבוד השר להעמיד לדיון את האחראים להתנהגות אלימה זו כלפיו?

תשובת שר-הפנים י. בורג :

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. כן. לפי חוק שירות בטחון, (נוסח משולב), תשי"ט-1959, המבוצע על-ידי המשטרה הצבאית בסיוע פעיל של משטרת ישראל.

2. תלונתו של האזרח הנזכר בשאלתה נבדקה כבר על-ידי שלטונות צה"ל שאליהם הוא סנה בתלונה על עשיית שימוש בכוח נגדו על-ידי השוטרים הצבאיים בלבד. בדיקת התלונה נסתיימה ותיק הבדיקה הועבר לפרקליטות הצבאית.

בחקירה שקיימה בשעתה טען מר שלום ירקוני, מנהל חברת "מודיעין אזרחי", כי הלקוח שבשבילו פעל היה מר ידלן. באותה חקירה מסר ירקוני על תקציב ששימש את פעולת מפלגתו של מר ידלן.

ב. בשעתו ניסה ראש אגף חקירות במטה הארצי דאז, הניצב יעקב קדמי, לקבל ממפלגת העבודה ויתור על חסיון, אך לא נענה.

ג. ביום 11 בפברואר 1979 מסר אשר ידלן עדות ובה תיאר את הקרן ומסר ויתור על חסיון.

ד. ניצב-משנה יורם גונן ממשטרת ישראל, אשר ריכוז את החקירה, פירט במסמך משטרי חשדות למעשי מירמה, רישומים כוזבים במסמכי תאגיד, קשירת קשר להונות וכד'.

ה. בעקבות התפתחויות אלה התקיים דיון אצל היועץ המשפטי לממשלה והוחלט להמשיך בחקירה בשיתוף עם פרקליטות מחוז תל-אביב.

ו. מר ידלן מסר עדות נוספת ובה שינה במקצת את עדותו הראשונה, בין היתר גם בקשר לקופת-החולים הכללית.

ז. משטרת ישראל חקרה את שלום ירקוני מחברת "מודיעין אזרחי". ירקוני סירב למסור פרטים גם לאחר שהוצג לו כתב ויתור על חסיון מטעם אשר ידלן. הוא טען כי מפלגת העבודה היתה הלקוח שלו.

ח. מפלגת העבודה סירבה לתת כתב ויתור על חסיון למר ירקוני והתעקשה שלא לאפשר לו לחשוף פרטים בקשר לפעולת הקרן או לתקציב שהופעל באמצעות חברת "מ-ודיעין אזרחי" בעניינים מפלגתיים.

ט. סירובה של מפלגת העבודה בלם את החקירה ומונע חשיפה מלאה של העובדות.

י. במסקנות החקירה המשטרתית נאמר כי הפרשה המרכזית שעליה מצביע ידלן בעדותו קשורה לחברה הסתדרותית "תיעוש" והיא קשורה לאירוע משנת 1973, אף כי יש חשד לכאורה לביצוע עבירה המהווה פשע.

יא. עוד נאמר במסקנות החקירה המשטרתית כי אין סיכוי לקבל ממפלגת העבודה כתב ויתור על חסיון.

יב. כמו-כן נאמר בסיכום החקירה המשטרתית כי "מר ירקוני נחקר פעמים מספר בנדון וקיים חשש שלאור ידיעתו את הנושא 'סידר' את הטיעון סידור, עובדה שתקשה את החקירה".

יג. ביום 20 בספטמבר 1979 הועברו מסקנות הבדיקה המשטרתית לפרקליט המדינה.

לאור כל האמור לעיל אבקש מכבוד השר להשיב לי :

א. האם עדיין מתנהלת חקירה משטרתית בעניין כספי מפלגת העבודה שהועברו באמצעות אשר ידלן, דרך חברת "מודיעין אזרחי", לגורמים שונים?

ב. מה הן המסקנות המדויקות של החקירה?

ג. האם פנו חוקרי משטרת ישראל לראשי מפלגת העבודה בדרישה לוותר על החסיון, דבר שהיה מקל את החקירה ומסייע לגילוי האמת?

ד. האם בדקו חוקרי המשטרה אפשרות הפרות של חוקי מימון הבחירות באמצעות טכניקה זו של העברת כספים, ואם כן — מה היתה מסקנתם?

כאשר למוזיאון תל-אביב ולמוזיאון בית-התפוצות ניתן אישור להעסקת שני אנשי הג"א.

בקשר לכך אודה לשר אם ישיב לי :

1. האם אינפורמאציה זו נכונה ?
2. אם כן — מה הסיבה שלא ניתן אישור למוזיאון ישראל ?
3. מה הם הקריטריונים שעל-פיהם ניתן האישור להעסקת אנשי הג"א במוזיאונים השונים ?
4. מי קבע קריטריונים אלה ?

תשובת שר-הפנים י. בורג :

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. לא. אנשי הג"א אינם מוצבים לא במוזיאון תל-אביב ולא בבית-התפוצות. נכון שבבעבר היה מוצב איש הג"א בבית-התפוצות, אך זאת עד למחצית ינואר 1980.
- 2-4. נא ראי תשובתי על השאלה מס' 1.

5704. השינוי בסדרי השמירה בבית-קולנוע

חבר-הכנסת מ. קצב שאל את שר הפנים ביום ג' באדר תש"ם (20 בפברואר 1980) :

המשטרה הרדיעה לבעלי בתי-הקולנוע כי אנשי הג"א לא יערכו ביקורת של המבקרים בבתי-הקולנוע. האחריות הבטחונית הוטלה על בעלי בתי-הקולנוע ועלי-הם להעסיק אנשי בטחון.

אודה לשר אם יואיל להשיב לי :

1. מי יתא האחראי אם אנשי הבטחון יתרחשו במילוי תפקידם והדבר יביא לפגיעה חבלני ?
2. מי ישא באחריות אזרחית במקרים של מעשי איבה ופעילות חבלנית בחוף בתי-הקולנוע ?
3. האם יש בידי חברות הביטוח כיסוי לביטוח חובתם האזרחית של בעלי בתי-הקולנוע, לפי סקודת הנוזיקין, במקרה של פעולות איבה או חבלה ?

שר-הפנים י. בורג :

1. החובה שלא להרשות כניסת אדם לבית-קולנוע אלא לאחר עריכת בדיקה מוטלת על בעל בית-הקולנוע מכוח התנאים המיוחדים שנקבעו לו לגיהול העסק על-פי חוק רישוי עסקים. על-פי אותם תנאים חייבת הבדיקה להיעשות על-ידי בודק בטחוני שהעסקתו בתפקיד זה אושרה על-ידי מפקד המרחב שבתחומו מצוי בית-הקולנוע.

2. על-פי טיבה של ההתרשלות, אם תהיה, תיבחן ותיקבע שאלת האחריות.
3. משטרת ישראל עומדת לסכם עם משרד האוצר, בהסכמת היועץ המשפטי לממשלה, כי המדינה תישא באחריות האזרחית לנוזיקין שייגרמו לכל אדם עקב פגיעה חבלני בבית-קולנוע.

תמר אשל (המערך) :

השר אמר שעומדים לסכם. אנו הבנו שהסיכום הזה כבר הובא בכתב. הייתי רוצה לדעת מה המצב.

היו"ר י. ברמן :

האם אדוני השר מוכן לענות לחברת-הכנסת אשל ?

שר-הפנים י. בורג :

אם אני אומר "לסכם" או "יסוכם" סימן שהדברים

5701. הפיקוח על סדרי במירות בפני אש מבכנים ציבוריים

חבר-הכנסת א. שפייר שאל את שר הפנים ביום ג' באדר תש"ם (20 בפברואר 1980) :

ידיעות חוזרות ונשנות מבשרות כי קשיים תקציביים מאיימים על המשך פעולתן התקינה של אגודות הכבאות בארץ.

כוננתם המתמדת של גופים אלה היא נושא חשוב ביותר. העבודה השוטפת של בדיקת תכניות מבנים חדשים והשגחת-קבע על מבנים קיימים, למניעת שריפות בעתיד, גם היא מהווה נושא משמעותי בעבודת אגודות הכבאים.

קיים חשש שעקב הבעיות התקציביות דווקא פעילות יות אלה תוזנחה ובסופו של דבר ייזנזו הציבור.

אודה לשר אם ישיב לי :

א. האם כל תכנית של מבנה ציבורי חדש נבדקת ומאושרת על-ידי שירותי הכבאות לפני מתן אישורי הבנייה ?

ב. האם כל מבנה ציבורי נבדק על-ידי שירותי הכיבוי לפני שהיגו מאוכלס על-ידי דייריו העתידיים ?

ג. האם כוח האדם מקצועי ברמה נאותה עומד לרשות האגודות לנושא זה ?

ד. האם נערכות בדיקות שנתיות על-ידי שירותי הכיבוי במבני ציבור המכילים שירותים ציבוריים והתומים אדם, לקביעת תקינות מערכת הכיבוי והפינוי ?

ה. האם מתפרסם דין-וחשבון הכולל נתונים על כל המבנים הציבוריים שאינם עומדים בתקני הבטיחות בפני אש ?

תשובת שר-הפנים י. בורג :

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

א. כיום נבדק כל מבנה ציבורי חדש על-ידי שירותי הכבאות, והמלצותיהם מועברות לוועדות בניין ערים אשר רק להן הסמכות על-פי חוק לאשר או לדחות המלצות אלו.

ב. במרוצת הבנייה נבדק כל מבנה ציבורי על-ידי שירותי כבאות לפני השלמתו ואיכלוסו על-ידי דייריו.

ג. היום עומד לרשות שירותי הכבאות כוח-אדם מקצועי ברמה נאותה. נעשים מאמצים להעלות את הרמה המקצועית על-ידי קורסים שנתיים ועל-ידי הכנסת מהנדסים מוסמכים לסגל השירות.

ד. שירותי הכבאות שמים דגש בבדיקות שנתיות במבני ציבור כמו בתי-מלון, בתי-מסחר, מוסדות ציבור ומבנים רבי-קומות.

ה. לא מתפרסם דין-וחשבון כולל על כל המבנים הציבוריים שאינם ממלאים אחרי תקנות הבטיחות. יש טיפול במקרים החריגים.

5703. העסקת אנשי הג"א בשמירה במוזיאונים

חברת-הכנסת א. נמיר שאלה את שר הפנים ביום ג' באדר תש"ם (20 בפברואר 1980) :

נמסר לי שלמוזיאון ישראל לא ניתן אישור להעסיק שני אנשי הג"א בפיקוח על הנכנסים למוזיאון, זאת

השוטר שסרח), חקירה על-פי נוהלי חקירה סלילית רגילה. האם יש בדעת השר ליישם את ההמלצה?

ב. בדיווחשבון הנזכר מומלץ להביא כל עציר, המתלונן על היותו קרבן לאלימות שוטרים, בפני רופא מחוץ למשטרה. האם מקובלת ההצעה על השר?
ג. האם ניתנת לעציר המבקש זאת הזכות להיחקר בנוכחותו (הסבילה לפחות) של סניגורו, כדי להבטיח לו חקירה הוגנת וחוקית? אם לא — מדוע?

ד. האם יש בדעת השר להורות לצוותי חקירה לאפשר לנחקרים להיחקר בנוכחות סניגוריהם?
ה. מדוע לא יוחמרו העונשים על עבירות אלימות של שוטרים, במסגרת תקנון המשמעת של המשטרה?
ו. הפירסומים, מציינים כי עיקר מעשי האלימות כווננו נגד קטינים וחשודים חסרי הרשעות קודמות. האם נכון הדבר? כיצד מוסברת עובדה תמונה זו?

תשובת שריהפנים י. בורג:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

א—ד. ו. ממצאי הוועדה לבדיקת הטענות בדבר שימוש בכוח בעת חקירה ומעצר נבדקים עתה. עם סיום הבדיקה יוחלט אילו המלצות תישמנה.

ה. העונשים על עבירות של שוטרים קבועים בפקודת המשטרה (נוסח חדש), תשל"א—1971, ושינויים כרוך בשינוי החוק. בשנת 1979 היו רק 27 תלונות מוצדקות על שימוש בכוח תוך כדי חקירה. המספר 135 נכתב בדו"ח הוועדה בטעות.

5718. משכורתו של המנהל הכללי של החברה
"עזרה ובצרון"

חבריהכנסת א. יגורי שאל את שר הפנים ביום ג' באדר תש"ס (20 בפברואר 1980):

בעתון "מעריב" מתאריך 21 בינואר 1980 נמסר כי משכורתו של ארצי ויין, המנהל הכללי של החברה העירונית "עזרה ובצרון", אינה חריגה.

כידוע משכורתו החודשית של מר ארצי ויין מסתכמת בכ-100,000 לירות.

אבקש מאת השר להשיב לי:

א. האם פרטים אלו נכונים?

ב. אם הם נכונים, האין במשכורתו של ארצי ויין משום טעם לפגם?

ג. האם אין התשלום הגבוה אשר משלמת עיריית תל-אביב לארצי ויין חריג דווקא בעטיו של דיון על-אודות מצבן הכספי של הרשויות המקומיות?

תשובת שריהפנים י. בורג:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

ראה-נא תשובתי מהיום על השאלתה מס' 5467.

5721. הטיפול בתלונות של מר סעיד קאסם

חבריהכנסת ת. טובי שאל את שר הפנים ביום ג' באדר תש"ס (20 בפברואר 1980):

בהעתק המכתב, שנשלח לשר הבטחון, לשר הפנים ולשר המשפטים, כותב מר סעיד קאסם בין היתר: "סמוך לשעה 13:00 ביום ו', 30 בינואר 1980, יצא אחי סאיו קאסם לעבודה שלו בקיבוץ ארמית, שם הוא עובד

שלי מתקיימים לפני שהוצאתי אותם מהפה. זה סימן טוב לשר.

5709. ממצאי הוועדה לבדיקת טענות בדבר שימוש בכוח בעת חקירה

חבריהכנסת ת. טובי שאל את שר הפנים ביום ג' באדר תש"ס (20 בפברואר 1980):

בעתון "דבר" מ-5 בפברואר 1980 פורסמה ידיעה ובה נאמר בין היתר: "שר הפנים הד"ר בורג ייוועד בימים הקרובים לשיחה עם שר המשפטים ועם המפקח הכללי של המשטרה בעקבות ממצאי הדיווחשבון של הוועדה שמינו השניים לבדיקת טענות בדבר שימוש בלתי-מוצדק בכוח על-ידי אנשי משטרה, בעיקר כלפי עצירים וחשודים בפלילים".

אבקש מכבוד השר להשיב לי:

1. מה הממצאים שהוועדה הגישה לכבוד השר?

2. האם הממצאים משקפים את המצב לאמיתו או רק את המקרים שבהם הוגשה תלונה?

3. מה הצעדים שכבוד השר עומד לנקוט נגד המש-תמשים בכוח ובמצעי לחץ אחרים נגד עצורים בזמן חקירתם במשטרה?

תשובת שריהפנים י. בורג:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הוועדה קבעה כי מספר המקרים של שימוש בכוח בעת חקירת עצורים על-ידי המשטרה אינו רב, אף שקיימת תופעה של שימוש בכוח בעת חקירה. הוועדה ממליצה כי מיפגל מיוחד באגף החקירות של המטה הארצי יטפל בחקירת תלונות נגד שוטרים. על נהלי חקירה כלפי שוטרים להיות זהים לנהלים הנהוגים בחקירה פלילית. הוועדה ממליצה גם להקים בלשכת היועץ המשפטי לממשלה יחידת חוקרים משפטים אשר תלווה את החקירות בדבר תלונות על שימוש בכוח על-ידי שוטרים ולנקוט אמצעי הסברה והרתעה למניעת תופעות של שימוש בכוח על-ידי שוטרים בעת חקירה.

2—3. ממצאי הוועדה לבדיקת הטענות בדבר שי-מוש בכוח בעת חקירה ומעצר נבדקים עתה. עם סיום הבדיקה יוחלט אילו המלצות תישמנה.

5717. ממצאי הוועדה לבדיקת טענות בדבר שימוש בכוח בעת חקירה

חבריהכנסת א. שפירא שאל את שר הפנים ביום ג' באדר תש"ס (20 בפברואר 1980):

מהדיווחשבון של צוות הבדיקה לנושא אלימות ה-משטרה עולה כי קורה שמופעל כוח פסי אליים על-ידי שוטרים נגד חשודים הנחקרים על-ידם. השימוש בכוח מכון בעיקר נגד קטינים ואזרחים שאין להם הרשעות קודמות.

בשנת 1979 היו 135 תלונות מוצדקות על אלימות משטרתית. על אזרחים שהיו קרבן לפגיעה אלימה מצד השוטרים אך העדיפו לשתוק אין, כמובן, נתונים.

אודה לשר אם ישיב לי:

א. הוועדה המליצה שבחקירת תלונות נגד שוטרים הנאשמים בהתנהגות אלימה תתבצע, על-ידי מיפגל מיוחד במטה הארצי (ולא על-ידי היחידה שאליה משתייך

5726. ביוני דגל הלאום ושריפת דפי תנ"ך
עלידי מדרין נוער של "השומר הצעיר"

חבריה הכנסת א.ג. כדאן שאל את שר הפנים ביום ג'
באדר תש"ם (20 בפברואר 1980):

בכתבה ב"מעריב" מיום א' 10 בפברואר 1980 תיאר
הכתב אמצעי "חינוכי" זה עלידי מדרין בן 18 מתנועת
"השומר הצעיר" בקריית-חיים: המדרין, בן קיבוץ,
הורה, על-פי הכתבה, לחניכיו לנקות רגליהם על דגל
הלאום שהניח על הריצפה וכן הדליק בנר דפי תנ"ך.
כל זאת כאמצעי-עזר להעברת נושא "דגלים, סמלים
ומשמעותם".

לדברי הכתב ניסה ראש הקן להרגיע את ההורים
הנזעמים ולהגן על המעשה והודה רק שמדובר במעשה
פלילי מבחינת "החוק היבש".

המדרין המשיך להדריך שכבת כיתות ט' בקן התנועה
גם לאחר המעשה, וראש הקן הבטיח כי ייערך בירור תוך
שבועיים.

מקובל שכל חברה כוללת גם אשפת-אדם, אך אם
התיאור מדויק — כדאן יש להצטרף על שיצור אנושי
כזה צמח. על רקע של החברה הקיבוצית ואף נמצא ראוי
לשמש כמדריך נוער. המזעזע ביותר הוא שלאחר המעשה
נהג ראש הקן כפי שנהג ולא השעה מייד את המדרין
מכל פעולותיו עד תום הבירור ומיצוי הדיון.

אבקש מאת כבוד השר להשיב לי:

1. האם משטרת ישראל מתייחסת באותה חומרה
כלפי מעשי זוועה כגון אלה, בין שהם מבוצעים על-ידי
יהודים ובין שמבוצעים על-ידי לא יהודים?

2. האם במקרה הנ"ל המשטרה נכנסה מייד לפעולה
ועצרה את המדרין?

תשובת שרי-הפנים י. בורג:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. כן.

2. הטיפול המשטרתי החל מייד עם היוודע המקרה.
מעצר חשוד אינו משמש לענישה אלא נבקע על-פי
סוג החקירה וצרכיה. במקרה דנן הואשם החשוד כחוק
ושוחרר בערבות. בינתיים הושלמה החקירה והתיק עומד
להיות מועבר ליחידת התביעות, לשם הגשת כתב-אישום
נגד החשוד.

5839. שריפה פתוחה של פסולת מוצקה
ברחבי המדינה

חבריה הכנסת י. תמיר שאל את שר הפנים ביום י' באדר
תש"ם (27 בפברואר 1980):

שנים על שנים אנו מעוררים את בעיית המטרדים
והמפגעים הנגרמים לארץ ולנופה, לבריאות התושבים
ולסביבתם, בגלל שריפה פתוחה של פסולת מוצקה
בקירבת ישובים ברחבי הארץ.

השנים חולפות, כמויות הפסולת גדלות. הפתרון המ-
קובל עתה, שהוא מיתור החמרים ושריפת הפסולת לשם
הפקת אנרגיה, אינו מתבצע.

אבקש מאת כבוד השר להשיב לי:

מתי תיגש המדינה לפתרון הבעיה המחריפה, פתרון
שיחסל את התופעה הנ"ל?

כשומר. בהתקרבו לכניסה של הקיבוץ נתקל ביחידת
צבא במחסום צבאי וביקשו ממנו להזדהות. הוא נתן להם
את תעודת הזהות שלו, ובמקום לקחת ממנו את התעודה
תפסו בו והיכו אותו בצורה אכזרית ביותר. לאחר מעשה
הפשע וההתעללות באחי הנ"ל הוגשה תלונה למשטרת
נהריה. אולם עד כתיבת התלונה זו לא טרחה משטרת
נהריה אפילו לגשת לראות את מצבו של הבחור ולשמוע
את דבריו.

אבקש מאת כבוד השר להשיב לי:

1. מה הסיבה שעד כה לא טיפלה המשטרה בתלונתו
של מר סעיד קאסם?

2. האם מוכן כבוד השר לבדוק ולפעול לטיפול
בנושא?

תשובת שרי-הפנים י. בורג:

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-2. בלשכת הממונה על תלונות הציבור במשטרה
נתקבלה תלונה מהאזרח הנזכר בשאלתה. עם קבלתה
הועברה התלונה לבדיקה, וניתנים לה תשומת-הלב וה-
טיפול הראויים.

5724. הקמת עיריית-גג לגוש דן

חבריה הכנסת א. שפייר שאל את שר הפנים ביום ג' באדר
תש"ם (20 בפברואר 1980):

זה 10 שנים, לפחות, עומד על הפרק נושא הקמת
עיריית-גג לגוש דן. מומחים לרוב דשו בעניין, דו"חות
הוכנו והוגשו, התייעצויות קויימו, משאות-ומתנים בין
ראשי עיריות נערכו והחלטות-יסוד אף התקבלו. היתור-
נות של מסגרת על-עירונית הם ברורים. בתקופה של
חסכון וצנע ומשבר כספי מתמיד ברשויות המקומיות,
גם לחסכון כספי ולייעול אשר יופקו מתכנית זו משקל
לא-מבוטל. יש המעריכים חסכוניות אלה במאות מיליוני
לירות לשנה.

אודה לשר אם ישיב לי:

א. האם יש להקים עיריית-גג לגוש דן?

ב. באיזה שלב נמצא ביצוע הרעיון?

ג. מה המכשולים להקמת המסגרת הקיימים עדיין?

ד. מתי, לפי הערכת השר, תמומש תכנית זו?

תשובת שרי-הפנים י. בורג:

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

א-ד. ביוני 1973 הגישה ועדת ההיגוי לרפורמה
מוניציפאלית בערי גוש דן דו"ח לשר הפנים. הדו"ח
מבוסס על המלצת צוות המומחים, בראשות הפרופסור
בן-שר. צוות המומחים המליץ להקים בגוש דן עיריית-
גג למתן שירותים ברמה מטרופוליטאנית. זמן קצר לאחר
מכן נערכו בחירות לרשויות המקומיות וחלו שינויים
בהרכב הפרסונאלי של ראשי הערים והמועצות העירוניות
אשר היוו את ועדת ההיגוי הנ"ל. משרד הפנים אמנם יום
במחצית 1974 כינוסים של ראשי הרשויות, במטרה לקדם
את הנושא. אולם לאחר השלב של הקמת הוועדה
המטרופוליטאנית לתיכנון, שכוננה לפי צו ביום 13
במארס 1975, לא נקטו הרשויות המקומיות כל יזמה
נוספת ולא העבירו כל החלטות בנושא. כך נמנעה כל
יזמה בנושאים חוקיים בנושא מטרופוליטאני חשוב זה.
לאור חשיבותו ההולכת וגוברת של הנושא ייבדק העניין
מחדש.

שרי-הפנים י. בורג :

משרד הפנים עוסק זמן רב בפתרון בעיית הפסולת המוצקה. הפתרונות הידועים לבעיה זו הם : א) קבורה סאניטארית ; ב) שריפה להפקת אנרגיה או פיתוח ; ג) מיחזור ושימוש במרכיבי הפסולת.

במימון משרד הפנים בוצעו נסיונות רבים שמטרתם להציע ולהוכיח את הכדאיות הכלכלית של פתרונות המיחזור השונים. המשרד מבצע נסיון של הפרדת הפסולת במקור ביבנה, תומך בנסיונות האבסת בעלי-חיים בחומר האורגאני המצוי בפסולת, מסייע בנסיונות גידול צמחים באדמת הנגב ששובחה בחומר האורגאני המצוי בפסולת, ומשתתף בהקמת מפעל נסיוני להפרדת בדיל ופלדה מקופסאות פח.

הקמת משרפות או מפעלי מיחזור מחייבת השקעות גדולות, ויש לגשת לעניין בוזהירות ובמחשבה מרובה. בימים אלה נבחנת במשרד הפנים ובמשרדי ממשלה אחרים תכנית להקמת מפעל חלוץ למיחזור פסולת מוצקה.

הד"ר ש. ארבל-אלמזלני :

רשות לשאלה נוספת לחבר-הכנסת יוסף תמיר.

יוסף תמיר (הליכוד) :

אדוני שר הפנים, הנושא הזה הוא נושא כאוב, כי כל זמן שהאוכלוסיה גדלה והארץ קטנה, בעיית המפגעים הסביבתיים כתוצאה מקבורת הפסולת או מהשימושים הקיימים פוגעת קשה בתושבים. נסעתי היום מתל-אביב לירושלים והריחות של חיריה היו חמורים והתפשטו למרחק של קילומטרים. מדוע הטיפול בנושא הזה מתמשך שנים על שנים, כאשר מדברים בסוגיות אלה ופתרון עדיין אין ?

שרי-הפנים י. בורג :

לפי כל הסימנים צודקת הדעה בתלמוד ש"ריחא מילתא".

מרכיב וירשובסקי (התנועה לשינוי ויזמה) :
מה המשמעות ?

שרי-הפנים י. בורג :

צינתי בתוך התשובה על השאלתה נסיונות חשובים מספר שנעשו ונעשים, ואנו הולכים להקים פרויקט חלוץ.

בנוגע למשרפות היו כמה וכמה ועדות שבדקו את העניין, וכדרך ונעשו בעלמא יצא שקיבלנו דעות שונות. איסוף הפסולת שבארץ לא מתאים לשיטה הנהוגה בחוץ-לארץ. היום פרויקט כזה עולה כמעט מיליארדים של לירות, ואני בדעה שכמו שצריך לנסות את העניינים, כן אסור להיכנס לסיכון של עשרות או מאות מיליוני דולרים בנושא. בזמן האחרון שמעתי דעות מצד גורמים בחוץ-לארץ, שיש השקעה מצדם, אבל אני יכול לומר שהייתי מאושר אילו הייתי יכול להיות מאשר דבר כזה. מדוע ? היום בנסיבות שלנו ובנסיבות של מכירת הנפט אני בהחלט בדעה שזה יהיה דבר לא מועיל אם אנו נשקיע בטרנספורטאציה של הובל למקום שם תהיה קבורתה.

לכן לנוח עלייתם של מחירי הנפט מן הראוי בהחלט לבדוק עוד פעם תכניות של משרפות, שאני אישית ראיתי בערים גדולות בעולם המערבי, משרפות היכולות להיות בתוך העיר בלי שיש בזה שום מטרד. העניין ראוי בהחלט להיבדק.

יוסף תמיר (הליכוד) :
אני מודה לשר.

5840. פילוק ערמית אשפה בכניסות לכפר דלית-אל-כרמל

חבר-הכנסת י. תמיר שאל את שר הפנים ביום " באדר תש"ם (27 בפברואר 1980) :

קיבלתי מכתב מתושבי דלית-אל-כרמל ובו הם מת-לוננים קשות על הצטברות ערמות אשפה ופסולת בשתי הכניסות לשוב.

הליכלוך והזוהמה פוגעים במראה הישוב ורמת חיי התושבים והם עדות למפגעים ברשות-הרבים שאיש לא טרח לסלקם.

אודה לכבודו אם יואיל להשיב לי :

מה ניתן לעשות שמצבורי האשפה יפנו ?

שרי-הפנים י. בורג :

משרד הפנים ער למצב הקיים בכפר דלית-אל-כרמל ומנהל מגעים לפתרון הבעיה זמן רב.

צוות של משרד הפנים בחן את הנושא והציע פתרון אזורי בתחום המועצה האזורית חוף-הכרמל. משרד הפנים מקווה כי ההצעה שגובשה אמנם תאומץ על-ידי הגורמים האזוריים. האתר המוצע יופעל בפיקוח נציגי המועצה האזורית וכך יובטח שהוא לא יהווה מטרד לסביבתו.

5842. מיקום המזבלה באזור דלית-אל-כרמל

חבר-הכנסת י. רוב שאל את שר הפנים ביום " באדר תש"ם (27 בפברואר 1980) :

נמסר לי שמצבורי זבל ממוקמים ליד כביש הכניסה לכפר דלית-אל-כרמל והופכים למזבלה.

בכך הם מהווים מטרד בריאותי ופוגעים באיכות הסביבה, המשמשת גם כאתר תיירות.

אודה לכבוד השר אם ישיב לי :

א. האם ידוע לשר על קיום מזבלות ליד הכביש הראשי לכפר דלית-אל-כרמל ?

ב. האם ידוע לשר הנזק הבריאותי והפגיעה באזור שגורמות המזבלות ?

ג. האם יעשה השר את הפעולות הדרושות למיקום מתאים של המזבלות באזור ?

תשובת שרי-הפנים י. בורג :
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

ראה-נא תשובתי מהיום על השאלתה מס' 5840.

5853. החקירה המשטרתית בעניין קיום קרנות סודיות של מפלגת העבודה

חבר-הכנסת א. אלמרט שאל את שר הפנים ביום " באדר תש"ם (27 בפברואר 1980) :

הובא לידיעתי כי חקירת משטרת ישראל בעקבות עדות שנתן אשר ידליו ביום 11 בפברואר 1980, ואשר מצביעה על קיום קרנות סודיות של מפלגת העבודה שהופעלו באמצעות החברה "מודיעין אורחני", הופסקה משום סירובה של מפלגת העבודה לשותף פעולה עם המשטרה.

החברת כ"ג, ישיבה שכ"ה
— שאילתות ותשובות —

5689. הקמת נקודת משטרה כפפרים
רלית אל-כרמל ועוספא

חברת הכנסת פ. גרופר שאל את שר הפנים ביום י"ז באדר תש"ם (5 במארס 1980):

מספר תושבי הכפרים דלית אל-כרמל ועוספא מגיע לכ-15,000. המרחק בין הישובים האלה לחיפה הינו 25 ק"מ.

לישובים אלה אין נקודת משטרה משלהם, ואין צורך להסביר את חשיבות נקודות המשטרה בישובים אלה, לשמירת הסדר והבטחון בשעת הצורך.

אי לכך אבקש מאת כבוד השר להשיב לי:

אילו אמצעים נוקט משרדך על-מנת לשמור על הסדר והבטחון באזורים אלו?

תשובת שר הפנים י. בורג:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

ראה-נא תשובתי מהיום על השאילתה מס' 5473.

5890. דיעה בדבר כיסוי חובו האישי של
הרב לוינגר על-ידי שר הפנים

חברת הכנסת ח. גרופמן שאלה את שר הפנים ביום י"ז באדר תש"ם (5 במארס 1980):

בעתון "דף חדש — עוז, העתון של חברון", אשר יצא בקריית-ארבע ערב הבחירות שהתקיימו שם, כותבת עורכת העתון, הגבירה יהודית קצובר, כי "אתה הר"ר בורג" — המכונה בלשונה "שר האוטונומיה", — 'היצלת' את הרב לוינגר מחוב אישי של מאות אלפי לירות שאליו נכנס". העורכת אינה מפרטת את הנסיבות שבהן נעשה הדבר, אולם טוענת כי ראוי שהציבור יידע עליהן.

אבקשך להשיב לי:

א. האם אומנם כיסית מכספי המדינה חוב אישי של הרב לוינגר, שהסתכם במאות אלפי לירות?

ב. אם כן — באילו נסיבות נעשה הדבר?

ג. במה התחייב הרב לוינגר כתמורה לכיסוי חובותיו האישיים?

ד. האם התחייב הרב לוינגר לתמוך במפלגתך או במדיניות שאתה מנהל כתמורה על כיסוי חובותיו?

שר הפנים י. בורג:

א-ב. אין לי שום אפשרות לכסות חובות אישיים של מישור מכספי המדינה.

ג-ד. ממילא השאלות אינן במקומן; אין להן בסיס ואין להן נימוס.

הו"ר ש. ארבל-אלמזולינו:

עניין הנימוס, כבוד השר —

שר הפנים י. בורג:

גברתי היושבת-ראש, רק השבוע יושבת-ראש הישיבה של הכנסת הביעה טענה לשרים על נימוס. אם מישור שואל אותי האם נתתי כסף כדי לקבל הבטחות מסוימות מהרב לוינגר — בשבילי זה לא נימוס.

הו"ר ש. ארבל-אלמזולינו:

רשות לשאלה נוספת לחברת הכנסת גרופמן.

לפי ממצאי תיק החקירה המצוי בידי של פרקליט המדינה אכן היתה קרן כספית סודית של מפלגת העבודה, בניהול החברה "מודיעין אזרחי".

דרישת המשטרה מהחברה "מודיעין אזרחי" וממנהלה שלום ירקוני לקבל מסמכים ופרטים על קרן זו נתקלה בסירובו של מר ירקוני בתירוץ כי לפי סעיף 7 לחוק חוקרים פרטיים לא יכול היה מר ירקוני לחשוף פרטים אלה אלא בהסכמת הלקוח, דהיינו מפלגת העבודה. חוקרי המשטרה דיווחו לפרקליט המדינה כי מפלגת העבודה מסרבת להתיר למר ירקוני לחשוף פרטים אלה. החוקרים מציינים כי סירוב זה משבש את החקירה ומונע את השלמתה.

אודה לכבוד השר אם ישיב לי:

א. מי ממנהיגי מפלגת העבודה מסר לחוקרי ה-משטרה על סירוב המפלגה לגלות מסמכים העלולים להוכיח ביצוע עבירות פליליות בענייני ניהול משק הכספים של המפלגה?

ב. האם נתבקש יושב-ראש המפלגה שמעון פרס לתת אישור לגילוי מסמכים ופרטים הנוגעים לקרן זו?

ג. אם כן — מה היתה תגובת מר פרס לבקשה זו?

ד. אם לאו — האם שוקלת המשטרה אפשרות לפנות ישירות לראש מפלגת העבודה ולדרוש ממנו להסכים לחשיפת מסמכי הקרן הנ"ל ופרטים על פעילותה?

ה. האם נתבקש מזכיר מפלגת העבודה חברת הכנסת חיים בר-לב לתת אישור לגילוי מסמכים ופרטים הנוגעים לקרן זו?

ו. אם כן — מה היתה תגובתו של חברת הכנסת בר-לב לפנייה זו?

ז. אם לאו — האם שוקלת המשטרה אפשרות לפנות לחברת הכנסת בר-לב בעניין זה?

שר הפנים י. בורג:

ראה-נא תשובתי מהיום על השאילתה מס' 5699.

הו"ר ש. ארבל-אלמזולינו:

רשות לשאלה נוספת לחברת הכנסת אולמרט.

אהוד אילמרט (הליכוד):

כבוד השר, יושב-ראש מפלגת העבודה חברת הכנסת פרס ודוברי המפלגה הכריזו באופן פומבי פעמים מספר שמעולם לא היתה פנייה למפלגה בנושא החקירה. הם הכריזו שמטעם משטרת ישראל לא היתה פנייה לגורם כלשהו במפלגת העבודה לצורך סיוע לחקירה, כפי שצויין בשאילתה. האם כבוד השר יכול למסור אם היתה פנייה כזו למפלגת העבודה? אני יכול להזכיר את הפרטים.

הו"ר ש. ארבל-אלמזולינו:

זהו שאלה נוספת, לא נאום, ואין צורך לפרט.

שר הפנים י. בורג:

לשאלתך יש שתי כתובות: האחת — יושב-ראש מפלגת העבודה חברת הכנסת פרס, שאתה מצטט אותה; והשנייה — משטרת ישראל. בקשר לכתובת הראשונה, של חברת הכנסת פרס, אינני מוסמך לענות, ביחוד כאשר לא שמעתי מה הוא אמר. פרט לזה, הוא אתראי למה שהוא אומר ולא אני. ממילא אני לא הכתובת לעניין. ואשר לכתובת השנייה — בעניין שהמשטרה חוקרת אין זה רצוי להודיע למי פונה המשטרה ולמי לא.

השאלת, המסמכת על דברים שמסרה גברת מסוימת בקריית-ארבע שבשכילה הרב לוינגר איננו קיצוני דיין. אני יכול להוסיף — — —

היו"ר ש. ארבל-אלמזולינו :
אינני מציעה שתרחיב את התשובה. זו היתה שאלה נוספת.

שר-הפנים י. בורג :
כחבר כנסת ממושע אני מקבל את הדין.

חייקה גרוסמן (המערך) :
כאשר מתפרסם דבר כזה ברבים, האם אין זה לא מן הנימוס אלא מן הדין שהשר יכחיש זאת ? הידיעה התפרסמה ברבים.

שר-הפנים י. בורג :
בוותק שלי בתור שר החלטתי בשלב מסויים של הקאריירה שאינני צריך להכחיש כל דבר שמתפרסם, שאם לא כן לא יהיה לי זמן לעבוד.
אני משבח את האובייקטיביות של חברת הכנסת

ט. חוק לשכת עורכי-הדין (תיקון מס' 12), תש"ם — 1980* (קריאה שנייה וקריאה שלישית)

הצבעה

בעד התיקון של חבר-הכנסת מ. עמאר
לסעיף 1 — 11
נגד — 16
התיקון של חבר-הכנסת מ. עמאר לסעיף 1 לא נתקבל.

היו"ר ש. ארבל-אלמזולינו :
המניין של הקולות היה של מזכיר הכנסת. חברי הכנסת הרוצים להשתתף בהצבעה יהיו נוכחים באולם. אפשר לסמוך על מזכיר הכנסת כאשר הוא מונה את הקולות. לא תמיד צריך למנות שני מונים.

חיים קורפו (הליכוד) :
זכותם של חברי הכנסת לבקש למנות שני מונים.

היו"ר ש. ארבל-אלמזולינו :
התקנון איננו מחייב אותי לכך, לא תמיד צריך למנות מונים. זה תלוי ברצונו של יושב-ראש הישיבה.

עקיבא נוף (התנועה הדמוקרטית) :
את חוששת מהרוב ? ממנים מונים.

היו"ר ש. ארבל-אלמזולינו :
אינני צריכה לקבל משום חבר כנסת הוראות כיצד לנהל את הישיבה. אני מנהלת את הישיבה לפי ראות עיני והבנתי. ומי שהדבר איננו מוצא חן בעיני, יפנה לוועדת הפירושים.

התיקון של חבר-הכנסת עמאר לסעיף 1 לא נתקבל. אני מעמידה להצבעה את סעיף 1 בנוסח הוועדה.

הצבעה

סעיף 1, בנוסח הוועדה, נתקבל.
ההצעה של חבר-הכנסת מ. עמאר לסעיף 2 לא נתקבלה.
סעיף 2, בנוסח הוועדה, נתקבל.
סעיפים 3, 4 נתקבלו.

היו"ר ש. ארבל-אלמזולינו :
אני מעמידה להצבעה את הצעת החוק בקריאה שלישית.

הצבעה

חוק לשכת עורכי-הדין (תיקון מס' 12), תש"ם—1980, נתקבל.

היו"ר ש. ארבל-אלמזולינו :

הכנסת תעבור לסעיף הבא בסדר-היום : חוק לשכת עורכי-הדין (תיקון מס' 12), תש"ם—1980 — קריאה שנייה וקריאה שלישית. יביא את החוק יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט.

דוד גלם (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט) :
גברתי היושב-ראש, חברי הכנסת, תיקון מס' 12 לחוק לשכת עורכי-הדין עניינו הסדרת נושאים מספר הנוגעים למועצה הארצית של לשכת עורכי-הדין. המועצה הארצית מורכבת מראש הלשכה, ארבעה חברים מכל מחוז, שישה חברים המתמנים על-ידי שר המשפטים ועוד עשרים חברים נבחרים. עד כה היו עשרים החברים הללו נבחרים על-ידי הוועידה הארצית, שהיא עצמה הגוף הרחב הנבחר על-ידי כל חברי הלשכה. על-פי ההצעה הנוכחית ייבחרו חברים אלה באופן ישיר על-ידי ציבור עורכי-הדין בעת הבחירות לוועידה הארצית. זוהי הצעה שתחוק, ללא ספק, את הדמוקרטיה במוסדות הלשכה, תתרום להגברת הווקה בין הבוחרים לנבחרים ותצמצם גם מחלוקת פנימית בין קבוצות שונות בוועידה.

הסעיפים האחרים מתייחסים למילוי מקום שהתפנה במועצה הארצית. כיום אין בגוף החוק הוראות בנדון. כך גם לגבי היעדרות ממועשת של חבר המועצה מיישי-בוותיה. החוק החדש מציע בבואו זה הסדרים דומים לאלה הקיימים במועצות הרשויות המקומיות.

אני מבקש לדחות את ההסתייגויות ולאשר את הצעת החוק בקריאה שנייה ובקריאה שלישית.

היו"ר ש. ארבל-אלמזולינו :

לסעיף 1 — הסתייגות לחבר-הכנסת עמאר. האם אתה רוצה לנמק את ההסתייגות ?

משה עמאר (המערך) :

אני מוותר על ההנמקה.

היו"ר ש. ארבל-אלמזולינו :

אני מעמידה את סעיף 1 להצבעה.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית) :
אני מבקש שיספרו את הקולות.

חיים קורפו (הליכוד) :

אני מבקש למנות שני מונים לספירת הקולות.

* "דברי הכנסת", חוב' י"ד, עמ' 1517 ; נספחות.

י. חוק לשכת עורכי-הדין (תיקון מס' 13), תש"ם—1980 *
(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

ובכל מקרה יש להודיע על כך לרשויות ציבוריות שעליהן לדעת על כך. סעיף 5 מקנה סמכות לדחות את הביצוע של פסק-דין שנתן בית-הדין המשמעתי.

ועדת החוקה, חוק ומשפט לא ראתה לנכון לאשר אותו חלק בהצעות הממשלה שעניינו הוראות שונות ביחס לליקויים נפשיים של עורכי-דין.

אני מבקש לאשר את החוק בקריאה שנייה ובקריאה שלישית.

היו"ר ש. ארבל-אלמזלינו :
חברי הכנסת, לחוק זה אין הסתייגויות. אני מעמידה את הצעת החוק להצבעה בקריאה שנייה.

הצבעה

סעיפים 1—11 נתקבלו.

היו"ר ש. ארבל-אלמזלינו :
אני מעמידה את הצעת החוק להצבעה בקריאה שלישית.

הצבעה

חוק לשכת עורכי-הדין (תיקון מס' 13), תש"ם—1980, נתקבל.

היו"ר ש. ארבל-אלמזלינו :
חברי הכנסת, אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום : חוק לשכת עורכי-הדין (תיקון מס' 13), תש"ם—1980 — קריאה שנייה וקריאה שלישית. רשות הדיבור ליושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט.

דוד גלם (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט) :
גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, תיקון מס' 13 בחוק לשכת עורכי-הדין נועד בעיקרו לחוק ולשפר את נושא הדין המשמעתי של עורכי-הדין. התיקון שבסעיף 1 קובע שאם נבצר מחבר בית-דין משמעתי, וזולת אב בית-הדין, להשתתף בדיון, יתקיים הדיון בכל-זאת ובכך תובטח רציפותו ותימנע התקלה של דחיית ישיבות מחמת העדרו של אחד מחברי בית-הדין.

סעיף 2 של החוק מתקן את סעיף 66 לחוק לשכת עורכי-הדין שעניינו סמכויות-עזר של בית-הדין המשמעתי, שנמצא לקוי מכמה בחינות.

סעיף 3 מוסיף עונש של קנס על העונשים שבתי-דין משמעתי מוסמך להטיל, וסעיף 4 (א) מעלה את סכום הפיצויים שמוסמך בית-הדין לאשר למתלונן או לאדם אחר שניזוק על-ידי העבירה לכדי 2,000 שקל. סעיף קטן ב' קובע שדרכי-כלל יש לפרסם את שמו של נאשם אם הוטל עליו עונש של השעיה או הוצאה מהלשכה,

* "דברי הכנסת", חוב' י"ד, עמ' 1517 ; נספחות.

יא. חוק לתיקון פקודת הבנקאות (מס' 10) (תיקון), תש"ם—1980 *
(קריאה ראשונה)

הארכה של שנה נוספת. מובן שאם בתוך השנה יושלמו הליכי החקיקה של חוק הבנקאות (רישוי) — ואני מקווה ומאמין שכך יהיה — יבוטלו הוראות אלה בד-בבד עם חקיקת החוק החדש.

אני בטוח שאין צורך להרבות בהסבר מדוע נחוצים הגבלה ופיקוח על פתיחת סניפים חדשים, במיוחד בימים אלה, ואני מבקש להעביר את הצעת החוק לדיון בוועדת הכספים של הכנסת.

היו"ר ש. ארבל-אלמזלינו :
חברי הכנסת, אנחנו עוברים לדיון. לא נרשם אף חבר כנסת אחד לדיון. אני מעמידה את הצעת החוק להצבעה בקריאה ראשונה.

הצבעה

ההצעה להעביר את הצעת חוק לתיקון פקודת הבנקאות (מס' 10) (תיקון), תש"ם—1980, לוועדת הכספים נתקבלה.

היו"ר ש. ארבל-אלמזלינו :
חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצעת חוק לתיקון פקודת הבנקאות (מס' 10) (תיקון), תש"ם—1980 — קריאה ראשונה. את החוק יביא שר האוצר.

שר-האוצר י. הורביץ :
גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, הוראות החוק האוסרות פתיחת סניפי בנקים ומוסדות כספיים ללא היתר מאת נגיד בנק ישראל נחקקו לראשונה בשנת תשכ"א, ונקבעה להן הגבלת זמן. תקפן הוארך מדי פעם והוא עומד לפקוע ב־30 במאָרס 1980.

בהצעת חוק הבנקאות (רישוי), תשל"ט—1978, הנמ־צאת עתה בדיון בוועדה משותפת של ועדת הכספים וועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת, הציעה הממשלה הסדר מפורט בדבר מתן היתרים לפתיחת סניפים וביטולם והשיקולים שצריכים להנחות בעניין זה. הדיון בהצעת חוק זה טרם נסתיים ולכן יש בינתיים צורך לשוב ולהאריך את תקפן של ההוראות הקיימות. אנו מציעים לקבוע

* רשומות (הצעות חוק, חוב' 1447).

יב. חוק יד יצחק בן-צבי (תיקון מס' 2), תש"ם—1980 *
(קריאה ראשונה)

בן-צבי איננו מגיע לעתים קרובות לדיון בכנסת, אך משהגיע — מן הדין שנאמר כמה דברים בשבחו של מוסד העושה בצינעה עבודה רבתה. יכולתי לעמוד על היקף עבודה זו כאשר נתמגית עליי הממשלה הקודמת לנציג הממשלה במוסדות ה"יד", וגם ממשלת הליכוד השאירה אותי בתפקיד זה והיא מוסיפה לתת גיבוי למפעל הזה. וזהו אחד הדברים הטובים שאני מונה לזכותה של הממשלה.

ליד יצחק בן-צבי שליחות ממעלה ראשונה בטיפוח הלקחים מתולדות ארץ-ישראל וישובה, עליי הפצת התודעה של רציפות הישוב היהודי בארץ-ישראל מתורבן הבית ועד לימינו אלה. אם יש תשובה תרבותית ומשכנעת למי שמעלה היום ספקות לגבי זכותנו על הארץ — יד יצחק בן-צבי מספקת את התשובה הזאת. ה"יד" הצליחה להגביר את התעניינות הציבור בלימוד הנושא עליי פעילות ברמה גבוהה אך בדרך פופולארי. בכך היא מקיפה חוגים רבים, החל מתלמידים בגיל רך ועד לחובשי ספסלים באוניברסיטאות וכן מורים בכל הארץ. הציבור כולו, על רבדיו השונים, נענה לפעילות הזאת. בעיקר ראוי לציין את הקמת המרכזים לחקר תולדות ארץ-ישראל בכל האוניברסיטאות בארץ.

תוצאות המחקרים של ה"יד" מתפרסמים והולכים בקבצים שונים, וכפי שציין שר החינוך והתרבות, יצא לפירסומים אלה מוגיטין בארץ ובעולם. לפיכך יש מקום להרחיב את המועצה הציבורית והוועד המנהל ולהכניס אליהם נציגים מהאוניברסיטאות השונות בארץ. זו ההצעה העומדת לדיון. אני מזמין את הכנסת להצטרף להצעת הממשלה בנדון.

אזכיר עוד כי יד יצחק בן-צבי מגשימה את החוק עליי מוסדות מספר. האחד הוא המכון לחקר ארץ-ישראל, העוסק בפעילות מחקר, ולצדו ספריה מקצועית מיוחדת על ארץ-ישראל ותולדות קהילות ישראל במזרח. בספריה זו מצוי אוסף של ספרים עליקים ונדירים וכן מצויים כתבייד יקריער, לתועלת החוקרים והתלמידים. מצוי גם ארכיון שתחומו המרכזי הוא תולדות הישוב ותולדות ישראל. הוא משמש כתובת ויעד למשתמשים בו למטרות מדעיות וגם לאנשים המתמשים מוסד מתאים להפקדת חומר המצוי בידיהם או בידי בני משפחותיהם. המכון גם עוסק בפירסומים בדפוס. מ"ס 100 ספרים שפירסמה ה"יד" הרוב הוא פרי מחקרים שיזמה. כן מצוי המכון לאור שנתון "שלם" ורבעון "קתדרה", המצויים גם בספריית הכנסת. אני ממליץ על שניהם. לרבעון 3,000 מנויים.

המחלקה לחינוך והדרכה בתולדות הישוב מפעילה בירושלים ובסניפים במרכזים שונים בארץ מיגוון של פעולות להפצת הידע בתולדות ארץ-ישראל וישובה. זה מכון גם לציבור הרחב, עליי הפעלת סמינארים שנתיים בירושלים, בתל-אביב, בחיפה באשדוד, באשקלון, בקריית-שמונה וברחובות. מספר המשתתפים — כ-6,000 איש באופן קבוע. ה"יד" מקיימת כנסים ארציים במקומות שונים בארץ, על-פי הנושא הנלמד. הכנסים נערכים

היו"ר ש. ארבל-אלמלולני :

אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום: חוק יד יצחק בן-צבי (תיקון מס' 2), תש"ם—1980. את החוק יביא שר החינוך והתרבות.

שר החינוך והתרבות ז. המר :

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, יד יצחק בן-צבי ממלאת תפקיד מרכזי וחיוני בכל הנוגע לתולדות ארץ-ישראל וישובה, עליי פעולותיה הרבות והמגוונות, בכך שהיא מתדירה את התודעה של רציפות הישוב היהודי בארץ-ישראל גם אחרי חורבן בית שני ועד הציונות המודרנית. ה"יד" הצליחה להגביר את התעניינות הציבור בלימוד הנושא והגיעה לחברה הישראלית, על שכבותיה המגוונות — החל מחטיבות-הבניים בבתי-הספר ועד לדוקטוראנטים באוניברסיטאות, למורים בכל הארץ והציבור הרחב על כל רבדיו, החל מיושבי-פיתוח ועד למר-כיום עירוניים. ראוי לציין מיוחד הקמת המרכזים לחקר תולדות ארץ-ישראל בכל האוניברסיטאות בארץ. פירות המחקר מתפרסמים בקבצי מדע רבים, בספרי-עזר ובמגוון גוגרפיות, ששומם יצא לתהליכה בארץ ובחוץ-לארץ. התי-רתבות זו של המוסד, על מרכזיו השונים, מחייבת גם את הגדלת המועצה הציבורית והוועד המנהל והכללת נציגים מהאוניברסיטאות השונות בארץ-ישראל בגופים אלה.

יד יצחק בן-צבי מפעילה ארבעה מוסדות לביצוע משימותיה, כפי שעוגנו בחוק ה"יד" : 1. המכון לחקר ארץ-ישראל, המופקד על פרויקטים ומפעלי המחקר, ספריה מקצועית, ארכיון ופירסומים בדפוס. (עד כה פירסמה ה"יד" יותר מ-100 ספרים) ; 2. המחלקה לחינוך והדרכה בתולדות הישוב, המארגנת בירושלים ובסניפים במרכזים שונים בארץ מיגוון של פעולות להפצת הידע בתולדות ארץ-ישראל וישובה ; 3. המרכז ללימודי ירושלים — לנוער — המשוכן בעיר העתיקה ושנוסד בזמנה של רחל ינאית בן-צבי, ז"ל. מטרת המדור ללמד את תולדות ירושלים באמצעות הדרכה בנוף העיר ובאתריה. מאז הקמתו לפני שנים התקיימו 2,650 פעולות הדרכה יומיות, ובתו השתתפו 35,000 תלמיד ; 4. מכון בן-צבי לחקר קהילות ישראל במזרח, של יד יצחק בן-צבי והאוניבר-סיטה העברית, המתמסר לטיפוח המחקר בתולדות עדות ישראל והפצת מורשתן ויצירתן התרבותית ולעידוד תל-מידי מחקר.

הצעת החוק המוגשת לכנסת נועדה, כאמור, לאפשר הגברת הפעילות של מוסדות יד יצחק בן-צבי ושיתוף פעולה עם כל האוניברסיטאות בארץ.

אני מציע לכנסת להעביר את הצעת החוק לדיון בוועדת החינוך והתרבות.

היו"ר ש. ארבל-אלמלולני :

אנחנו עוברים לדיון. הדיון הוא אישי. רשות הדיבור לחברי-הכנסת פעיל. איננו באולם. רשות הדיבור לחברי-הכנסת רובין. איננו באולם. רשות הדיבור לחברי-הכנסת האזנר, ואחריו — לחברי-הכנסת משה שמיר.

נרצון האזנר (המפלגה הליברלית העצמאית) :
גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, נושא יד יצחק

בסעיף 4 המקורי של חוק יד יצחק בן-צבי יש רשימה של נציגי הגופים המרכיבים את המועצה. כתוב שתהיה מועצה שמספר חבריה לא יעלה על שלושים ואחד, ובהם חבר כנסת אחד ממועדות החינוך והתרבות וכן נציגי הגופים הבאים: הממשלה, ההסתדרות הציונית העולמית, עיריית ירושלים, האוניברסיטאות האמורות בתוספת וההסתדרות הכללית של העובדים בארץ-ישראל. אני מציע להוסיף מרכיב שיש: מחלקת ההיסטוריה של המטה הכללי של צה"ל. אני מקווה ששר החינוך יסכים. אין צל של ספק שמחלקת ההיסטוריה של המטה הכללי של צה"ל עוסקת בחקר חלק מסוים של תולדות ארץ-ישראל — אשר בשני הדורות האחרונים נעשה חשוב — ובתוכו ירושלים במלחמת העצמאות ולפניה, במלחמת ששת הימים, ונושאים שונים נוספים. אני מציע, אפוא, שמחלקת ההיסטוריה של המטכ"ל תוזמן באופן קבוע להשתתף במועצה של יד בן-צבי.

בסעיף 3 מציעים להוסיף לרשימת המוסדות האקדמיים עוד קבוצה של מוסדות, ואני מסכים להם: אוניברסיטת בן-גוריון בבאר-שבע ואוניברסיטת חיפה. אני מרשה לעצמי להוסיף גם את הטכניון בחיפה. בטכניון יש פאקולטה למדעי הרוח, הטכניון עוסק בחקר ביצועים וגם בלימודים הומאניסטיים. אם אני צורך והטכניון עוסק עד כדי כך בחקר ביצועים ואף במחקרים הומאניסטיים, מן הראוי להוסיף למועצה גם מוסד זה.

ואחרון אחרון, שיתכן ויהיה עליו ויכוח — אני מוכרח לומר שאני מעריך את המגמה שיש בתיקון הצעת החוק, המנסה להיות ליבראלית יותר מהחוק המקורי. בסעיף 2 להצעת החוק שלפנינו מוצע כי לאחר סעיף 6 לחוק העיקרי יבוא סעיף 6א, האומר: "מינוייהם של חברי המועצה, הוועד המנהל והיושבים-ראש שלהם על-פי התקנון, למעט מינוי חבר הכנסת שתבחר ועדת החינוך והתרבות של הכנסת, טעונים אישור הממשלה." בחוק המקורי היה כתוב שאלה יתמנו על-ידי ראש הממשלה. הסעיף החדש הוא ליבראלי יותר. אישור הממשלה טוב בעיקרו ממינוי על-ידי ראש הממשלה. מלאכת האישור תיעשה בוודאי על-ידי שר החינוך והתרבות. אף-על-פי-כן אני מציע שהרשות המבצעת לא תהיה דומיננטית עד כדי כך, ולכן אני מציע למחוק סעיף 6א; דהיינו, שחרכב המועצה יהיה: הממשלה, ההסתדרות הציונית, עיריית ירושלים, האוניברסיטאות, ההסתדרות הכללית, המטה הכללי — על-ידי מחלקת ההיסטוריה —, וגדמה לי שאין צורך שהנציגים אשר ימונו על-ידי מוסדות אלה יהיו טעונים אישור הממשלה. לחלופין אני מציע: הוועד המנהל יהיה, אולי, טעון אישור הממשלה, כדי שמשוה יישאר בידי הממשלה, שכן מוסד יד בן-צבי עוסק בביצוע, וניהולו כרוך בעניינים פינאנסיים. לכן מינוי הוועד המנהל יהיה טעון אישור הממשלה; המועצה — לא דווקא.

אלה תיקוני הצעת החוק. אני מודה ליושבת-ראש שאיפשרה לי להביא אותם. ברוח זו אגיש השגות בוועדת החינוך.

הח"ר ש. ארבל-אלמזליו:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת רובין, ואחרי — לחברת-הכנסת הרליץ.

בן-ציון רובין (חזית דתית לאומית):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אני מבקש להעיר

בחודשי הקיץ ובחופשות החגים. עד כה נתקיימו כ-100 כנסים והשתתפו בהם כ-25,000 איש מכל חלקי הארץ.

מתקיים קורס דו-שנתי. המוקדש להכרת ירושלים. הקורס מכון להשתלמות מורים. ה"יד" מפעילה תכנית בת 400 שעות לימוד, הניתנות במשך שנתיים. מספר המשתתפים — כ-200. הופעל גם קורס שנתי למורים הנמצאים בשנת שבתון, בנושא "לימודי ארץ-ישראל". מספר המשתתפים — כ-100. מספר שעות הלימוד — 450. נוסף על כך מתקיימים כנסים בחופשות הקיץ ובחופשות החגים. מספר המשתתפים בהשתלמויות הללו מגיע ל-400.

מעל הכול — ירושלים. המרכז ללימודי ירושלים שוכן כבוד בעיר העתיקה ונוסד, כפי שהזכיר השר, ביזמתה של רחל ינאית בן-צבי, ז"ל, הבלתי-נשכחת. מטרת המרכז — ללמד את תולדות ירושלים על-ידי הדרכה בנוף העיר ובאתריה והחדרת אהבת ירושלים ללב הציבור. המשתתפים הם תלמידי הטיבות-הביניים ותלמידי החטיבות העליונות של בתי-הספר התיכוניים. מאז הקמתו של המרכז השתתפו כארבע רבבות תלמידים בסמינארים אלה. המדור לנוער מקיים גם פעילות לנוער ולמורים מחוץ-לארץ, בתכנית לימוד מרוכזות של שלושה עד חמישה ימים, ללימוד ירושלים ולהעמקת הויקה אליה.

לאחרונה — מכון בן-צבי לחקר קהילות ישראל במזרח, בשיתוף האוניברסיטה העברית, העוסק בתולדות עדות ישראל ומורשתן המקורית והתרבותית. במסגרת זו מקיים המכון מפעלי מחקר. הוא מפרסם מאמרי חוקרים וספרים בשנתון "ספונות" וברבעון "פעמים". כן נערכים על-ידו כינוסים וימי עיון בנושא זה, למורים ולציבור הרחב.

הנה כי כן, קיים מוסד הפועל בצינעה, שאיננו מכריז על עצמו בשופרות, המגייס רק בקושי את האמצעים לפעולתו, המופעל על-ידי קבוצת עסקנים ועובדים הנותנים שכם מתוך התלהבות ומסירות-רבתי לפעילות זו, למען העמקת הקשרים עם מדינת ישראל, עם ארץ-ישראל, עם גופי ישראל ועם ירושלים, והנותן את דעתו במיוחד להשיפת המורשה הגדולה של עדות המזרח, על כל סוגיה. לתרבות ישראל.

אני שמח שהיה ביכולתי למסור לכנסת רק מקצת מן הדברים שהמוסד הזה עוסק בהם יום יום. אני מצטרף להצעת השר ותומך בתיקונים המוצעים וכן מציע לבית הלבני את הוקרתו לפעולה המבורכת, הייחודית והציונית הזאת.

הח"ר ש. ארבל-אלמזליו:

חבר-הכנסת מאיר פעיל נעדר מן האולם בעת שקראתי את שמו. היו לו סיבות מוצדקות לכך. אני נותנת לו את רשות הדיבור.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, דודה רבה. יש באמתחתי שלוש הערות לחוק יד יצחק בן-צבי. גם אני, כמוכן, מצטרף למעריכים ולמוקירים את פעולות המוסד הזה. ההצעות שלי קונקרטיות. בהודמנות זו שמשדר החינוך והתרבות מציע לנו להכניס תיקון לסעיף 4 לחוק יד יצחק בן-צבי אני מרשה לעצמי להוסיף "תיקונצ'יק", בתקווה שיתקבל על-ידי ועדת החינוך והתרבות ובתקווה שהשר לא יתנגד לו.

הם השופרא דשופרא. אני מוכן להיום טענה זו על שני צדדיה. יש ויש מתאימים בין בני עדות המזרח לכל תפקיד ולכל מועצה. יש ויש בכל מועצה ובכל גוף נבחר רבים שאינם ראויים לכהן שם. לכן אני מכבד את הבקשה להגדיל את היקף המועצה. ואני פונה אל מי שירכיב את המועצה שיתן ביטוי לעדות הנחקרות והמטופלות במוסד וגם למבנה החברתי של מדינת ישראל.

אשר להגדלת הוועד המנהל ל-17 חברים, לדעת גוף כזה לא יוכל להיות גוף ביצועי. כבר דביר על כך חבר-הכנסת פעיל. אנו צריכים להבחין בין הגוף המנחה — המועצה — ובין הגוף המנהל, שצריך להיות מצומצם ויעיל, ויניק את סמכותו מהמוסד הגדול יותר.

חוק זה נחקק בשעתו כחוק מיוחד, כראוי ליד-זכרון לזכר נשיא נערץ, והממונה על ביצוע החוק היה ראש הממשלה. 11 שנים לאחר מכן, כאשר המוסד קיים ועושה פעילות חשובה ומבורכת, ופעילותו כולה בתחום של משרד החינוך והתרבות, אני חושב שמכאן ואילך צריך לשנות את הסעיף, שאינו מופיע בהצעת התיקון שלפנינו, אותו סעיף 11 בחוק הראשי, ועליפי לא ראש הממשלה יהיה ממונה על ביצוע החוק אלא שר החינוך והתרבות יהיה הממונה על ביצוע החוק, ויד בן-צבי תהיה אחד מתחומי פעולתו ותקציבו של המשרד.

ולבסוף, הגדלת ייצוגן של האוניברסיטאות המשתתפות במועצה נראית לי הגיונית. אוניברסיטת בן-גוריון בנגב ואוניברסיטת חיפה הפכו למוסדות של-ממש במערכת ההשכלה הגבוהה, וראוי שתהיינה מיוצגות גם הן במוסד זה.

היו"ר ש. ארבל-אלמולינו:
רשות הדיבור לחברת-הכנסת הרליץ.

אסתר הרליץ (המערך):
גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, כאשר עמדתו לצאת מכאן לקופנהאגן ולייצג בה את מדינת ישראל נטלתי עמי ממכון בן-צבי כתובה של זוג יהודי פרסי מהמאה ה-19 ומגילת אסתר ירושלמית כתובה בכתב-יד נאה ומאויירת באיורים רבים על קלף, גם היא מן המאה הקודמת. שני מסמכים אלה קיטשו את בית השגרירות והפכו לאטראקציה מיוחדת בביתו של שגריר ישראל בבירת דנמרק.

גברתי היושבת-ראש, זכה הנשיא השני של ישראל, יצחק בן-צבי, כי לאחר מותו ימשיכו, בצריף שגר בו ובמכון הנקרא על שמו, במפעל חייו: אהבת הארץ, חקר תולדותיה בצד חקר שבטי ישראל. חברי הכנסת, זכה הצריף הצנוע בירושלים, ששימש כבכוד משכן לנשיאים בן-צבי ושזר וזכרונם-לברכה, כי יד בן-צבי תשוכן בו וכי הבית יהיה שוקק תלמידים-חכמים מזה ו"עמך" מזה — גם אלה וגם אלה באים ללמוד ולהרחיב דעת.

גברתי היושבת-ראש, בשנה זו הלכה לעולמה גם רעייתו של יצחק בן-צבי, רחל ינאית בן-צבי, וזכרונה לברכה. אני מוצאת לנכון לנצל הזדמנות זו כדי להביע לרחל בן-צבי, ז"ל, את מלוא ההוקרה על שהוסיפה למסע עלים הרבים והחשובים שעסקה בהם מיום עלותה לארץ גם את יד בן-צבי. היא היתה שותפה נאמנה להשיכת הצריף והמכון לא רק למקום מחקר כ-אם למקום ועד לידיעת הארץ והעם ולהקניית אהבת המולדת. כל אלה גם ברמה האוניברסיטאית, בחינת העיסוק במחקר המדעי,

הערות אחדות לתיקון המוצע לפנינו לחוק יד בן-צבי, וקודם-כול זה ההודמנות לומר משפטים אחדים בשבח המוסד, מוסד שמלכתחילה קם כיד-זכרון, כמצבת-זכרון לנשיא אהוב ונאצל. אך במשך 11 שנות קיומו הפך המוסד למפעל מבורך לחקר תולדות ישראל, לחקר ארץ-ישראל ולחקר עדות ישראל, וידידו רב לו בכל הנעשה בתחומים אלה. המיוחד במוסד זה, כפי שאני רואה אותו, הוא בכך שהוא לא רק יד-זכרון, לא רק מצבה, אלא מפעל חי, מפעל של מעשה מחקר. אני מכבד את הנעשה בתחום זה על-ידי המוסד להפצת הידע הנחקר.

בשנים האחרונות המוסד החשוב הזה אינו רואה את עצמו רק כהיכל-שן נוסף בירושלים אלא יוצא אל ההמון, גים, יוצא אל הערים, אל מקומות ישוב בארץ. אני חושב שהוא עושה בכך שליחות גדולה לחינוך לאהבת ארץ-ישראל ולאהבת עם ישראל.

התיקונים המוצעים עתה הם בעיקר תיקונים טכניים. אבל מאחורי תיקונים אלה יש גם דברים. עצם העובדה שמבקשים להגדיל את הרכב המועצה מ-31 חברים ל-51 מעידה על כך — ואני ניסיתי לקבל את הנתונים הסטטיסטיים, אך לא יכלו לומר לי — שאותם 31 חברים שנבחרו למועצה, תדירות ההשתתפות שלהם בישיבותיה נמוכה. אני יודע, כולם אנשים שכבודם במקומו מונה, כולם אנשי סגולה ומעשה בתחומים שלהם, אבל אין עתותיהם פנויות להשתתף בישיבות המועצה של מוסד זה. לכן באה הבקשה להרחיב את המועצה.

מרדכי וירשצבסקי (התנועה לשינוי ויזמה):
כדי שיותר אנשים לא יבואו לישיבות?

בן-ציון רובין (חזית דתית לאומית):
כדי להכניס יותר אנשים למעגל. אבל בצד הגדלת היקף המוסד חשוב להוסיף סאנקציה המקובלת בכל מוסד ובכל מועצה, שחבר מועצה שנעדר איקס פעמים, פעמיים או שלוש פעמים, מישירות המועצה יחדל לכהן בה ובמקומו ייבחר אחר, שיש לו פנאי ורצון לתרום לציבור מומנו. זו סמכות שצריך להוסיף. אבל אני מקבל את הגישה של הגדלת מספר חברי המועצה, לא מפני שיש צורך להוסיף אנשים אלא מפני שיש צורך להוסיף גוונים ובני-גוונים להרכב המועצה. עברתי על הרכב המועצה — והדבר אמור לגבי הרבה מועצות ציבוריות אחרות — ולצד נוכחתי לדעת כי הייצוג אכן נעשה כדי להכניס את האנשים הראויים, אבל לפעמים, אולי בשוגג, הוא אינו משקף את פני החברה בישראל. מוסד מכובד מעין זה, שאני מעריך ומוקיר אותו, מוסד יד בן-צבי, העוסק בחקר תולדות ישראל ובחקר עדות ישראל, הייתי מצפה שיישבו בתוכו נציגים של עדות שונות, היכולים לתרום לעשייה של המוסד במחשבה ובידע. אני אומר את הדברים לא רק כלפי מוסד זה אלא כלפי כל המוסדות והמועצות הציבוריים, כי צריך שישקפו את כל עדות ישראל. לא ייתכן שבמועצה של שלושים איש ימצא רק אדם אחד או יימצאו רק שניים מעדות המזרח. נכיר בעובדה שמחצית האוכלוסיה הם בני עדות המזרח. ואם אנו רוצים בשילוב האמת ואיננו רוצים בניכור חברתי, ניתן להם את הביטוי ההולם על-ידי ייצוג נאות.

ואל יבואו ויטענו הטוענים שמכניסים למועצות רק את האנשים המתאימים, כי טענה זו פסולה משני טעמים: הטעם האחד — כאילו אין מתאימים בין בני עדות המזרח; והטעם השני — כאילו מי שנמצאים במועצה

חוברת כ"ג, ישיבה שכ"ה

— חוק יד יצחק בן-צבי (תיקון מס' 2) ; חוק ההוצאה לפועל (תיקון מס' 5) ;
— חוק לתיקון פקודת בתי-המשפט העירוניים (מס' 6) —

הנשים ול"אנשי החינוך" שהם ברובם "נשי חינוך", ומפאת העניין הרב שיש לבני עדות המזרח ולעולים חדשים בכל הנעשה ביד בן-צבי על שלוותיה, אני מבקשת להבטיח ייצוג נאות לשלושה גורמים אלה בגופים המנהלים — לבני עדות המזרח, לעולים חדשים ולנשים.

בקשה שלישית לי אל הוועדה: גם אני מבקשת לש"אול מי האחראי אחריות מיניסטריאלית לחוק הזה. האם אמנם הממונה על ביצוע חוק יד בן-צבי הוא ראש הממשלה? האם הוא שר החינוך? למקרא החוק והצעת התיקון יש ספק בדבר. אני מבקשת כי בממשלה הקודמת ראש הממשלה האציל מסמכותו לשר החינוך, אך אין הדבר מוצא את ביטוי בתיקון שלפנינו.

גברתי היושבת-ראש, אני מבקשת לברך את הבאת הצעת החוק הזו בפני הבית, יען כי אנחנו למדים מכך שיד בן-צבי מתרחבת ומרחיבה את פעולותיה. אין ספק שהכנסת כולה מחייבת את המשך המפעל החינוכי-מדעי החשוב הזה וכי הכנסת רואה ביד בן-צבי ובמכון בן-צבי את קיום המורשה של הנשיא בן-צבי ושל רעייתו רחל, זכרונם לברכה.

היו"ר ש. ארבל-אלמזולינו :
האם כבוד שר החינוך רוצה להשיב ?

שר-החינוך והתרבות ז. המר :
לא.

היו"ר ש. ארבל-אלמזולינו :
אם כך, אני מעמידה להצבעה את ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדת החינוך.

הצבעה

ההצעה להעביר את הצעת חוק יד יצחק בן-צבי (תיקון מס' 2), תש"ם—1980, לוועדת החינוך והתרבות נתקבלה.

ג. חוק ההוצאה לפועל (תיקון מס' 5), תש"ם—1979 *

חוק לתיקון פקודת בתי-המשפט העירוניים (מס' 6), תש"ם—1979 **
(קריאה ראשונה)

התיקון האחד הוא בהגדרת המונח "חוב פסוק". מונח זה, המופיע במספר רב של סעיפים בחוק ההוצאה לפועל שעניינם בביצוע פסקי-דין וגביית החוב, כולל כיום את החוב, הריבית וההוצאות שנתחייב בהם החייב לפי פסק-דין. מאחר שעתה מהווים גם הפרשי הצמדה חלק מהחוב, לכלול אף אותם בהגדרת "חוב פסוק" כך שהוראות חוק ההוצאה לפועל יחולו גם על גבייתם.

תיקון שני באותו נושא מוצע בסעיף 57 לחוק, הדן בזקיפת הכנסות הביצוע וקובע מהו סדר העדיפויות שעל-פיו חייב המוציא לפועל לזקוף את התשלומים המתקבלים מהחייב. גם כאן מוצע להוסיף את הפרשי ההצמדה לרשימה הנוכחית הכללת את האגרות והוצאות הכרוכות בהוצאה לפועל וכן את הריבית, הקרן וההוצאות הכלולות בחוב הפסוק עצמו.

בהודמנות זו מוצע גם לשנות את מיקומן ברשימה זו של ההוצאות הכלולות בחוב הפסוק על-ידי העברתן

וגם ברמה העממית, בחינת השכלה שווה לכל נפש ולכל גיל.

יד בן-צבי היא היום מוסד המנציח בכבוד וביקר את נשיאה השני של מדינת ישראל, מוסד הממלא חלל ריק במחקר ובהקניית דעת. לאמיתו של דבר חוקרת יד בן-צבי את אלפיים השנים האבודות מבחינת מחקר הישוב היהודי בארץ-ישראל, מה גם שהישוב היהודי מעולם לא חדל מן הארץ. יד בן-צבי עושה כל אלה כאשר מרכזה בירושלים ושלוותיה מתפשטות מקריית-שמונה בצפון ועד בואר נגבה לבאר-שבע.

אני רוצה להביע שביעות-רצון מיוחדת על כך שיד בן-צבי משתפת פעולה עם אוניברסיטת בן-גוריון בבאר-שבע. אדוני שר החינוך, אני מבקשת להשתמש בהודמנות זו ולהסב את תשומת-לבך לשינוי שם במוסד שאתה, כבוד השר, אחראי לו לפי חוק בן-גוריון. לאחרונה נתבררנו כי המכון לחקר המדבר בשדה-בוקר לא ייקרא עוד על שם בן-גוריון, בהתאם לחוק ובהתאם לכוונת המחוקק, כ-אם על שמו של יעקב בלאושוטין. עם כל הערכתי ליעקב בלאושוטין וזמנו, שהיה ידיד קרוב של בן-גוריון, ולת-רומה הנכבדה של משפחתו בארצות-הברית, אודה לכבוד השר אם יאמר לנו אם השינוי נעשה בהתאם לחוק, ואם אין בשינוי השם פגיעה בזכרו של דוד בן-גוריון.

גברתי היושבת-ראש, אני רוצה לתמוך בהצעה להרחיב את המוסדות המנהלים את יד בן-צבי, את המועצה הציבורית ואת הוועד המנהל, יען כי פעילותה הברוכה של יד בן-צבי הורחבה. אני רוצה לקוות כי אכן יהיו מיוצגים במוסדות כל מי שיש להם עניין בנושא ומי שיוכל לתרום לדיוני המועצה והוועד המנהל. אני מבקשת שהוועדה שתטפל בחוק תבדוק אם אמנם ההרכב המוצע אינו גדול מכדי שיוכל להיות יעיל.

בקשה שנייה לי אל הוועדה אשר תטפל בחוק זה: מפאת העניין הרב שיש לציבור כולו, ובתוכו לציבור

היו"ר ש. ארבל-אלמזולינו :

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לחוק ההוצאה לפועל (תיקון מס' 5), תש"ם—1979 — קריאה ראשונה. באותה עת מביא שר המשפטים, בקריאה ראשונה, חוק לתיקון פקודת בתי-המשפט העירוניים (מס' 6), תש"ם—1979. רשות הדיבור לשר המשפטים.

שר-המשפטים ש. תמיר :

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, התיקונים המוצעים בחוק ההוצאה לפועל, שאני מביא היום לפניכם, נדרשים בעקבות התיקון מיום 1 בינואר 1979 לחוק פסיקת ריבית והצמדה, תשכ"א—1961, אשר הסמיך את בית-המשפט לפסוק — בנוסף על סכום החוב שפסק לבעל דין — תשלום הפרשי הצמדה בצירוף ריבית נמוכה, במ-קום הריבית החוקית שהיה מוסמך לפסוק עד לתיקון האמור.

* רשומות (הצעות חוק, חוב' 1420).

** רשומות (הצעות חוק, חוב' 1427).

רים מכהנים כשופטים אך ורק נציגי ציבור אשר יושבים על כס המשפט בשניים.

קיימת, כמובן, הצדקה להגבלת סמכות הענישה של שופטים שאינם שופטים מקצועיים, אולם יש להתאים את ההגבלה לתנאי הזמן. השינוי המוצע עתה נדרש כדי לקרב את סמכותם של השופטים ההדיוטות לשיעור הקנה סות הקבועים לעבירות שבהן הם מוסמכים לדון, במיוחד בעבירות של תיכנון ובנייה שבהן הועלו לאחרונה שיעורי הקנס באורח משמעותי ביותר.

לפי התיקון המוצע יהיו שופטי העיר שאינם שופטים בשכר מוסמכים להטיל בשל עבירה אחת קנס של עד 10,000 לירות.

אני מציע להעביר את ההצעה לוועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת.

היו"ר ש. ארבל-אלמולינו :

הדיון בשני החוקים משולב. חברי הכנסת, מאחר שאין רשומים לדיון בשני החוקים אני מעמידה להצבעה את ההצעה להעביר את חוק ההוצאה-לפועל (תיקון מס' 5), תש"ם-1979, לוועדת החוקה, חוק ומשפט, וכן אני מעמידה להצבעה את ההצעה להעביר את חוק לתיקון פקודת בתי-המשפט העירוניים (מס' 6), תש"ם-1979, לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

ה הצ ב ע ה

ההצעה להעביר את חוק ההוצאה-לפועל (תיקון מס' 5), תש"ם-1979, לוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

ההצעה להעביר את הצעת חוק לתיקון פקודת בתי-המשפט העירוניים (מס' 6), תש"ם-1979, לוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

יד. חוק סמכויות שעת-חירום (מעצרים) (תיקון), תש"ם-1979 * (קריאה ראשונה)

בסמכויות המעצר המינהלי איננו שכיח ביותר, הרי נצטרך כבר בתקופת הרצתו של החוק החדש נסיון-מה המצביע על צורך לכלול תיקונים מסויימים בהצעה שיקלו על זרועות הבטחון למלא את תפקידם כראוי, מבלי לפגוע פגיעה כלשהי בעיקרי החוק ומבלי שיהיה בדבר צימצום של זכויות העציר.

לפי החוק הקיים הסמכות להכריע בצו המעצר של שר הבטחון — לאשרו, לבטלו או לשנותו — היא בידי הנשיא של בית-המשפט המחוזי שבאזור שיפוטו נעצר העצור. התקופה של התחלת הדיון בפני הנשיא היא קצרה ביותר — 48 שעות ממצרו, וזו תקופה שבה חייבים לערוך את הבקשה לאישור הצו עלי-מי כל הכללים שנקבעו לכך בתקנות סדרי הדיון. כן קובע החוק שאם נבצר מהנשיא להתחיל בדיון יבוא במקומו הנשיא התורן של אותו בית-משפט. נבצר גם מהנשיא התורן להתחיל בדיון, יבוא במקומו הנשיא של כל בית-משפט מחוזי אחר.

לא זאת אף זאת : מקומות המעצר של עצירים מינהליים אחרי ביצוע המעצר אינם נמצאים דווקא בתחום

המהקום האחרון בסדר העדיפויות אל זה הבא מייד לאחר הוצאות לשכת ההוצאה-לפועל. הטעם לשינוי זה הוא שסכומי ההוצאות שולמו במזומנים מכיסו של הזוכה, כדי לממש את חובו המגיע לו כחוק, וסכומים אלה אינם נוש"איים ריבית. מן הצדק, איפוא, שהם יוחזרו לו מהכספים הראשוניים שמשלם החייב.

אני מציע להעביר את הצעת החוק לוועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת.

אשר להצעת החוק השנייה, גברתי היושבת-ראש : הצעת החוק המובאת בזה לפניכם מתייחסת לבתי-המשפט העירוניים המתמנים על-ידי שר המשפטים מכוח פקודת בתי-המשפט העירוניים. לבתי-משפט אלה מוקנית סמכות שיפוט בעבירות על חוקי-העזר העירוניים ובעבירות נוספות המפורטות בתוספת לפקודה — בין היתר, בעבירות לפי חוק רישוי עסקים, תשכ"ח-1968, חוק התיכנון והבנייה, תשכ"ה-1965, והחוק למניעת מפגעים, תשכ"א-1961.

כיום מופעלים 13 בתי-משפט עירוניים, ובהם מכהנים 8 שופטים בשכר, שדינם לעניין סמכות הענישה כדין שופטי בית-משפט השלום. נוסף על שופטים אלה מכהנים בבתי-משפט עירוניים מסויימים שופטים עירוניים שאינם שופטים בשכר והם נציגי ציבור המכונים "שופטים הדיוטות". סמכותם של שופטים אלה, כשהם יושבים בדיון, מוגבלת. בתיקון לפקודה משנת 1974 נקבע כי שופטי עיר שאינם "שופטים בשכר" מוסמכים להטיל בשל עבירה אחת קנס שאינו עולה על שלושת-אלפים לירות או מאסר לתקופה שאינה עולה על חמישה-עשר יום.

בערים ירושלים, פתח-תקוה, רמת-גן ובני-ברק מכ"הנים רק שופטים בשכר. אולם בתל-אביב, בחיפה, בנתניה וברחובות מכהנים לצד כמה שופטים בשכר גם שופטים נציגי ציבור. בחמישה בתי-משפט עירוניים אחר-

היו"ר ש. ארבל-אלמולינו :

חברי הכנסת, אנו עוברים כעת לחוק סמכויות שעת-חירום (מעצרים) (תיקון), תש"ם-1980 — קריאה ראשונה. את החוק יביא שר המשפטים.

שר-המשפטים ש. תמיר :

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, לפני קרוב לשנה קיבלה הכנסת את חוק סמכויות שעת-חירום (מעצרים), תשל"ט-1979, והוא החליף את תקנות-שעת-החירום מתקופת המאנדאט שמטרתן הייתה דיכוי מלחמת הישוב בארץ-ישראל למען הקמת מדינת ישראל. כיאה למדינה דמוקרטית צימצם חוק זה צימצום דראסטי את סמכויות המינהל לשלול את חירותו של אדם מטעמים שבבטחון המדינה מבלי שניתן להצביע על עבירה בטחונית מסויימת שהיתה מאפשרת את מעצרו של האדם על-פי כללי סדר הדיון הפלילי או להוכיח עבירה בטחונית כזו בראיות רגילות. ההכרעה הסופית אם אמנם להחזיק אדם כזה במעצר נמסרה בידי הרשות השיפוטית החייבת לפעול תוך זמן קצר ביותר אחרי ביצוע המעצר. אס-כי השימוש

לכן אני מציע למחוק את סעיף 1 (1) ואת סעיף 3 כולו ולהשאיר שם את התיקונים הטכניים, שגם הם לא היו נחוצים כל כך, אבל אם כבר הוגשו — שיתקבלו.

היו"ר ש. אריבלי-אלמזלינו :

רשות הדיבור לחבר-הכנסת וילנר, אחרון הנואמים בדיון זה.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון) :
גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אנו נצביע נגד התיקון בחוק, אבל לא רק נגד התיקון, כי אנו נגד החוק כולו. אמנם נכון מה שאמר שר המשפטים — לפני שנה קיבלה הכנסת חוק סמכויות שעת-חירום במה שנוגע למעצרים מינהליים. החוק בא בחור צעד דמוקרטי, כב- יכול, לבטל את תקנות החירום הבריטיות, המאנדטוריות, הקולוניאליות. אולם מה עשתה הממשלה ? היא רק החליפה את הכותרת. חוקי החירום המשעבדים, המתאימים לגבי ה-natives, נשארו, ובכלל זה גם המעצרים המינהליים, לכן הכותרת אמנם היא ישראלית אבל התוכן נשאר קולוניאלי, זר לכל רוח דמוקרטית. החוק הזה, גם כשהיה בכותרת בריטית וגם כשהוא בכותרת ישראלית, היה מופעל, קודם-כול, נגד האוכלוסיה הערבית, נגד מתנגדים פוליטיים ונגד הכוחות הדמוקרטיים במשך שנים רבות. מאז 1967 החוק הזה מופעל בעיקר נגד בני העם הפלשתינאי הנתונים תחת הכיבוש. ללא משפט, ללא אשמה, נמקים עד היום הזה מטובי בניו של העם הפלשתינאי בבתי-הכלא של הכיבוש. אנו הבאנו כאן בכנסת עובדות מחיריות הקשורות באנשים מטובי האינטליגנציה והפועלים, שרק התנגדותם הפוליטית לכיבוש הביאה אותם למעצרים מינהליים. רבים מהם ישבו בכלא שנים רצופות, המעצר המינהלי הוא לשישה חודשים, אבל באופן כמעט מכאני היו מאריכים, והיו מי שישבו שנה, שנתיים, שנה-חמש וחצי, ללא משפט. רבים מהם עונו באופן אכזרי ביותר והיו מקרים של מוות, ומקרים של עצירים שנשארו נכים לכל ימי חייהם.

עקיבא נוף (התנועה הדמוקרטית) :

על איזו מדינה בדיוק אתה מדבר ?

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון) :

על מדינת ישראל ועל השטח הכבוש קודם-כול. הבאנו כאן עובדות לא פעם אחת, העלינו הצעות לסדר-היום גם בנוגע למקרים קונקרטיים וגם בנוגע לנושא הכולל.

אני יודע שהחוק הזה מגביל את ההמשכיות, את הא-רכת המעצר. זה נכון. אבל עובדה היא שעד היום הזה יושבים אנשים על לא עוול בכפם, ללא שום אשמה, בבתי-הכלא. אנו מציעים, איפוא, לבטל את כל החוק.

במה שנוגע לסעיפים הקונקרטיים של התיקון, רא-שית, יש לי שלוש הסתייגויות. על אחת מהן דיבר חבר-הכנסת ורהפטיג. רוצים לעשות פה דבר שלא ייעשה. אולי זה תחת השפעתם של משפטים מספר שהיו בקשר לגוש-אמונים ולהתנחלויות ; על-כ-פנים מזור מאוד שהממשלה, עליידי התיקון בסעיף 4, באה להביע אי-אמון — כך אני מבין זאת — בחלק מהשופטים. כי מה קורה פה ?

זרח ורהפטיג (חזית דתית לאומית) :

אין סעיף 4.

של אזור השיפוט של בית-המשפט המחוזי שבתחומו בוצע המעצר, וזמני ההסעה של העציר מהמקום שבו נעצר עד למקום החזקתו במעצר, ומאותו מקום לבית-המשפט המחוזי — נכללים באותן 48 שעות שצייתי קודם. כדי ל-התגבר על תקלות כגון אלה ולא להביא לידי סיכול המטרות של המעצר מוצע שהסמכות להכריע במעצר המינהלי תהא בידי נשיאו של כל בית-משפט מחוזי, יתא המקום שבו נעצר העציר אשר יהא, ואם נבצר מאותו נשיא בית-משפט מחוזי, שאליו הוגשה הבקשה, להתחיל בדיון תוך אותן 48 שעות יבוא במקומו הנשיא התורן של אותו בית-משפט.

יתר התיקונים המוצעים, אופיים הוא טכני גרידא, ולכל הדעות באים הם להקל עם העציר ולא להרע את מצבו.

אני מבקש להעביר את הצעת החוק לדיון בוועדת החוקה, חוק ומשפט.

היו"ר ש. אריבלי-אלמזלינו :

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לדיון. רשות הדיבור לחבר-הכנסת אבנרי. איננו רשות הדיבור לחבר-הכנסת ורהפטיג, ואחריו — לחבר-הכנסת וילנר, שיהיה אחרון הנואמים.

זרח ורהפטיג (חזית דתית לאומית) :

ברשות היושבת-ראש, מורי ורבותי, ביקשתי רשות להעיר ולהביא את התנגדותי להצעת החוק, משום שגדמה לי כי ההצעה בסעיף 1 (1) פוגעת בעקרון משפטי חשוב. העקרון המשפטי החשוב הוא שתהיה הפרדה בין הרשות המבצעת לבין הרשות השופטת, וההפרדה הזאת מתבטאת גם בכך שהרשות המבצעת לא תוכל לבחור לה את השופט אלא בחירת השופט תיעשה על-ידי המחוקק. אם מחלקים עניין זה חלוקה טריטוריאלית, משמעות הדבר כך : אם נעצר עציר באיזה אזור שבו יש בית-משפט מחוזי, ילכו לנשיא בית-המשפט המחוזי או לשופט התורן שלו. ברגע שמבטלים עקרון זה ואומרים שהאד-מיניסטרציה, הרשות המבצעת, תוכל לבחור איזה שהוא נשיא של בית-משפט מחוזי בכל הארץ, זאת אומרת שנמסרה לה הזכות לבחור לה את השופט הרצוי לה. לשם מה זה ? אני שואל את שר המשפטים : לשם מה ? אולי אני אקבל גם את הקשבתו של שר המשפטים ?

הבעיה היא זו : החוק הקיים נותן את הסמכות בידי נשיא בית-המשפט המחוזי ; אם נבצר ממנו — אפשר לפנות לנשיא הנשיא התורן, ואם נבצר ממנו — אפשר לפנות לנשיא בית-משפט מחוזי בכל מקום אחר. כלומר יש כיסוי, אפשר להשיג את השופט. אם כן, למה לתקן תיקון זה ולבטל את העקרון הקיים ? לשם מה ? זה יכביד כל כך על שר הבטחון ? הרי זה יעורר מיד חשד או יכול לעורר חשד. אני, חלילה, לא הושד, לא בשר המש-פטים — ששוב עסוק ואינו שומע — ולא בשר הבטחון. אבל לשם מה תיקון שזינו מוסיף הרבה ועלול לעורר חשדות שונים ? זאת בעיקר כאשר התיקון מובא כל כך מהר. רק לפני שנה נתקבל החוק. תנו לו לפעול. האם זו באמת הפרעה גדולה כל כך, כשיש אפשרות להשיג את השופט וכשהכול מכוסה ? האם זה באמת יכביד על שר הבטחון ?

אני מתנגד בכלל לזה שממהרים כל כך להביא תיקונים שאין להם ערך רב, בעיקר תיקון כזה אשר, דרך-אגב, פוגע גם בעקרון חשוב מאוד.

שבית-המשפט הופך במקרים מסוימים לקנוניה בין ה-
ממשל הצבאי, בין משרד הבטחון ובין אנשים מסוימים
הנקראים שופטים. אם אין זו קנוניה, איך זה יכול
להיות?

ש"ר-המשפטים ש. תמיר:

גברתי היושבת-ראש, אפשר לבקש בללום את פיו
של אדם המנאץ את בתי-המשפט של מדינת ישראל?

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
שר המשפטים, אתה מדבר על נאצה? אתה טובע
בלימת פה? הרי כשהיית באופוזיציה הופעת פה בקול
גדול מאוד ואמרת דברים חמורים מאוד.

ש"ר-המשפטים ש. תמיר:

מעודי לא אמרתי מלה נגד בתי-המשפט.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אמרת דברים חמורים מאוד כשהיית באופוזיציה,
אבל עכשיו אתה יושב בכיסא מיניסטריאלי ושכחת מה
שדיברת.

ש"ר-המשפטים ש. תמיר:

לא שכחתי כלום, בוודאי לא אתכם, אבל אתה לא
תנאץ בתי-משפט בישראל.

היו"ר ש. ארכלי-אלמזולינו:

חברת-הכנסת וילנר, אדוני שר המשפטים, אני מבק-
שת מאוד משניכם, קצת גם — — —

ש"ר-המשפטים ש. תמיר:

לא את שנינו.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אינני מנאץ בכלל את בתי-המשפט. אני מוחה על
החוקים שהממשלה מביאה. אתם מנאצים בתי-משפט כש-
אינכם נותנים אמון אפילו בנשיאים מסוימים של בתי-
משפט מחוזיים לפי התיקון הזה. שהביא עכשיו השר.

ולתיקון השלישי, האחרון הקונקרטי — אינני מתנגד
שאפשר יהיה תמיד להקטין או לקצר את תקופת המעצר
האדמיניסטרטיבי גם בלי להביא מחדש את העניין בפני
בית-המשפט, אבל זה דבר צדדי. בסך-הכול החוק היסודי
פסול וגם התיקונים המהותיים בו פסולים.

היו"ר ש. ארכלי-אלמזולינו:

שר המשפטים רוצה להשיב?

ש"ר-המשפטים ש. תמיר:

כן.

היו"ר ש. ארכלי-אלמזולינו:

בבקשה. רשות הדיבור לשר המשפטים.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):
גברתי היושבת-ראש, אבקש רשות לבקש הבהרה
מהשר.

היו"ר ש. ארכלי-אלמזולינו:

אולי תעשי זאת עכשיו, כששר המשפטים יתחיל
לדבר. במהלך התשובה אתן לך את הרשות.

ש"ר-המשפטים ש. תמיר:

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, — — —

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אני מדבר על סעיף 4 הקודם, בחוק המקורי — אותו
סעיף שאתה דיברת עליו. שר הבטחון חייב תוך 48 שעות
לאחר המעצר לבוא לנשיא תורן של בית-משפט מחוזי,
כדי לבקש להאריך את המעצר המינהלי. עד עכשיו היה
חייב לבוא לנשיא בית-המשפט במחוז שבו בוצע המעצר,
ועכשיו נותנים אפשרות, כפי שאתה אמרת, לממשלה,
לשר הבטחון, לרשות המבצעת, לבחור לה את השופט
בכל מחוז. וכשבוחרים את המחוז זאת אומרת שבוחרים
את השופט, ששם יהיה קל יותר — כך אני מפרש זאת,
מדוע אסור לי? — לקבל את צו המעצר.

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
וזה הפירוש הנכון.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
הגענו כבר עד כדי כך שהממשלה מביעה אי-אמון
בחלק מהשופטים שאין היא סומכת עליהם כי יחזו את
ההארכה לצו המעצר המינהלי. זה רק מראה את הכיוון,
זהו רק סימפטום קטן של מגמות הממשלה.

בקשר לסעיף 2 יש פה תיקון טכני, כאילו טעות
דפוס היתה כאן — כתוב היה "סניגור צבאי" ועכשיו
מציעים לחקוק את המלה "צבאי". אבל המהות של העניין
איננה במלה. עצם הדבר הזה שמדובר על סניגורים, על
עורכי-דין, שצריכים לאשר אותם להופעה בפני בתי-
משפט צבאיים או בפני בתי-משפט בעניינים מסוימים;
עצם ההפליה בין עורכי-דין היא דבר פסול, דבר אנטי-
דמוקרטי — — —

מרדכי צפורי (הליכוד):

אתה מתכוון לעורכי-הדין שמדווחים למוסקבה או
לאלה החיים בארץ-ישראל?

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):

יש עורכי-דין ישראלים ערבים. הם אזרחי ישראל,
חברי הלשכה.

מרדכי צפורי (הליכוד):

הם חברי הלשכה, ויש דברים שמוטב שלא יידעו,
ומי כחברי הכנסת מבין זאת.

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

תכלאו אותם במחנות, וכך לא יידעו בכלל שום דבר.

היו"ר ש. ארכלי-אלמזולינו:

חברת-הכנסת אלוני, אבקש לשבת.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):

לא, ברשות היושבת-ראש, אני רוצה לשאול.

היו"ר ש. ארכלי-אלמזולינו:

מה את רוצה, להעיר משהו לנואם, לשאול אותו?

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):

לא, אשאל אחר כך את השר.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
חברת-הכנסת אלוני, זה נכון, יש עורכי-דין ערבים,
אבל יש גם עורכי-דין יהודים ישראלים אשר נפסלו
כעורכי-דין להופעה בבתי-משפט מסוימים. אני חושב
שזה לא רק אנטי-דמוקרטי אלא זה גם גורם המסייע
לעיוותי דין. אם יש מה להסתיר, אני יכול לחשוב בכלל

חבורת כ"ג, ישיבה ש"ה
— חוק מסכיות שעת-חירום (מעצרים) (תיקון) —

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):
אדוני השר.

שר-המשפטים ש. תמיר:
בבקשה.

היו"ר ש. ארבל-אלמזלינו:
כן, בבקשה, חברת-הכנסת שולמית אלוני.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):
בתשובות שתענה אני מבקשת להבהיר את הנקודה הבאה: לפי החוק, לרבות התיקון שיש כאן, עורכי-דין אזרחי מדינת ישראל שזם ערבים, חברי לשכת עורכי-הדין, האם יכולים או אינם יכולים לייצג אדם העצור לפי החוק האמור?

שר-המשפטים ש. תמיר:

אשיב לך, חברת-הכנסת שולמית אלוני.

ובכן, תחילה להערתו של חברת-הכנסת ורהפטיג. אני תמה מאוד על שהערה זו יצאה מפיו של משפטן מנוסה ומלומד כמוהו. לא באנו להפר שום כלל. החוק הזה כל כולו הוא לקולה וזכה לשבחים מרחיקי-לכת אפילו מגורמים שאינם מרבים לחלק לנו שבחים. בדין ותשובו האחרון של מחלקת המדינה, בצד דברי ביקורת מסויימים, באים דברי שבח לחוק ולהתלתו בשטחי יהודה, שומרון וחבל עזה.

(חברת-הכנסת ז. ורהפטיג קורא קריאת-ביניים)

חברת-הכנסת ורהפטיג, אני לא הפסקתי אותך. אני רק התחלתי.

אני מציע כאן תיקון, לאחר שנת נסיון, לאור לקחים בשטח של מערכת הבטחון, האומרת שיש קשיים טכניים בעקבות ריחוקם של מקומות מעצר, בגלל החובה שחייבנו את עצמנו להביא עציר במהירות בפני נשיא של בית-משפט מחוזי. ואני אומר שכל נשיא של בית-משפט מחוזי כשר בעיני. אני בוחר לי שופטים? כאשר שופט שלום ראשי או נשיא של בית-משפט מחוזי מחלקים תיקים בין שופטים, הם בוחרים להם שופטים? ואם הרשות המבצעת חייבת לחפש את הקירבה הגיאוגרפית, יש נשיא שהוא עדיף על השני? מדובר על מספר מצומצם של נשיאים המורמים מקרב אחיהם השופטים במערכות בתי-המשפט המחוזיים. האם אנחנו באים לה-טיל דופי באחרים? האם דילגנו על משהו?

אם כן, כשמשמיע זאת אדם המייצג כאן גורמי-חוץ זרים, עוינים, אויבים לישראל, אינני תמה, אבל שתבוא מפיך כך השאלה לגבי הצעה שכל מקורה נעוץ בלקחים מעשים מן השטח?

זרח ורהפטיג (חזית דתית לאומית):

סליחה, קירבה גיאוגרפית היא תמיד קירבה לבית-המשפט המחוזי האזורי. זו קירבה גיאוגרפית.

שר-המשפטים ש. תמיר:

אבל אם מדברים על מקום המעצר ועל סמכות השיפוט, הרי העצורים האלה אינם עצורים בהכרח בבתי-מעצר רגילים.

זרח ורהפטיג (חזית דתית לאומית):

פה כתוב כך.

שר-המשפטים ש. תמיר:

חברת-הכנסת ורהפטיג, לפי מקום השיפוט אין בית-המשפט הנוגע בדבר סמוך תמיד למקום המעצר לפי החלוקה הקלאסית. לא מדובר על מקומות מעצר רגילים. מדובר על עצורים מסוכנים במיוחד, ולפעמים, אם אתה צריך לקחת את העצור הזה למקום רחוק, לבית-המשפט בנצרת או לבית-משפט בבאר-שבע ואתה רוצה לפנות לבית-המשפט המחוזי בירושלים, צריך שהדבר יינתן לך. אנחנו מבחינים בין נשיא לנשיא? ואם אמרנו שכאשר הנשיא איננו נוכל לפנות לנשיא תורן, גם את זה צריך למחוק?

זרח ורהפטיג (חזית דתית לאומית):
זה יש בחוק, זה לא צריך לחקן.

שר-המשפטים ש. תמיר:

אבל אתה הצעת למחוק את 3.

(חברת-הכנסת ז. ורהפטיג קורא קריאת-ביניים)

היו"ר ש. ארבל-אלמזלינו:

חברת-הכנסת ורהפטיג, אבקש שלא לנהל פה את הוויכוח. החוק הזה יעבור לוועדה.

שר-המשפטים ש. תמיר:

חברת-הכנסת ורהפטיג, באמת בכל הכבוד והידידות, אינך חייב להסכים לכל מה שאנחנו יוזמים, אבל בתחום זה, נוכח התגברות הטרור, אתה נוכח ביוזמה שלושים שנה לא הנינו ממשלות ישראל לנקוט אותה, לא הצליחו לבצע, וזאת בכיוון ליברלי, בכיוון הומאני, לא תוך הפקרת מערכת הבטחון. אז במקום לעודד, במקום לפעול מתוך אווירה של אמון — ויש לך אמון במערכת הבטחון — אתה צריך להשגיג ולהקשות, כאילו אנחנו פוגמים באיזה עקרון יסודי? והרי כל החוק הזה לא נועד אלא לתחום מוגבל מאוד, מצומצם מאוד, וכל כולו מיועד לשנות מחומה לקולה.

גברתי היושבת-ראש, לגבי הדיבורים על סניגור צבאי ולא צבאי נפלה טעות טכנית בחוק המקורי. שם נאמר "סניגור צבאי", שעה שהתגדרה של "סניגור" לפי חוק השיפוט הצבאי חלה על סניגורים צבאיים. חברת הכנסת שולמית אלוני, בתשובה על שאלתך אני רוצה לומר שאין הבחנה בין יהודי לבין ערבי וכל סניגור צבאי, שהוכשר על-ידי הוועדה המיוחדת להופיע בפני בתי-דין צבאיים, כשר להופיע במקרה זה, כפי שנקבע בחוק, ללא הבחנה גזעית או דתית או לאומית. יש עורכי-דין יהודים שהוועדה פסלה אותם מלהופיע, ובדין, כי הם אינם אמינים מבחינה בטחונית, ואין זה הולך לפי חלוקה עדתית או לאומית.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
זה נקרא מקארתיסם, אדוני השר.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):

אדוני השר, אני מדברת על משהו קונקרטי מאוד. העובדה היא שיש יהודים שיכולים ויש יהודים שאינם יכולים להופיע. אני מבינה שיש קריטריונים מסויימים בעניין זה, אבל היות שאין מחילים בסופו את חוק השירות הצבאי על ערביי ישראל והם אינם משרתים צבא, הרי אף אחד מהם אינו יכול, למעשה, לשמש

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אני אומר שהשר משקר ביוזע.

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אם אתה מדבר כמו שאתה מדבר — אתה שקרן
במצח נחושה. אראה לך יהודים וערבים כאחד שעונו
בבתי-המעצר. אני מוכן למנות שמות.

שר-המשפטים ש. תמיר:

כאשר חבר-הכנסת וילנר אומר שבית-המשפט שותף
לקנוניה, אילו היה משמיע את הדברים האלה בלא
חסינות היה צריך לתת את הדין על כך, מפני שזה לא
רק שקר ועלילה, אלא הוא מנסה להטיל דופי באחד
המוסדות היפים והנעלים של המדינה שכל באיה מתברר
כיום בהם ושבעולם מתברכים בהם. זה שוב מוכיח את
תעודת הזהות למהותו, לאופיו ולמה שמייצג חבר-הכנסת
וילנר בבית הזה. העם יודע להסיק את מסקנותיו.

אני מבקש להעביר את ההצעה לוועדת החוקה, חוק
ומשפט. זה היה במקור בוועדת החוקה, חוק ומשפט.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
הקנוניה היא של הממשלה ושל בתי-המשפט הצב-
איים. אינני מאמין לבתי-המשפט הצבאיים.

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
מה על האסיר שהכנסתם לבית-משפטים? אין עי-
נויים במדינת ישראל...

היו"ר ש. ארבל-אלמזולי:

אדוני שר המשפטים, אם יש הצעה אחרת, ועדת
הכנסת היא שתכריע לאיזו ועדה יועבר החוק. אם חבר-
הכנסת ורהפטיג יחזור בו מהצעתו — — —

זרח ורהפטיג (חזית דתית לאומית):
ועדת הכנסת תחליט.

היו"ר ש. ארבל-אלמזולי:

אם יש שתי הצעות, אכן ועדת הכנסת תחליט. ניגש
להצבעה.

ה הצ ב ע

ההצעה להעביר את הצעת חוק סמכויות
שעת-חירום (מעצרים) (תיקון), תש"ם—
1980, לוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

פו. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

(תיקון מס' 3), תש"ם—1980; 3. חוק שירות הציבור
(הגבלות לאחר פרישה) (תיקון), תש"ם—1980; 4. חוק
עידוד התעשייה (מסים) (תיקון מס' 7), תש"ם—1980 —
שחזרו כולם מוועדת העבודה והרווחה ומוועדת הכספים.

עוד הונחו מסקנות-ביניים של ועדה משותפת של
ועדת הכלכלה וועדת העבודה בנושא: פיגוי ופיגוי שכו-
נות דרום תל-אביב.

פו. חוק לעידוד השקעות הון (תיקון מס' 18), תש"ם—1980 *

(קריאה ראשונה)

הון, (תיקון מס' 18), תש"ם—1980 — קריאה ראשונה.
רשות הדיבור לשר התעשייה, המסחר והתיירות.

בעניין זה כסניגור. ממילא ההגדרה שיש כאן והתקנות
שאתה התקנת יוצרות אפליה גם אם זה לא נאמר במפור-
ש. אני מציעה לשקול אם אין לתת פה פתח, על-מנת
שעורכדין אזרחים ישראלים, שאין בהם פגם, יוכלו
לייצג אנשים בבתי-הדין האלה.

שר-המשפטים ש. תמיר:

חברת-הכנסת שולמית אלוני, אני מבין שבנושא זה יש
לך הצעות, ומגמתך חיובית לכל הדעות, ובוודאי ובוודאי
יש עורכדין ערבים לרוב, כמו עורכדין יהודים לרוב,
שהם נאמנים למדינה ושהם אמינים. אין שום ספק בכך,
אבל אם יש רצון לתקן את החוק הרי אין לעשות זאת
במסגרת הצעת החוק הזאת ולא במסגרת החוק המקורי
הנוגע למעצרים, אלא בחוק השיפוט הצבאי. הוא המקור
שממנו שאבנו את החשתיית לגבי הזכות לברור עורכדי-
דין או, במקרים בודדים, לפסלם.

גברתי היושבת-ראש, עכשיו לגמרי בקצרה. איני בא
להביע תמיהות על מה שאומר חבר-הכנסת וילנר. הבית
הזה התרגל אליו כבר הרבה שנים, לשבט או לחסד,
שומע מפיו הרבה דברי שיקוצים על כל מה שטוב ויפה
במדינת ישראל. אבל כאשר העצורים האלה — ודינם
לא נחרץ ואני לא בא לקבוע מי הם — התשעה-עשר
הללו, שבתי-המשפט שלנו קבעו שאכן יש להחזיק אותם
במעצר, הם בעיני חבר-הכנסת וילנר טובי בניו של העם
הערבי — הוא בא לומר שהוא נושא את עיניו לקיעקועה
של מדינת ישראל. אם החשודים בחתירה תחת קיום
המדינה, שבית-המשפט על-כל-פנים סבר שעליהם להיות
מאחורי סורג ובריוח, וכיום בית-המשפט הוא הקובע — אם
אלה הם בעיניך הבחורים, אתה בכך גותן לעצמך זהות
לאן פניך נשואות.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
איני רוצה לקבל ממך מחמאות.

שר-המשפטים ש. תמיר:

אני חייב להגיב על שני משפטים נוספים: שקר
וכזב, ועלילת-שווא היא שעונה משהו, ושקר וכזב
הוא שמישהו מצא את מותו שעה שהיה נתון במעצר
לפי החוקים הללו. חבר-הכנסת וילנר לא רק צריך
לדעת זאת; הוא יודע זאת והוא משקר ביוזעין כשהוא
אומר את ההיפך.

היו"ר ש. ארבל-אלמזולי:

נשמע הודעה על המסמכים שהונחו על שולחן הכנסת.

משנה למוזכר הכנסת ש. יעקבסון:

ברשות היושבת-ראש, הריני מתכבד להודיע כי הונחו
היום על שולחן הכנסת, לקריאה שנייה ולקריאה שלי-
שית: 1. חוק שירות המדינה (גימלאות) (תיקון מס' 22),
תש"ם—1980; 2. חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 28)

היו"ר ש. ארבל-אלמזולי:

חברי הכנסת, אנו עוברים לחוק לעידוד השקעות

שר התעשייה, המסחר והתיירות ג. פת :

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, תיקון החוק לעידוד השקעות הון (תיקון מס' 18) קובע הארכת הזכות לקבלת מענק השקעה או מענק תוצרת הארץ. מדובר בתכניות שאושרו עד סוף מארס 1976 וגמצאות בתהליך ביצוע, אך ביצוען עדיין לא הושלם. עד 31 במארס שנה זו, בהתאם להצעת התיקון, יוכלו מפעלים להשלים את הקמתם וליהנות ממחן המענקים שנקבעו להם בעת אישור התכנית במשך שלוש השנים הקרובות, כפוף לבדיקה ולאישור של מינהלת מרכז ההשקעות. יש לציין, כי התקציב הדרוש להשלים מענקים אלה, בסך 150 מיליון לירות, כלול בהצעת תקציב המדינה לשנת הכספים הקרובה. יש לנו, כמובן, עניין מיוחד בהשלמת מפעלים שהוחל בהקמתם ואין לשנות מתנאי האישור תוך כדי ההקמה.

באשר למצב ההשקעות בכללו אכן ניכרת ירידה באישורי השקעות חדשות לעומת אישורים בשנים הקודמות. אמנם במשכות השקעות שהוחלט עליון בעבר, אך הירידה בביקוש בשוק המקומי, לחץ האשראי והצמדת הלוואות הפיתוח גורמים להאטה בביצוע. עם זאת, התנאים נראים מתאימים להמשך פיתוח תעשיות יצוא. אנו גותנים יד להשקעות סלקטיביות שמטרתן, בעיקר, גידול היצוא, תוך כדי עידודן של אותן השקעות המצויות בשלבי ביצוען.

אני מבקש, איפוא, גברתי היושבת-ראש, מהבית לאשר את התיקון המוצע.

היו"ר ש. ארבל-אלמזולנו :

לאשר עדיין איננו יכולים. אנחנו יכולים להעביר לוועדה. האם לוועדת הכלכלה? לאיזו ועדה השר רוצה להעביר את הצעת החוק?

שר התעשייה, המסחר והתיירות ג. פת :

לוועדת הכספים.

היו"ר ש. ארבל-אלמזולנו :

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לדיון. הדיון הוא אישי. רשות הדיבור לחברי הכנסת פעיל, ואחריו — לחברי הכנסת וילנר.

מאיר פעיל (מחנה שלי) :

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אני מציע לכנסת להחזיר את החוק לממשלה, ובזה לשנים סוף פסוק לקטע הזה בחוקים השלומיאליים והשלייליים לעידוד השקעות הון, כביכול, נדמה לי שהנימוק הראשון והעיקרי הפעם הוא כזה : החוק הזה, ביסודו, אושר לפני ארבע שנים. מדובר ברעיונות ובתכניות שסוכמו לפני ארבע שנים וצריכות היו להתבצע מ-1976 ועד היום. שנה אינה תקופה מספקת, שנתיים אינן תקופה מספקת, אבל נדמה לי כי ארבע שנים הן זמן מספיק. הגיע הזמן להפסיק את השיטה הזו של מענקים.

הסיבה השנייה — לא נטיית להאמין בשיטות האלה של מענקים כעידוד להשקעות הון, בתקופת הממשלה הקודמת; קל וחומר שאני מתנגד להן בתקופת הממשלה הזו.

שר התעשייה, המסחר והתיירות ג. פת :

אלה תכניות של הממשלה הקודמת.

מאיר פעיל (מחנה שלי) :

אני מסכים. אנחנו מדברים הפעם ברצינות. ההתנגדות שלי היא עקרונית הרבה יותר. אני בהחלט בעד שותפות של הממשלה בהשקעות הון. אני אאבק על כך שהון ממשלתי ישתתף בפיתוח הארץ, אבל לא בשיטה של מענקים. אני גם נגד שיטה של הלוואות, אם כי היא יותר טובה ממענקים. אני חושב שהממשלה חייבת להצטרף למפעלים חשובים על-ידי כניסה לשותפות ועל-ידי קבלת בעלות במגמה לשאת באחריות ישייה לכלכלת ישראל. מובן שצריך לדעת לבחור את השותפים ואת הפורוייקטים. אל לנו לבזבז את כספי העם לשם מתן מענקים לכל מיני בעלי הון פרטיים או אפילו הסתדרותיים, ובסופו-של-דבר אחא מוצא את עצמך משקיע — השר אמר לנו שבתקציב של השנה הבאה זה 150 מיליון לירות — את כספי המדינה במענקים לא רק על קרן הצבי, אלא שלפעמים עסקינן גם ב"צבי" לא הגון. אם כי לפעמים יכול לפשוט רגל מישור שניסה בכנות ולא הצליח. לכן, לפי דעתי, לא צריך לאשר את החוק הזה. אני אצטרף לפרוייקט, אפילו של הממשלה הזו, שיקבע דרכים להשקעות הממשלה בפיתוח, על-ידי כניסה לבעלות ממשלתית-ציבורית ולשותפויות. אני נגד מענקים לגורמים פרטיים ורכושניים, סתם בעלמא.

מאחר שאני בעד השיטה של עידוד פיתוח הארץ על-ידי הון ממלכתי שנכנס בשותפויות או בבעלות ישייה, ומאחר שאני חושב שהיה זמן מספיק — החוק הזה מיצה את עצמו במשך ארבע שנים — ומאחר שאני מאמין בנושא הזה לממשלה הזו עוד פחות מאשר לממשלה הקודמת, אני מציע לכנסת לאחד גם יחד את שלוש הסתייגויותי, ולהגיד לכבוד השר : קח את החוק חזרה.

היו"ר ש. ארבל-אלמזולנו :

רשות הדיבור לחברי הכנסת וילנר, אחרון המשתתפים בדיון זה.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון) :

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, נתקבל מנהג חדש בכנסת בתקופה האחרונה — השרים לא עושים שום מאמץ למסור דיון-חשבון לכנסת בנושא שהם מדברים עליו. ניגשים לעניין מספיק — החוק הזה כמה משפטים ומבקשים להעביר לוועדה. זה אני אומר דרך-אגב, כי היתה תקופה אחרת ובהודמנות כזאת היו שומעים בנושא של השקעות הון מה המצב, מה הבעיות. אבל ככה זה הופך ליחס פורמאלי : יש כנסת, חייבת לאשר, אומרים כמה משפטים וזהו זה.

עכשיו לגופו של עניין. החוק לעידוד השקעות הון שנחקק ב-1959 הוא חוק של מתן זכויות-יתר להון הון של מתן הלוואות ומענקים להשקעות שהן בחלקן הגדול פיקטיביות. בהרבה מקרים המשקיעים-כביכול מקבלים למעשה את כל ההשקעה בצורת מיליונים ומענקים מה-ממשלה, על חשבון משלם המסים הישראלי.

כידוע החוק לעידוד השקעות הון מעניק, נוסף על מילווה ארוכי-טווח ומענקים שונים, גם זכויות-יתר רבות אחרות, כגון פטור ממסים, זכות להעביר הרווחים וגם הקרן במטבע-חוץ לחוץ-לארץ, ועוד זכויות-יתר רבות. בא התיקון החדש לחוק ומוסיף חטא על פשע. משקיע בעל מפעל או בעל בניין שיש לו זכות לפי החוק למענק ממשלתי, וקיבל אישור על כך על-ידי המרכז להשקעות בין 1 לינואר 1971 ובין 31 במארס 1976, מחוייב לבצע

בסיומו של דבר, חברי הכנסת וגברתי היושבת-ראש, אנו מציעים להחזיר את התיקון לחוק לממשלה, וכן את החוק כולו.

היו"ר ש. ארבל-אלמזולינו :
רשות הדיבור לשר התעשייה, המסחר והתיירות.

שר התעשייה, המסחר והתיירות ג. פת :
גברתי היושבת-ראש, אני קצת מתקשה לענות לחברי הכנסת וילנר. אני לא מומחה כמוהו ואינני יודע איך מרמים ואיך מברחים הון מהארץ, ואיך חוזר הון שחור והון לבן. חברי הכנסת וילנר מכיר, כנראה, את הדברים האלה טוב ממני וטוב מחברים אחרים, מעיסקאות מפוק-פקות שיש לו במסגרת הפוליטית שלו.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון) :
כך אתם גראים, פושטי-רגל, זו רמה של שר. בושח וחרפה.

שר התעשייה, המסחר והתיירות ג. פת :
לפחות שר לא נבל ולא שונא ישראל, ולא יושב פה בחסד.

היו"ר ש. ארבל-אלמזולינו :
אדוני שר המסחר והתעשייה, אנא שוב לנושא.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון) :
אתה לא ראוי לתשובה.

שר התעשייה, המסחר והתיירות ג. פת :
אמר לך שר המשפטים מה שתעשה — אל תענה.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון) :
אני מכיר את המקראתיסטים האלה.

שר התעשייה, המסחר והתיירות ג. פת :
אני רוצה לומר כמה מלים לידידי חברי הכנסת מאיר פעיל. מטרת הצעת התיקון הבאה עכשיו היא לחזק את החייבויות שנתנה הממשלה לקודמת. אני חושב שממ-שלה זו חייבת לכבד התחייבויות אלה. בעלי מפעלים, משקיעים שבאו לישראל, או משקיעים מישראל השקיעו בהקמת מפעלים — ואינני מדבר אך ורק על השקעות בתעשייה הפרטית, מדובר גם בתעשייה הקיבוצית, בתעשייה הממלכתית. לא עולה על הדעת שממשלה זו לא תכבד את ההתחייבויות שניתנו בעבר. ממשלה זאת, חברי הכנסת פעיל, היא אשר קבעה את ההצמדה של הלוואות הפיתוח. המענק היה כאין וכאפס לעומת המתנות שניתנו בעבר על-ידי הלוואות פיתוח. אתה מכיר את הנושא יפה מאוד.

קשה למשוך השקעות לישראל. קשה למשוך השקעות לאזורים מסוימים במדינה. אנו מדברים על אזורי-פיתוח א', שאליו המשקיע לא ילך אם המדינה לא תעזור לו. אלה הם אזורים מרוחקים. לכן אנו עושים את כל המאמץ צים ומנסים להתחרות עם מדינות המבקשות למשוך את היומים האלה למען ישקיעו בהן. לעתים קרובות אנו מצליחים ולעתים מצליחים פחות.

גברתי היושבת-ראש, הלוואי שיינתן בשנה הקרובה לבוא אל הכנסת ולבקש תוספת מענקים, תוספת תקציב

את התכנית לא יאוחר מ-31 במארס 1980, ואם לא עשה כן הוא צריך לאבד את הזכות למענק. בא התיקון החדש ואומר שמרכז ההשקעות יוכל להאריך את תקופת הביצוע של התכניות המאושרות עד ל-31 במארס 1983. זאת אומרת שלוש שנים נוספות על השנים הרבות שהיו לביצוע התכניות. דבר זה יאפשר לאותם משקיעים או משקיעים-כביכול ליהנות מהזכות למענק על-פי החוק לעידוד השקעות הון, אף שבמשך ארבע שנים לא מילאו את התחייבותם. כך נותנים להם עוד שלוש שנים לשחק את משחק ההשקעה-כביכול על-ידי מענק ממשלתי. אפילו עתון בורגני "הארץ" כותב ב-21 בנובמבר 1979 במאמר של שמשון ארליך — זה לא שר האוצר לשע-בר — — —

היו"ר ש. ארבל-אלמזולינו :
שר האוצר לשעבר הוא שמחה ארליך.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון) :
זה מה שאני אומר. באותו מאמר כתוב כי "השקעות חוץ הן אחת האגדות היקרות ביותר במדינת ישראל". אתם שומעים, השקעות הון הן אגדה יקרה למדינת ישראל, אגדה ולא השקעה. ו"הארץ" נותן את הדוגמה של שערוריית בנק-פויכטונגר כסמל להשקעות-חוץ. מנ-הליו ובעליו אדוארד קוסי, רענן אמיר, נתן דרורי ויוסף אפשטיין נתנו אשראי מוגזם לעצמם ועשו על

חשבונם עסקים ולבסוף פשטו את הרגל ומעליהם נתגלו. חברי הכנסת, יש כאן בעיה חשובה נוספת והיא קשורה בהון השחור. העלינו כבר בכנסת את הבעיה שחלק ניכר מההון השחור מועבר לחוץ-לארץ ואחר כך חוזר משם לארץ — — —

השר לא יכול לטייל כך.

היו"ר ש. ארבל-אלמזולינו :
יש יושבת-ראש והיא דואגת.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון) :
העלינו כבר בכנסת את הבעיה שחלק ניכר מההון השחור מועבר לחוץ-לארץ, ואחר כך חוזר משם לארץ בשמות פיקטיביים וממקומות ואדוויציים כהשקעת הון זר, ומקבלים את כל המילות והמענקים ממרכז ההשקעות.

חברי הכנסת ברמן, שהוא כיום יושב-ראש הכנסת, הצהיר לפי "הארץ" ב-21 בנובמבר 1979 כי "60% ממה שנחשב בארץ להשקעות זרות אינם אלא כסף ישראלי שחור". נא לענות, כבוד השר. זאת ועוד : "מה שהוכח במשפט הבעלים והמנהלים של 'פויכטונגר' ובנק ארץ-ישראל-בריטניה הוא כי הממשלה פיתחה בארץ מוסד להלבנת הון שחור בנחותות מרבית, בתוספת פרסים כספיים נכבדים, שאין לו אח ורע בעולם". נא לענות.

האם לא הכרחי להקים ועדת חקירה מיוחדת ? אפילו שר-האוצר הנוכחי מר הורביץ אמר בקונגרס העולמי של אנשי עסקים יוצאי צפון-אפריקה את הדברים הבאים : "אני יודע וגם אתם יודעים שבישראל התחילו לפעול כמה אנשים בלא כלום והם הגיעו להישגים בלתי-רגי-לים". על סמך זה הוא קורא לבעלי ההון מחוץ-לארץ להשקיע בישראל.

חוברת כ"ג, ישיבה שכ"ה

— חוק לעידוד השקעות הון (תיקון מס' 18) ; חוק שירות המדינה (גימלאות) (תיקון מס' 22) ;
חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 28) (תיקון מס' 3) —

ה צ ב ע ה

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדת
הכספים — 18
בעד ההצעה להחזיר את הצעת החוק ל-
ממשלה — 11
ההצעה להעביר את הצעת חוק עידוד השק-
עות הון (תיקון מס' 18), תש"ם—1980,
לוועדת הכספים נתקבלה.

להשקעות בתעשייה הישראלית על כל גווניה, למען יגדל
המשק ויאדיר וכי שנתחיל ללכת בכיוון של אותה
עצמאות כלכלית שכולנו מייחלים לה.

היו"ר ש. ארבל-אלמזולינו :

לפנינו שתי הצעות : האחת — להעביר את הצעת
החוק לוועדת הכספים ; והשנייה — להחזיר את הצעת
החוק לממשלה. אני מעמידה את ההצעות להצבעה.

יו. חוק שירות המדינה (גימלאות) (תיקון מס' 22), תש"ם—1980 *
(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ש. ארבל-אלמזולינו :

אנו עוברים להצבעה. לסעיף 1 ו-2 אין הסתייגות.
אני מעמידה אותם להצבעה.

חיים קורפו (הליכוד) :

יש החלטה של ועדת הכנסת, על-פי סעיף 57, שצריך
להמתין עם ההצבעה חמש דקות לאחר צילצול הפעמון.

היו"ר ש. ארבל-אלמזולינו :

הכנסת תשב ותחכה ? אם יש החלטה של ועדת הכנסת
היא חלה מרגע שהפעמון מתחיל לצלצל. המשנה למזכיר
הכנסת מפעיל את הצילצול כבר יותר מחמש דקות. אם
חברי הכנסת אינם מואילים בטובם להיכנס, האשמה איננה
שלנו. הכנסת לא תשב ותחכה בחוסר מעש. יואילו חברי
הכנסת להיכנס לאולם ולהצביע וכך למלא את חובתם.
אני מעמידה להצבעה את סעיפים 1 ו-2, שאין בהם
הסתייגות.

ה צ ב ע ה

סעיפים 1 ו-2 נתקבלו.

היו"ר ש. ארבל-אלמזולינו :

אני מעמידה להצבעה את ההסתייגות של חברי הכנסת
פעיל לסעיף 3.

ה צ ב ע ה

התיקון של חברי הכנסת מ. פעיל לסעיף 3

לא נתקבל.

סעיף 3, בנוסח הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש. ארבל-אלמזולינו :

אני מעמידה להצבעה את הצעת החוק בקריאה
שלישית.

ה צ ב ע ה

חוק שירות המדינה (גימלאות) (תיקון מס')

22, תש"ם—1980, נתקבל.

היו"ר ש. ארבל-אלמזולינו :
אנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום : חוק שירות המ-
דינה (גימלאות) (תיקון מס' 22), תש"ם—1980 — קריאה
שנייה וקריאה שלישית. יביא את הצעת החוק יושב-ראש
ועדת העבודה והרווחה.

מנחם פרוש (יו"ר ועדת העבודה והרווחה) :

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, הנני מתכבד לה-
ביא לכנסת לקריאה שנייה ולקריאה שלישית את חוק
שירות המדינה (גימלאות) (תיקון מס' 22), תש"ם—
1980. בראשית דברי הנני מבקש לתקן טעות שנפלה
בסעיף 2 של החוק : במקום "א22" יבוא : "או א22".

הצעת חוק זו באה לקבוע הוראות מיוחדות בעניין
מענק פרישה לעובדים בשירות הבטחון הכללי ובמוסד
למודיעין ולתפקידים מיוחדים, הפורשים מן השירות והז-
כאים לקיצבת פרישה. לפי החוק המוצע יהיה גובה המענק
שישולם לעובדים אלה שווה לחלק ה-24 של המשכורת
השנתית האחרונה כפול מספר שנות השירות, אך לא יותר
מהמשכורת השנתית. הוועדה הכניסה בחוק זה שני תיק-
נים : התיקון האחד — בנוגע למי שפוטר מהשירות
לפני שהגיע לגיל 55 מחמת מצב בריאותו הלקוי. בעניין
זה קבעה הוועדה הוראות דומות להוראות סעיף 22(ד) של
החוק הקיים. התיקון השני הוא בסעיף 25 (3) של החוק,
ובו נקבעו הוראות בעניין זכאי לקיצבת פרישה אשר
חזר לשירות המדינה.

אני מבקש לאשר את החוק בקריאה שנייה ובקריאה
שלישית.

לסעיף 3 לחוק יש הסתייגות לחברי הכנסת פעיל. אם
הוא מעוניין, הוא יכול לנמקה.

היו"ר ש. ארבל-אלמזולינו :

חברי הכנסת פעיל, האם אתה מבקש לנמק את הס-
תייגותך ?

מאיר פעיל (מחנה שלי) :

אני מוותר על ההנמקה.

* "דברי הכנסת", חוברת כ"ב, עמ' 2480 ; נספחות.

יח. חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 28) (תיקון מס' 3), תש"ם—1980 *
(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

שלישית. רשות הדיבור ליושב-ראש ועדת העבודה והר-
ווחה.

היו"ר ש. ארבל-אלמזולינו :
אנחנו עוברים לחוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 28)
(תיקון מס' 3), תש"ם—1980 — קריאה שנייה וקריאה

* "דברי הכנסת", חוברת כ"ב, עמ' 2407 ; נספחות.

יעלה לביטוח הלאומי בסך-הכול 60 מיליון לירות לשנה. למען החסכון הזה מפעיל האוצר לחץ על המוסד לביטוח לאומי ופעם נוספת מבקשים לדחות הפעלת החוק ועושים מהחזקה של הכנסת עצמה חוכא ואיטלולא.

אני מבקש להסתייג מהצעת החוק ואני מציע לקבוע שתאריך להפעלת החוק הוא בעוד חודש ימים, זמן שיספיק, כפי שאמר יושב-ראש ועדת העבודה והרווחה, להכין את התקנות הדרושות על-מנת להפעיל את החוק הזה ב-1 במאי 1980.

היו"ר ש. ארבל-אלמזוליני :
חברי-הכנסת פעיל, האם אתה מבקש לנמק את הס' תיגותך ?

מאיר פעיל (מחנה שלי) :
כל הנימוקים של חברי-הכנסת זאב כ"ץ נכונים. אני מוכן להיות "לארג" ולתת עוד חודש, משמע להפעיל את החוק הקיים מ-1 ביוני 1980.

היו"ר ש. ארבל-אלמזוליני :
יושב-ראש הוועדה מבקש להשיב.

מנחם פרוש (יו"ר ועדת העבודה והרווחה) :
אני רוצה להגיד לחברי-הכנסת זאב כ"ץ שבמהלך הדיונים בחוקים אלה בוועדה הוא ראה שוועדת העבודה והרווחה דנה בנושאים אלה לגופו של דבר. הוא עצמו יודע שאי-אפשר להפעיל את החוק בעוד חודשיים. זה לא מציאותי.

אם הוא טוען שכל העסק הזה מסתכם ב-60 מיליון לירות בלבד, אני באמת מברך אותו על שהגענו למצב של "60 מיליון, ביני לבינך, מה הם ?"

היו"ר ש. ארבל-אלמזוליני :
חברי הכנסת, אני מעמידה להצבעה את ההסתייגות לסעיף 1. אני מבקשת מחברי-הכנסת עמאר ושילנסקי למנות את הקולות.

ה צ ב ע

בעד התיקון של חברי-הכנסת ש. ארבל-אלמזוליני, ח. גרוסמן, ז. כ"ץ, א. מויאל וצ'. ביטון לסעיף 1
— 26
נגד
התיקון של חברי-הכנסת ש. ארבל-אלמזוליני, ח. גרוסמן, ז. כ"ץ, א. מויאל וצ'. ביטון לסעיף 1 לא נתקבל.

ההצעה לחלוטין של חברי-הכנסת ח. גרוסמן, ז. כ"ץ ומ. פעיל לסעיף 1 לא נתקבלה.
סעיף 1, בנוסח הוועדה, נתקבל.

(ק ר י א ה : מי נמנע ?)

היו"ר ש. ארבל-אלמזוליני :
נעבור להצבעה בקריאה שלישית.

ה צ ב ע

חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 28) (תיקון מס' 3), תש"ם—1980, נתקבל.

מנחם פרוש (יו"ר ועדת העבודה והרווחה) :
כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, הנני מתכבד להגיש לכנסת לקריאה שנייה ולקריאה שלישית את חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 28) (תיקון מס' 3), תש"ם—1980. חוק זה מתייחס לענף ביטוח נפגעי תאונות, אשר אמור להיכנס לתוקף ביום ט"ו בניסן תש"ם (1 באפריל 1980). אולם מטעמים המפורטים בדברי ההסבר להצעת החוק ובדברי שר העבודה והרווחה בעת הקריאה הראשונה של החוק בכנסת הוצע לדחות את הפעלתו של ענף ביטוח זה בשנתיים, דהיינו עד ליום 1 באפריל 1982. יודגש כי אין זו הדחייה הראשונה של הפעלתו של ענף ביטוח זה, והכנסת אישרה כבר בעבר דחיות מספר של מועד כניסה לתוקף של ענף הביטוח הזה. ועדת העבודה והרווחה החליטה כי בנסיבות העניין אין מקום לדחיית הפעלתו של ענף ביטוח תאונות לשנתיים כמוצע אלא לשנה אחת בלבד, דהיינו עד ליום 1 באפריל 1981.

אני מרשה לעצמי להדגיש כי השאיפה הכללית שהס' תמנה בוועדה היתה כי אכן הגיע הזמן להפעלת ענף ביטוח זה. לפיכך החליטה הוועדה לפנות אל שר העבודה והרווחה בקריאה להתחיל כבר מעכשיו בהכנות הדרושות להפעלת ענף ביטוח זה בעוד שנה. במסגרת ההכנות הדרושות יש צורך להתקין תקנות שונות, באישורה של ועדת העבודה והרווחה של הכנסת. נציגי שר העבודה והרווחה הודיעו רשמית לוועדה כי תקנות אלה יוגשו לוועדה לא יאוחר מתום פגרת הקיץ הקרובה של הכנסת, על-מנת שניתן יהיה לדון בהן בוועדה בעוד מועד. על שולחן ועדת העבודה והרווחה מונחת גם הצעה לתיקונים שונים בסעיפי החוק הנוגעים לענף ביטוח זה — הצעת תיקון מס' 34 לחוק — ואני מקווה שהדיון בהצעה זו יתקיים אף הוא בקרוב.

לאור כל זאת הנני מבקש מן הכנסת לאשר את החוק בקריאה שנייה ובקריאה שלישית.

לחוק יש הסתייגויות מספר, והנני מבקש לאפשר למסתייגים לנמק את הסתייגויותיהם.

היו"ר ש. ארבל-אלמזוליני :

חברי הכנסת, בחוק זה יש סעיף אחד בלבד ויש בו הסתייגות. רשות הדיבור לחברי-הכנסת זאב כ"ץ, להנמקת ההסתייגות.

זאב כ"ץ (המערך) :

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, תיקון מס' 3 לתיקון מס' 28 בחוק הביטוח הלאומי בא לדחות פעם נוספת את הפעלת סעיף זה בביטוח הלאומי, שהועלה בכנסת השמינית על-ידי חברת-הכנסת שושנה ארבל-אלמזוליני, שהיתה יושבת-ראש ועדת העבודה, והובא בברכתו של שר-העבודה דאז משה ברעם. אבל הכנסת התשיעית, אשר לה נמסרה משמרת זו, יש עמה פקודות מצד הממשלה שלא להפעיל את החוק, לדחות אותו פעם אחר פעם. בפעם הראשונה נדחתה הפעלת החוק ל-1 באפריל 1979, להצ"שנה. אחר כך תפסו אומץ והציעו דחייה לשנה, עד 1 באפריל 1980, בעוד כשבוע.

אפשר היה לחשוב שהפעלת החוק הזה כרוכה בהוצ"א של מאות מיליוני לירות. זה הרושם שיכול להתקבל לפי עוצמת ההתנגדות. אבל כיבוד החוק על-ידי הכנסת

יט. חוק שירות הציבור (הגבלות לאחר פרישה) (תיקון), תש"ם—1980 *
(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

ואב ורטהיימר (התנועה לשינוי ויזמה):
מצד שני, אם זה לא יבוא, יהיה יותר קשה לאנשים לעזוב את שירות הממשלה ולעבור לתעסוקה אחרת. כולם יישארו, לעולם ועד, לעבוד בממשלה.

מאיר פעיל (מחנה שלי):
בפירוש לא. להיפך, יהיה כדאי לפקיד ממשלתי בכיר לעבור לחברה פרטית. הרבה איסורים והגבלות החלים עליו היום, לפי החוק, לא יחולו עוד עליו.

אני רוצה להזהיר את עצמנו. השתנה משהו בעשור האחרון. פשטו יותר ויותר מעשי שחיתות, מעשים לא נאים, בקרב הפקידות הבכירה. צריך, לכאורה, לקבוע חוקים מגבילים יותר. בא חברה הכנסת שובל ומציע להחיל תיקונים שעניינם להקל בהגבלות, בעוד שהתיקונים שלי קובעים כי כל מה שקיים היום תקף והממשלה רשאית להוסיף עוד הגבלות כהנה וכהנה.

אורי אבנרי (מחנה שלי):
גם אני מבקש לנמק את הסתייגותי.

היו"ר ש. ארבל-אלמזלנו:
בבקשה.

אורי אבנרי (מחנה שלי):
גברתי היושבת-ראש, הייתי מוכן לוותר על הנמקת הסתייגותי אילו אפשר היה לגשת להצבעה. אבל כאשר אנחנו עדים לקומדיה הזאת, כאשר הכנסת צריכה לשבת במשך חמש דקות, כמו ילדים מופרעים בכיתה, עד שהליכוד יאסוף את אנשי מהמונונים השונים ומחדרי חדרים, כדי שיבואו להצבעה — מוטב לנצל את הזמן הזה כדי להשמיע דברים שצריכים להישמע.

חיים קופמן (הליכוד):
חברים ישובו בוועדת הכספים ועבדו על התקציב. תחשוב לפני שאתה מדבר.

אורי אבנרי (מחנה שלי):
כולכם ראויים להערצה עמוקה.

מרדכי וירשובסקי (התנועה לשינוי ויזמה):
להערכה. לא צריך להתנזר.

אורי אבנרי (מחנה שלי):
הערכה אינה מספיקה. דרושה הערצה עמוקה. אך אל תדרשו לעצמכם את הזכות שהכנסת כולה תחכה עד אשר כולכם תיאספו כאן בהמוניכם להצביע.

גברתי היושבת-ראש, השאלה העומדת כאן לפנינו היא פשוטה: באיזה סוג של פקיד מדינה אנחנו רוצים? האם אנחנו רוצים באנשים המקדישים את חייהם לשירות המדינה, כשם שאנשים מקדישים את חייהם לקצונה בצה"ל? — אמתין עד שיושב-ראש סיעת המערך יסיים את השיחה.

משה שחל (המערך):
אנחנו מנסים לברר אם יש החלטה כפי שטען חבר-הכנסת קורפו.

היו"ר ש. ארבל-אלמזלנו:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לחוק שירות הציבור (הגבלות לאחר פרישה) (תיקון), תש"ם—1980 — קריאה שנייה וקריאה שלישית. רשות הדיבור ליושב-ראש ועדת העבודה והרווחה.

מנחם פרוש (יו"ר ועדת העבודה והרווחה):
כבוד היושבת-ראש, כנסת נכבדה, הגני מתכבד להביא לכנסת, לקריאה שנייה ולקריאה שלישית, את חוק שירות הציבור (הגבלות לאחר פרישה) (תיקון), תש"ם—1980. חוק זה, שהוא פרי יזמתו של חבר-הכנסת זלמן שובל, בא לאפשר קבלת עובדים לשירות המדינה במשרות בכירות תוך כדי קביעת איסורים אחרים לגביהם לאחר פרישתם מהשירות וכן תוך כדי עבודתם, במקום האיסורים המנויים בסעיף 4 לחוק העיקרי. לפי החוק המוצע תוכל הממשלה, באישור ועדת העבודה והרווחה של הכנסת, לקבוע משרות מסוימות בשירות המדינה שניתן יהיה להורות לגבי נושאיהן כי יחולו עליהם איסורים אחרים. איסורים אלה ייקבעו על-ידי נציב שירות המדינה על-פי בקשתו של המועמד למינוי ועל-פי כללים שתקבע הממשלה באישור ועדת העבודה והרווחה של הכנסת. עבירה על הוראות הנציב תהיה עבירה פלילית. אני מבקש לאשר את החוק בקריאה שנייה ובקריאה שלישית.

לחוק יש הסתייגויות מספר. אני מבקש לאפשר למס-תייגים לנמק אותן, אם הם רוצים בכך.

היו"ר ש. ארבל-אלמזלנו:
האם המסתייגים רוצים לנמק? אני מבינה שהם מוותרים. זכותם לוותר. עכשיו נסתכל בשעון עד שיעברו חמש דקות, כדי לגשת להצבעה.

(חבר-הכנסת ש. הלל קורא קריאת ביניים)

אם ועדת הכנסת קבעה זאת בתקנון, אפעל בהתאם. הכנסת תמתין חמש דקות עד שייכנסו חברי הכנסת להצבעה.

מנחם פרוש (אגודת ישראל):
אולי ישירו במשך חמש דקות.

היו"ר ש. ארבל-אלמזלנו:
צריך לבחור מנצח.

מאיר פעיל (מחנה שלי):
אם כן, אני מבקש לנמק את הסתייגותי.

היו"ר ש. ארבל-אלמזלנו:
חבר-הכנסת פעיל, בבקשה.

מאיר פעיל (מחנה שלי):
גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה להסב את תשומת-לב הכנסת לכך שהחוק המוצע על-ידי חבר-הכנסת שובל הוא חוק חמור העלול לתת מירווח רב יותר לשחיתות של עובדי ציבור בכירים ועובדי מדינה בכירים.

אורי אבנרי (מחנה שלי) :

אין דבר כזה. לא ידוע לי על החלטה כזו. חברי הכנסת קורפו החליט אותה היום. החלטת חברי הכנסת קורפו היא כהחלטת הכנסת.

גברתי היושבת-ראש, אני חוזר ואומר : האם אנחנו רוצים בפיקדי מדינה המצטרפים לשירות המדינה בידעם שישרתו את המדינה במשך שנים רבות, עד צאתם לגימלאות, או שרוצים אנחנו בסוג חדש של טרמפיסטים, אנשים העוזבים את הפרקטיקה הפרטית שלהם כעורכי-דין, כרואי-חשבון, כיועצים כלכליים, למשך שנתיים-שלוש שנים, כדי לשבת על כיסא ממשלתי, לקשור קשרים עם כל מי שנוקם לשירות המדינה, לתת הטבות והנאות למי שהם רוצים ביקרם, ולסדר תוך כדי כך את המשך הקאריירה שלהם ? ביום מסויים יעברו ישר משירות המדינה אל הנהלת החברות שהם העשירו אותן בתקופת כהונתם. חופשה זו ידועה מזמן, והיא הולכת ומחמירה תחת שלטון הליכוד.

הייתי רוצה להעיר כאן הערה כללית : ככל שממשלת הליכוד מתפרקת והולכת — ואני חושש שהיא תמשיך להתפרק בשנה-דוחצי הקרובים — כן צפויה למדינה הסכנה שתהיה יותר ויותר מושחתת. המדינה נתונה לא רק בסיחור של מעשים לאומניים מטופשים והרי-אסון, כמעשה חברון, אלא גם בסיחור של שחיתות. חוק זה הוא פתח לשחיתות, פשוטו כמשמעו. אחרי הפרשה של השר שרון, והתעלול המגוחך שלו כשמסר את החווה שלו לאחזקת הנהג הפרטי שלו, ואחרי הפרשה של מנכ"ל האוצר, שהבטיח לעצמו מראש זכויות לגבי היום שבו יעזוב את שירות המדינה — כאשר תיפול ממשלת הליכוד — אני סבור שיש להדק את הברגים ולסגור את הפתחים לפני שחיתות.

הצעתי כאן הסתייגות מתונה. אני מציע, שלא "הממ" שלה באישור ועדת הכנסת" תקבע את ההגחיות כי-אם ועדה של הכנסת לבדה תהיה אחראית לקביעת הנחיות אלו.

היו"ר ש. ארבל-אלמזלינו :

יושב-ראש הוועדה, האם ברצונך להשיב ?

מנחם פרש (י"ר ועדת העבודה והרווחה) : מוותר.

היו"ר ש. ארבל-אלמזלינו :

אתה מוותר על דברי התשובה ?

מנחם פרש (י"ר ועדת העבודה והרווחה) : כן.

היו"ר ש. ארבל-אלמזלינו :

חברי הכנסת, אנו עוברים להצבעה. אני מעמידה להצבעה את ההסתייגות של חברי הכנסת ארבל-אלמזלינו, לינו, גרוסמן, זאב כ"ץ ומויאל לסעיף 1.

ה צ ב ע

בעד התיקון של חברי הכנסת ש. ארבל-אלמזלינו, ת. גרוסמן, ז. כ"ץ וא. מויאל לסעיף 1 — 20
נגד — 22
התיקון של חברי הכנסת ש. ארבל-אלמזלינו, לינו, ת. גרוסמן, ז. כ"ץ וא. מויאל לסעיף 1 לא נתקבל.

היו"ר ש. ארבל-אלמזלינו :

אני מעמידה להצבעה את ההסתייגות של חברי הכנסת ארבל-אלמזלינו ומויאל לסעיף 1.

ה צ ב ע

התיקון של חברי הכנסת ש. ארבל-אלמזלינו, לינו וא. מויאל לסעיף 1 לא נתקבל.
התיקון של חברי הכנסת מ. פעיל לסעיף 1 לא נתקבל.
התיקון של חברי הכנסת א. אבנרי לסעיף 1 לא נתקבל.
סעיף 1, בנוסח הוועדה, נתקבל.
התיקון של חברי הכנסת מ. פעיל לסעיף 2 לא נתקבל.
סעיף 2, בנוסח הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש. ארבל-אלמזלינו :

אני מעמידה להצבעה בקריאה שלישית את חוק שירות הציבור (הגבלות לאחר פרישה) (תיקון), תש"ס-1980.

ה צ ב ע

בעד חוק שירות הציבור (הגבלות לאחר פרישה) (תיקון), תש"ס-1980 — 24
נגד — 21
חוק שירות הציבור (הגבלות לאחר פרישה) (תיקון), תש"ס-1980, נתקבל.

מאיר פעיל (מחנה שלי) :

לחוק זה ייקרא : חוק השחיתות הלגיטימית.

היו"ר ש. ארבל-אלמזלינו :

חברי הכנסת, תם סדר-היום לישיבה זו. הישיבה הבאה מחר בשעה 16:00. ישיבה זו נעולה.